

dere. Transacto autem tribunitia potestatis tempore, cō-
fessus tandem nihil aliud secessisse deuisse se, quam amula-
tionis cum Caio, Lucioq; suspicionem, petijt, ut sibi secu-
ro iam ab hac parte, corroboratis his, et secundum locum
facile tutantibus, permitteretur reuere necessitudines,
quarum desiderio teneretur. Sed neq; impetrauit, ultroq;
etiam admonitus est, dimittere omnem curam suorum,
quos tam cupidè reliquisset.

Item gesta apud Rhodum. CAP. XII.

Remansit ergo Rhodi contra uoluntatem: uix per
matrem consecutus, ut ad uelendam ignominiam,
quasi legatus ab Augusto abesset. Enim uero tunc nō pri-
uatum modo, sed etiam obnoxium, et trepidum egit me-
dicerraneis agris abditus, uitansq; prater nauigantium of-
ficia, quibus frequēbatur assidue, nemine cum imperio,
aut magistratu tendente quōquam, quin diuerteret Rho-
dum. Et accesserunt maioris sollicitudinis cause. Namque
priuigium Caium Orienti prepositum, cum uisendi gra-
tia traiecisset Samum, alieniorem sibi sensit ex criminationi-
bus M. Lollij comitis, et rectoris eius. Venit etiā in sua
suspicionem per quosdam beneficij sui Centuriones, a com-
meatu castra repetētes, mādāta ad complures dedisse am-
bigua, et que tenere singulorum animos ad nouas res ut
derentur. De qua suspitione certior ab Augusto factus,
non cessauit effragitare aliquem cuiuslibet ordinis custo-
dem factis, atque dictis suis.

De eodem, eiusq; in urbē reditu. CAP. XIII.

Equi quoq; et armorum solitas exercitationes omi-
sit, redegitq; se, deposito patrio habitu, ad pallium,
et cre

et crepidas; atq; in tali statu biennio serē permansit, cō-
temprior in dies, et inuisior, a deo ut imagines eius, et sta-
tuas Nemaufenses subuerterint; ac familiari quodam con-
uiuio mentione eius orca, exiterit, qui Caio polliceretur,
confestim se, si iuberet, Rhodum nauigaturum, caputq;
exulis (sic enim appellabatur) relaturū. Quo precipue
non iam metu, sed discrimine coactus est tam suis, quam
matris impēssimis precibus reditū expostulare: impetra-
uitq; adiutus aliquātum etiā casu. Destinatum Augusto
erat, nihil super ea re, nisi ex uoluntate maioris filij statue-
re. Is fortè tunc M. Lollio offensior, facilis, exorabilisq;
in uiricū fuit. Permittēte ergo Caio reuocatus est: uerū
sub cōditione, ne quam partē, curam ue Reip. attingeret.

Præfagia futuri principatus eius. CAP. XIII.

Redit octauo post secessu anno, magna, nec incer-
ta spe futurorum, quam et ostētis, et prædictio-
nibus ab initio ætatis conceperat. Pregnans enim Liuidia,
cum, an marem editura esset, uarijs captaret omnibus,
ouum incubanti gallinæ subductum, tunc sua, nūc mini-
strarum manu per uices usque eo fuit, quoad pullus in-
signiter criatus, exclusus est. Ac de infante Scribonius
mathematicus præclara spondidit, etiam regnaturum
quandoq; sed sine regio insigni, ignota scilicet tunc ad-
huc Cesarum potestate. Et ingresso primam expeditio-
nem, ac per Macedoniam ducente exercitum in Syriam,
accidit, ut apud Philippos sacra olim uiricū legionū
are, sponte subditis colluceret ignibus. Et mox cū Illyricū
petens, iuxta Patuuium adisset Geryonis oraculum, sorte
tracta, qua monebatur, ut de consultationibus in Aponi-
fontem

Admo. est, f.
ab Augusto.

Obnoxius li-
bero opponi-
tur.

De M. Lol-
lio uide Solin-
& Plin. lib. 9.
cap. 35.

Exulis. f. Ty-
berij.

Vitricum, f.
Tyberium.

Plin. lege lib.
10. cap. 55.

Sine reg. i. g.
diademate.

Geryonis ora-
culum qd sit,
quaeritur.

Sum. numer. Venerem. Cūm Tyb. ut scribit Dion. Thrasylus precipitare destinasset, eū perturbatū uidit, quæsiit perturbatū uultus causam, respondit Thrasylus perturbari se periculo, quod per scientiam astrosū præuidebat: admiratus Tyb. illū non præcipitauit.

Ex Druso Tyb. fratre, et minore Antonia Germanicus ortus est.

Ref. acc. dicebat Tyb. se peculium accipere hereditas, & diuitias, tanquam bona non haberet, que habet patrefa, sed peculium: quod est ferui, & flusfa.

fontem talos aureos iaceret, euenit, ut summum numerum iacti ab eo ostenderet, hodieq; sub aqua uisuntur hi tali. Ante paucos uerò, quàm reuocaretur, dies, aquila, nunquam antea Rhodi cōspecta, in culmine domus eius affeudit. Et pridie, quàm de reditu certior fieret, uestimenta mutanti, tunica ardere uisa est. Thrasylum quoq; mathematicum, quem ut sapientiæ professorem cōtubernio ad mouerat, tunc maxime expertus est, affirmantem nauem prouisa gaudiū afferri, cum quidem illum durius, & contra prædicta cadentibus rebus, ut falsum, & secretorum temere conscium, eo ipso momento, dum spatiatur unā, precipiari in mare destinasset.

Adoptio de eo facta ab Augusto. CAP. xv. Romam reuersus, deducto in forum filio Druso, statim è Carinis, ac Pompeiana domo, Esquilias in hortos Mecænatianos trās migravit, totumq; se ad quietem contulit, priuata modò officia obiens, ac publicorum munerum expers. Caio, & Lucio intra triennium defunctis, adoptatur ab Augusto simul cum fratre eorum M. Agrippa, coactus prius ipse Germanicum fratris sui filium adoptare: nec quicquam postea pro patrefamilias egit, aut ius, quod adoptione amiserat, ex illa parte retinuit. Nam neq; donauit, neq; manumisit: ne hereditatem quidem, aut legata percepit ulla aliter, quàm ut peculio referret accepta: nihil ex eo tempore prætermissum est ad inuestitatem eius augendam, ac multo magis postquam Agrippa abdicato, atque seposito, certum erat uni spem successions incumbere.

Illyricum per eum domitum.

CAP. xvi.
Data

Data rursus potestas tributicia in quinquennū, de legato pacandæ Germaniæ status, Parthorum legati mandatis Augusto Romæ redditis, eum quoq; adire improuinciam iussit. Sed nuntiata Illyrici defectione, trāsijt ad curam noui belli, quod grauissimū omnium exterorum bellorum post Punica, per xv. legiones, paremque auxiliorum copiam, triennio gessit, in magnis omnium rerum difficultatibus, summāq; frugum inopia. Et quàm quàm sepius reuocaretur, tamen perseuerauit, metuēs ne uicinus, et præualens hostis instaret ultro cedentibus. Ac perseuerantiæ grande pretium tulit, toto Illyrico (quod intra Italian, regnumq; Noricū, et Thraciam, & Macedonia, interq; Danubium flumen, & sinum maris Adriatici patet) perdomito, & in ditionem redacto.

Honores eidem à Senatu decreti. CAP. xvii.

Vi gloriæ amplior adhuc ex opportunitate cunæclus accessit. Nam sub id serè tēpus Quintilius Varus, cum tribus legionibus in Germania perijt, nemine dubitante, quin uictores Germani iuncturi se Pannonijs fuerint, nisi debellatum prius Illyricum esset. Quas ob res triumphus ei decretus est, multi, & magni honores. Censuerunt etiam quidam, ut Pannonicus, alij ut Inuietus, nonnulli ut Pius cognominaretur: sed de cognomine intercessit Augustus, eo contentum repromittens, quod se defuncto susceperetur esset. Triumphū ipse distulit, mox sta ciuitate, clade Variana. Nihilominus urbem præextatus, & laurea coronatus intrauit: positumq; in septis tribunal Senatu astante conscendit, ac medius inter duos c o s s, cum Augusto simul sedit: unde, populo consa-

De Illyrici terminis lege Ptolemæ. lib. 2. Cosmog.

Pannoniās Romani, Græci Pæonias uocant.

Repromittētre, pro promittere. Locus honoratior erat medius, non solum apud Romanos, sed etiam apud barbaros.

h 3 latato,

lutato, circum templa deductus est.

Gesta eius in Germania.

CAP. XVIII.

Proximo anno repetita Germania, cum animaduera-
teret Varianam cladem temeritate, & negligentia
ducis accidisse, nihil nō de concilij sententia egit. Semper
aliās sui arbitrij, contentusq; se uno, tunc præter consue-
tudinem cum pluribus de ratione belli cōmunicauit. Cui-
ram quoque solito exactiorē præstitit. Traiecturus Rhe-
num, commeatum omnem ad certam formulam adstrictum
non antē transmisit, quā consistens apud ripam, explo-
rasset uehiculorū onera, ne qua deponerentur, nisi cona-
cessa, aut necessaria. Trans Rhenum uerō eum uitæ ordi-
nem tenuit, ut sedens in cespite nudo cibum caperet, sepe
sine tentorio pernoctaret, præcepta sequentis dei omnia,
& si quid subiti muneris iniungendum esset, per libellos
daret, addita monitione, ut de quo quisque dubitaret, se,
nec alio interprete, quacumque uel noctis hora ueretur.

Disciplina eius in re militari. CAP. XIX.

Disciplinam acerrimē exegit, animaduersionum, &
dignominiarum generibus ex antiquitate repetitis,
atque etiam legato legionis, quod paucos milites cum li-
berto suo trans ripam uenatum misisset, ignominia nota-
to. Prælia, quamuis minimum fortune, casibusq; permit-
teret, aliquanto constantius imbat, quoties lucubrante se
subitō, ac nullo propellente, decideret lumen, & extin-
gueretur, cōfidens (ut aiebat) ostento, sibi, ac maioribus
suis in omni ducatu expertissimo. Sed re prosperē gesta,
non multum absuit, quin ab Rhenno quodam occidere-
tur: cui inter proximos uersanti, & trepidatione dete-

cto,

cto, tormentis expressa confessio est cogitati facinoris.

Triūphus Illyricus, & alia gesta eius. CAP. XX.

A Germania in urbem post biennij regressus, trium-
phum, quem distulerat, egit prosequentibus etiam
legatis, quibus triūphalia ornamenta in petratat: ac prius
quā in Capitolium staret, descendit ē curru, seq; præ-
sidenti patri ad genua submisit. Bationem Pannonium du-
cem ingentibus donatum premijs, Raennam transtulit,
gratiam referens, quod se quōdam cum exercitu iniquita-
te loci circumclusum, passus est euadere. Prandium dein
populo mille mensis, & congiariū tricenos nummos iuri-
tim dedit. Dedicauit & concordie ædem. Item Pollucis,
& Castoris suo, fratrisq; nomine de manubijs.

Gesta eius, ac testimonia Augusti, & principa-
tus eiusdem. CAP. XXI.

AC non multō post lege per cōs. lata, ut prouina-
cias cum Augusto communiter administraret, si-
mulq; censum ageret, condito lustro, in Illyricum profre-
ctus est. Et statim ex itinere reuocatus, iam quidem affe-
ctum, sed tamen spirantem adhuc Augustum reperit,
fuitq; unā secretō per totum diem. Scio uulgō persuasum,
quasi egresso post secretum sermonem Tyberio, uox Au-
gusti per cubicularios excepta sit: miserum populum Ro-
manum, qui sub tam lentis maxillis * erit. Nec illud quidē
ignoro aliquos tradidisse, Augustum palam, nec dissimu-
lanter morum eius duritatem adeo improbasse, ut nonnun-
quam remissiores, hilariioresq; sermones superueniente
eo abrumperet: sed expugnatum precibus uxoris in adoptio-
nem non abnuisse, uel etiam ambitione trahum, ut tali

k 4 succes

Concilium,
pro concilia-
tione ipsius.

Laudatur An-
nibal, q̄ quā-
diu bellum in
Italia gessit,
semper itas ci-
bum cepit.
Iniungere, pro
mandare.
ἐπιτιμᾶν.

Legatus legio-
nis dicitur, q̄
legioni uica-
rio nomine
præest.

Ignē Romani
non extingue-
bat: quæ de re
lege Plur. in
problematis.

Præsidenti pa-
tri, Augusti.

Gensbus ho-
minū inest re-
ligio quædam
obseruatione
gentium: lege
Plin. libr. 11.
cap. 45.

* Aliās, edit,
aut ederet.
Erat enim in
Tyberio len-
ta, seuq; na-
tura.

successore desiderabilior ipse quandoq; fieret. Adduci tamē
 men nequeo, quin existimem cicum spectisimum, & pru-
 dentissimum principem in tanto præsertim negotio nihil
 temere fecisse, sed ut ijs, uirtutibusq; Tyberij perpēsis, po-
 tiores duxisse uirtutes, præsertim cum & Reipubl. causa
 adoptare se eum pro concione iurauerit, & epistolis ali-
 quot ut peritissimum rei militaris, utq; unicum P. R. præ-
 sidium prosequatur. Ex quibus in exemplum pauca hinc
 inde subieci: Vale iucundissime Tyberi, & rem gere felici-
 ter *ἔμοι τῶν αἰσιν ὑποκαίς σπαστηγῶν*. iucundissime, &
 ita sim felix, uir fortissime, & dux *νομιμώτατα*. Vale, &
 ordinē æstiuorum tuorum. Ego uerò mi Tyberi, & inter tot
 rerū difficultates, *καὶ τοσούτων ἐσθμιατῶν τῶν σπαστηγῶν*
μεινῶν nō potuisse quenquam prudentius gerere se, quam
 tu gesseris, existimo. Hi quoq; qui tecum fuerunt omnes,
 consentunt uersum illum in te posse dici:

Vnus homo nobis uigilando restituit rem.

Sive, inquit, quid incidit, de quo sit cogitandum diligen-
 tius, siue quid stomachor ualde, mediusfidius Tyberium
 meum desidero: succurreteq; uersus ille Homericus:

Τούτῳ δὲ ἐσπομείνοιο, ἃ ἐκ πρός ἀδομείνοιο
ἀμφοῦ νοσῶσάμην, ἐπεὶ πῶδ' αὖδ' εὐνοῖα.

Attenuatum te esse continuatione laborum cum audio, &
 lego, dii me perdant, nisi cohortescit corpus meum: teq;
 rogo, ut parcas tibi, ne si te languere audierimus, & ego,
 & mater tua expiremus, & de summa imperij sui Popul.
 Roman. periclitetur. Nihil interest, ualeam ipse, nec ne, si
 tu non ualebis. Deos obsecro, ut te nobis conseruent, &
 ualere nunc, & semper patiantur, si non populum Roma-

num

Id est, mihi &
 amicus ducent
 agens,

i. regulatissi-
 me, siue maxi-
 me legitime.

Id est, & tan-
 tam fociordia
 militum.

i. hoc autem
 comite uel ex-
 igne ardenti
 ambo redibi-
 mus, quoniam
 ualde nouit in-
 telligere.

Cohortescere,
 re, pro totus
 horrescere.

num perosi sunt.

De Agrippa iuuenē occiso, & alijs gestis eius.

C A P.

X X I I.

Excessum Augusti nō prius palam scit, quam Agrip-
 paiuuenē in crempo. Hunc tribunus militum custos
 appositus occidit, lectis codicillis, quibus, ut id faceret, iu-
 bebatur. Quos codicillos dubium fuit, Augustus ne mo-
 riens reliquisset, quō materiam tumultus post se subduce-
 ret, an nomine Augusti Liuia, & ea conscio Tyberio, an
 ignaro dictasset. Tyberius renunciante tribuno factum es-
 se, quod imperasset, neq; imperasse se, & redditorū cum
 senatui rationem respondit, inuidiam scilicet in præsentia
 uitans: nam mox silentio rem obliterauit.

Gemitus eius, & testamentum Augusti in sena-
 tu recitatum.

C A P.

X X I I I.

Itaq; allocutione de Republica, uelut impar dolori con-
 gemuit, utq; nō solū uox, sed ut & spiritus deficeret, opta-
 uit, ac perlegendum librum Druso filio tradidit. Illatum
 deinde Augusti testamentum, non admissis signatoribus
 nisi senatorij ordinis, ceteris extra curiam signa agnosce-
 tibus recitauit per libertū. Testamenti initium fuit: Quo-
 niam sinistra fortuna Caium, & Lucii filios mihi eripuit,
 Tyberius Caesar mihi ex parte dimidia, & sextante heres
 esto. Quo & ipso aucta est suspicio opimantium, succes-
 forem a se cum neccesitate magis, quam iudicio, quan-
 do ita præfari non abstinerit.

Acceptio principatus ad preces quasi coacta,

C A P.

X X I I I I.

k 5 Prio

Et ea, p idq;
 Græcè magis,
 quam Latine,
 ἔπαυται.

Perleg. lib. in
 quo erant ea
 scripta, de qui-
 bus inchoauerat
 allocutionem,

Abstulit præ-
 fari, cum incho-
 auit.

Stat. milit. i.
militari custo
dia.

Dis ta. recuf.
lege Aurel. Vi
cio. in Tybe
rio. Suspende
re. p. ducere.
& fufpenfor
habere.

Rūpere patie
viam. hic patie
eis fomit pro
uocare. uoc. uic

Prin cipatū quāuis neq; occupare conſeſſim, neā
que agere dubiſſeſſet, & ſtatione militum, hoc eſt, ni,
& ſpecie dominationis aſſumpta, diu tamē recuſauit. Im-
pudentiſſimo animo nunc adhortantes amicos increpans,
ut ignaros, quanta bellua eſſet imperium; nunc precantem
ſenatum, & procumbentem ſibi ad genua, ambiguis rea-
ſponſis, & callida cunctatione ſuſpendens, ut quidam pa-
tientiam rumpere, at que unus in tumultu proclamaret:
Aut agat, aut deſiſtat: alter coram exprobraret, ceteros,
quod polliciti ſint, tardē preſtare, ſeipſum quod preſtat,
tardē polliceri. Tandem quaſi coactus, & querens miſe-
ram, & oneroſam iniungi ſibi ſeruitutem, recepit impe-
rium, nec tamen aliter, quam ut depositurum ſe quandoq;
ſpem faceret. Ipſius uerba ſunt hæc: Dum ueniam ad id tē-
pus, quo uobis æquum poſit uideri, dare uos aliquam ſea-
nectūti meæ requiem.

Cauſæ, propter quas principatū recuſauerat,
& alia geſta eius. CAP. XXV.

Pronerbitum
quod in re du
bit, & pericu-
loſa dicitur:
uide Chilia,
Erafm. Extra
ord. i. præter
legitimum ſi-
pendium.

Cunctandi cauſa erat metus undique imminentiū
diſcriminum, ut ſepe lupum ſe auribus tenere dices
ret. Nam & ſeruus Agrippæ Clemens nomine, non con-
temnendam manū in ultionem domini comparat: &
L. Scribonius Libo uir nobilis res nouas clam molieba-
tur: & duplex ſeditio militum in Illyrico, & in Germania
exorta eſt. Flagitabant ambo exercitus multa extra ordi-
nem, ante omnia, ut æquarentur ſtipendio prætoriani
Germanicianis. Quidam etiam principem detrectabant
non à ſe datum, ſummaq; ui Germanicum, qui tum his
præerat, ad capeſſendam Rempu. perurgebat, quanquam

Germaniciani
à Germanicis
differūt, ut hi-
ſpanienſes ab
Hiſpanis.

obſi-

obſernatē reſiſtentiē. Quem maxime caſum timēs, partes
ſibi, quas Senatui libēret, tuendas in Repub. depopofcit:
quando uniuerſe ſufficere ſolus nemo poſſet, niſi cum al-
tero, uel etiam cum pluribus. Simulauit & ualeitudinem,
quō æquiore animo Germanicus celerem ſucceſſionē, uel
certē ſocietatem principatus opperiretur. Compoſiſit
ſeditionibus, Clementem quoque ſraude deceptum, redē-
git in poteſtatem. Libonem, ne quid in nouitate acerbius
fieret, ſecundo demum anno in Senatu coarguit, medio
temporis ſpatio tantum cauere contentus. Nam & inter
Pontifices ſacrificanti ſimul, pro ſecreſſiua plumbeum cul-
trum ſubijciendum curauit: & ſecretum petenti non niſi
adhibito Druſo filio dedit, dextramq; obambulantis ue-
luti incumbens, quoad perageretur ſermo, continuit.

Ciuiſia geſta eius in initio principatus. c. xxvi.

Verum liberatus metu, ciuilem ſe admodum inter
initia, ac paulominus quam priuatum egit. Ex plu-
rimis, maximisq; honoribus, præter paucos, & modicos
non recepit. Nam ſuum plebeis incurrentem Circēſi-
bus, uix unius bigæ adiectione honorari paſſus eſt. Tem-
pla, ſtamines, ſacerdotes decerni ſibi prohibuit: etiā ſta-
tuas, atque imagines, niſi permittente ſe poni: permiſſiq;
ea ſola conditione, ne inter ſimulachra Deorum, ſed inter
ornamenta ædium ponerentur. Interceſſit, & quo minus
in acta ſua iuraretur, & ne menſis September Tyberius:
Oſtober Liuius uocaretur. Prænomen quoq; impera-
toris, cognomenq; patriæ patriæ, & ciuicam in ueſtibus
coronam recuſauit: ac ne Auguſti quidem nomen, quan-
quam hereditariū, uillis niſi ad reges, ac dynaſtas episto-
lis

Obſernatē,
pro pertinaciter.

Ciuiſe egit. ſi
preſiſit ſe rā
quæ ciuem, &
ueluti priua-
tum.

Paulominus
q; pro prope
modum, nouē
dixit.

Bigæ, numero
ſingulari con-
tra artem.
Oſ. Liu. uo.
à Liuiæ matre.
Ciuiſe, in ueſt.
Ciuiſam coro-
nā, ut ait Plu-
lib. 10. cap. 4.
accepit Augu-
ſtus ab humāo
genere, quæ
in ueſtibus
ædiū Palatina
rū poſita eſt:
erat em̄ iſigne
clementiæ im-
peratorum.

lis addidit. Nec amplius quam omnino tres consulatus, unum paucis diebus, alterum tribus mēsis, tertium abasens usque in Idus Maias gessit.

Adulationes per eum spretæ, & prohibitæ.

C A P.

XXVII.

Cad. supi. f.
Tyberius.

Adulationes ad eum auersatus est, ut neminem Senatorum aut officij, aut negotij causa ad lecticam suam admisserit. Consularem uero satisfacientem sibi, ac per se nua orare conatem, ita suffugerit, ut caderet supinus: atq; etiam si quid in sermone, uel in cōtinua oratione blādus de se diceretur, nō dubitaret interpellare, ac reprehendere, et commutare cōtinuō. Dominus appellatus à quodam, denunciavit, ne se amplius contumeliæ causa nominaret. Alium dicentem sacras eius occupationes, & rursus alium autore eo Senatū se adijisse, uerba mutare, & pro autore suasorē, uel sacris laboriosas dicere cōegit.

Patientia eius aduersus conuitia, & maledicta.

C A P.

XXVIII.

Sed aduersus conuitia, malosq; rumores, & famosa de se, ac suis carmina, firmus, ac patiens subinde iactabat, in ciuitate libera linguam, mētēq; liberam esse debebat. Et quondam Senatu cognitionē de eiusmodi criminibus, ac reis flagitate: Non tantum, inquit, otij habemus, ut implicare nos pluribus negotijs debeamus. Si hanc senatam aperueritis, nihil aliud agi sinetis: omnium inimicitia hoc prætextu ad uos deferentur. Extat & sermo eius in Senatu percussilis. Si quidem locutus aliter fuerit, dabo operam, ut rationem factorum meorum, dictorumq; reddam: si perseverauerit, inimicem eum odero.

Vene

Ad uos def.
Nā inimicus
uolens inimicū
ulcisci, criminabitur eū
detraxisse
principi.

Veneratio eius ad Senatū. C A P. XXX.

Atque hæc eō notabiliora erāt, quōd ipse in appellandis, ueneradissq; singulis, et uniuersis, propè excesserat humanitatis modum. Dissentiens in curia à Q. Haterio: Ignoscas, inquit, rogo, si quid aduersus te liberius, sicut Senator dixerō. Et inde omnes alloquēs dixit: Et nunc, & sepe aliās P. C. bonum, et salutarē principē, quē uos tanta, et tam libera potestate instruxistis, Senatui seruire debere, & uniuersis ciuibus, sepe & plerumque etiam singulis, neque id dixisse me poenitet, & bonos, & equos, & fauentes uos habui dominos, & adhuc habeo.

Pristina autoritas Senatū per eū seruata. c. xxx.

Quinetianā speciem libertatis quādam induxit, conseruatis Senatui, ac magistratibus & maiestate pristina, et potestate: neque tam paruū quicquam, neq; tam magnum publici, priuatiq; negotij fuit, de quo non ad P. C. referretur. De uestigialibus, ac monopolijs, de extruendis, reficiendisue operibus, etiam de legendo, uel exautorando milite, ac legionū, & auxiliorū descriptione. Deniq; quibus imperiū prorogari, aut extraordinaria bella mādari, quid, et quā formam regū literis rescribi placeret. Præstetū ale, de ui, & rapinis reum, causam in Senatu dicere cōegit. Nunq̄ curiam nisi solus intrauit, lectica quondam introlatas æger, comites à se remouit.

Patientia eius contra obrectatores. C A P. XXXI.

Quādam aduersus sententiā suam decerni, ne questus quidem est. Negante eo, destinatos magistratus abesse oportere, ut presentes honori acquiescerent, Prætor designatus liberam legationem impetrauit. Ite-

Q. Haterius dicitur esse in numero habere: fuit enim præptus, & popularis orator: de eo Seneca, Hieronymus ac Eusebius non pauca.

Legatio libera que sit, lege Budzum.

impetr. f. à Senatu, negante Tyberio.

YVII

Censente, pro
cessens, græcè
posuit, nō La
tine, ut subau
dias eo: nā in
amendatori
bus, & perue
tustis excep
tibus non ad
ditur.

De senatu
con. per dif
cessionē lege
Gell. li. 3. c. 18.
& lib. 14. c. 7.

De maio. fu
scilicet ipsius
Prætoris
Moderatio
absolutè pro
lenitate, siue
modestia.

Subscriptio,
qua nomē mit
tentis literas
signari solet,
omissā fuerat
in literis pub
licis Rhodio
rum negligē
tā potius, quā
fraude.

rum censente, ut Trebianis legatam in opus noui theatri pecuniā ad munitionē uie transferre concederetur, obtinere non potuit, quin rata uoluntas legatoris esset. Cum SENAT. COS. per discessionem forte fieret, transfuentem eum in alteram partem, in qua pauciores erant, secutus est nemo. Cætera quoque nō nisi per magistratus, & iure ordinario agebantur, tanta. COS. auctoritate, ut legati ex Africa adierint eos, querentes trahi se à Cæsare, ad quem missi forent. Nec mirum, cum palam esset, ipsum quoque eisdem assurgere, & decedere uia.

Ciuitia, & urbana gesta eius. CAP. XXXII.
Corripuit Consulares exercitibus præpositos, quōd non de rebus gestis Senatui scriberet, quodq; de tribuendis quibusdam militaribus donis ad se referret, quasi non omnium tribuendorum ipsi ius haberent. Prætorum collaudauit, quōd honore imito, cōsuetudinem antiquam retulisset de maioribus suis pro concione memorandi. Quorundam illustrium exequias usque ad rogum frequentauit. Parem moderationem minoribus quoque perasonis, & rebus exhibuit. Cū Rhodiorum magistratus, quōd literas publicas sine subscriptione ad se dederat, euocasset, ne uerbo quidem insectatus, ac tantummodo inffos subscribere uenisset. Diogenes grammaticus disputare sabbatis Rhodi solitus, uenientē, ut se extra ordinem audiret, non admiserat, ac per seruulum suū in septimum diem distulerat: hunc Romæ salutandi sui causa pro foribus astantem, nihil amplius, quā ut post septimum annū rediret, admonuit. Præsidibus oneratas tributo provincias suadentibus rescripsit, boni pastoris esse tonde
re pe

re pecus, non deglubere.

De eodē, & alijs gestis eius. CAP. XXXIII.

Paulatim principem exercuit, præstititq; et si uarium diu, commodiorem tamen sepius, & ad utilitates publicas priuorem: ac primò eatenus interueniebat, ne quid perperam fieret. Itaq; & constitutiones quasdam senatus rescidit, & magistratibus pro tribunali cognoscentibus, plerunq; se offerrebat consiliarium, assidebatq; iuxtim, uel ex aduerso in parte primori. Et si quē reorū clabi gratia, rumor esset, subitus aderat, iudicesq; aut ē plano, aut ē quesitoris tribunali, legū, et religionis, et noxæ, de qua cognosceret, admonebat: atq; etiā si qua in publicis moribus desidia, aut mala cōsuetudine labaret, corrigēda suscepit.

Impensæ ludorum, ac munerum taxatæ, & alia gesta eius. CAP. XXXIII.

Ludorum, ac munerum impensas corripuit, mercedibus scenicorum rescisis, paribusq; gladiatorum ad certum numerum redactis. Corinthiorum uasorum pretia in immensum exarasse, tresq; milios xxx. milibus numerum uenisse grauius cōquestus, adhibendum suppellectilium dū censuit. Annonamq; macellæ, senatus arbitratus quōd annis tēperādā, dato Aedilibus negotio, popinas, ganeasq; usq; eō inhibendi, ut ne opera quidē pistoria proponi uentalla sicerent. Et ut parsimonia publicā exemplo quoq; inuaret, solēnibus ipse cenis pridiana sepe, ac semel a obsomina opposuit, dimidiatumq; aprū, affirmas omnia eadē habere, quæ totum. Quotidiana oscula prohibuit edicto: itē strenuē commercii, ne ultra Cal. Ianuarias exerceretur, Consueuerat quadruplam strenā & de manu reddere, sed
offen

De plano, uel ē plano aliqd facere, qd fit, uide Budæ, in Annor.

Quesitorem hic intelligit eū, qui, ut ait Afcōn. præfēt questionis criminum.

Muli pifces sunt, de quibus Plin. lib. 9. ca. 17. & 18.

Oper. pist. ut mellitos panes, & alia id genus edulia mellita.

Solē. ip. com. quales sunt, quæ sūt in nu ptijs, repositijs, calendis, natatilibus, Saturna libus, &c.

Die festo. i. *offensus interpellari se toto mense ab ijs, qui potestatem*
Ca. Ianuarijs, *sui die festo non habuissent, ultra non reddidit.*
quibus strenuā
dedisset.

Maio. mo. Co *Quaedam bene gesta per eum. CAP. XXXV.*
gnari olim cū *M*atronas prostratae pudicitiae, quibus accusator pu
uero de ijs iu- *blicus decessit, ut propinquij maiorum more de cō-*
dicabāt, in qui *munimententia coercerent, auctor fuit. Equiti Ro. iuristia*
bus erat cor- *randa gratiam fecit, ut uxorem in stupro generi comper-*
poris corrup- *tam dimitteret, quam se nunquam repudiaturum ante iu-*
prio, *rauerat. Feciminae famose, ut ad cuiusdam legum pœnas,*

Moris fuit ro *ac dignitate matronali exoluerentur, lenocinij pro-*
manis cal. lul. *frateri cœperant: et ex iuuentute utriusque ordinis profusa*
migrare. i. et f *gatissimus quisque, quò minus in opera scenæ, arenæq; edē-*
ire ex domi- *da SENAT. COS. tenerentur, famosi iudicij notam*
bus prius con- *sponte subibat. Eos, easq; omnes, ne quod refugium in tali*
ductis, in do- *fraude cuiquam esset, exilio affecit. Senatori latum clauum*
mos recenter *ademit, quum cognouisset sub Cal. Iulij demigrasse in hor-*
conducat: qd *tos, quò uilius post diem aedes in urbe conduceret. Alium*
anima duerte ** et questura remouit, quòd uxorem pridie sortitione du-*
se facile est, ex *ctam, postridie repudiasset.*
multorum & *Exterae ceremoniarum, & ritus per eum prohibiti.*
poëtarum & *CAP. XXXVI.*
historiorum *E*ternae ceremoniarum, Aegyptios, Iudaeosq; ritus cō
ledione, *pefecit, coactis, qui superstitione ea tenebatur, reli-*
giosas uestes cum instrumēto omni comburere. Iudeorum
iuuentutem, per speciem sacramenti, in prouincias gra-
uiores caeli distribuit: reliquos gentis eiusdem, uel similia
sectantes urbe submouit sub pœna perpetuae seruitutis,
nisi obtemperassent. Expulsi et mathematicos. Sed de pre-
cantibus, ac se arte desituros promittentibus, ueniam dedit.

* Alias, &

Definere ar-
tem, artificium.

Quaedam bene gesta per eum tam Romae,
quàm extrâ.

CAP. XXXVII.

*I*N primis tuenda pacis à grassaturis, ac latrocinijs, sedi-
tionumq; licentia curam habuit. Stationes militum per
Italiam solito frequentiores disposuit. Romae castra cōstituit,
quibus praetorianae cohortes uage ante id tempus, et
per hospitia disperse, cōtinerentur. Populares tumultus
exortos grauissimè coercuit: et, ne orirentur, sedulo ca-
uit. Cæde in theatro per discordiam admissa, capita fam-
ationū, et histriones, propter quos dissidebatur, relega-
uit: nec, ut reuocaret, unquā ullis populi precibus potuit
euinci. Cùm Polentina plebs finus cuiusdā primipilaris
nō prius ex foro misisset, quàm extorta pecunia per uim
heredibus ad gladiatorij munus, cohortē ab urbe, et aliā
à Cotij regno, dissimulata itineris causa, detectis repente
armis, cōcimetibusq; signis, per diuersas portas in oppidū
immisit, ac partē maiore plebis, ac Decurionū in perpe-
tua uincula cōiecit. Aboluit et ius, moreq; asylorū, quae
usquā erāt. Cyzicenis in ciues Ro. uolētius quadā ausis,
publicè libertatē ademit, quā Mithridatico bello merue-
rūt. Hostiles motus, nulla postea expeditioe suscepta, per
legatos cōpescuit: nec per eos quidem nisi cunctanter, et
necessariò. Reges insecutos, suspectosq; comminationibus
magis, et querelis, quàm ui repressit. Quosdā per blandi-
tias, atq; promissa extractos ad se nō remisit, ut * Mar-
padocē, cuius etiam regnum in formā prouinciæ redegit.

Stati. milit. i.
custodias mili-
tares,

Cotij regnum
in alpiibus ca-
rat. lege Ama-
Marcellinum.

Mithrid. bel.
mer. lege Plu.
in uita Lucul.

* alias, Mara-
boduū.
* alij, Rhafey
polim.

Mora eius in urbe: & quòd prouincias non
uilitauerit.

CAP. XXXVIII.

! Bienio

Quæ

Bennio continuo post adeptum imperiū pedem por-
ta nō extulit: sequenti tempore præter quā in pro-
pinq̄ua oppida, & cū longissimè, Antio tenu* nusquā
absuit, idq̄; perrarō, & paucos dies: quāuis prouincias
quoque, & exercitus reuisurum se sepe pronūciasset, &
propē quo annis profectiōem præpararet, uehiculis cō-
præhensis, comitatibus per municipia, & colonias dispo-
sitis, ad extremum uota pro itū, & reditu suo suscipi
passus, ut uulgō iam per iocum Callipides uocaretur:
quem cursitare, ac ne cubiti quidem mensuram progressi,
prouerbio Græco notatum est.

Mors filiorum eius, & secessus suus in Campa-
niam.

C A P. XXXIX.

Vtro. fil. Dru-
so naturali,
Germanico
adoptiuo.
Paulominus
propromemo-
dum.

Sed orbatus utroque filio, quorum Germanicus in Sy-
ria, Drusus Romæ obierat, secessum Campaniæ pes-
tiss, constanti & opinione, et sermone penè omnium, quasi
neq̄; rediturus unquā, et citō mortem etiā obiturus, quod
paulominus utriūque euenit. Nam neque Romam amplius
redijt: sed et paucos post dies iuxta Terracinam in Præ-
torio, cui Spelunca nomē erat, incenante eo, complura,
& ingentia saxa fortuitō supernè delapsa sunt, multisq̄;
coniuuuarum, & ministrorum elisis, præter spem euasit.
Secessus Caprensis, & alia gesta eius.

C A P. XL.

Nol. temp.
Augus. nec ab-
se, ibi enim
Augustus pe-
sierat.

Pragrata Campania, cū Capuæ Capitolium, Nolæ
templum Augusti, quā causam profectiōis præ-
tenderat, dedicasset, Capreas se contulit, præcipuè dele-
ctatus insula, quod uno, paruōq̄; litore adiretur, septi-
mūdiq̄; præruptis immēsa altitudinis rupibus, & profun-
do maris. Statimq̄; reuocātē assidua obtestatione populo
propter

propter cladem, qua apud Eidenas, supra x. hominum
millia, gladiatorio munere, amphitheatri ruina perierant,
transijt in continētē, potestatemq̄; omnibus aduendi sui
fecit, tantō magis, quod ab urbe egrediēs, ne quis se inter-
pellaret, edixerat, ac toto itinere aduētes submouerat.

De hac clade
lege Orobi, l.
7, ca. 2.

Reipublicæ cura per eum abiecta. C A P. XLII.

Regressus in insulā, reipublicæ quidem curam usque
ad eo abiicit, ut postea nō decurias equitū unquam
supplerit: non tribunos militum, præfectosq̄; non prouin-
ciarum præfides ullos mutauerit: Hispaniam, & Syriam
per aliquot annos sine consularibus legatis habuerit: Ar-
menia à Parthis occupari, Mæsiā à Dacis, Sarmatisq̄;
Gallias à Germanis uastari neglexerit, magno dedecore
imperij, nec minori discrimine.

Vita eius, potus, ac comessationes. C A P. XLIII.

Caeterum secreti licentiam nactus, & quasi ciuitatis
oculis remotus, cuncta simul uitia malè diu dissimu-
lata, tandē profudit: de quibus singulatim ab exordio refe-
ram. In castris tyro etiam tum, propter nimia uim auidi-
tatem, pro Tyberio, Biberius: pro Claudio, Caldius: pro
Nerone, Mero uocabatur. Postea princeps in ipsa publi-
corum morum correptione cum Pomponio Flacco, & L.
Pisone noctem, continuumq̄; biduum epulādo, potandoq̄;
consumpsit: quorum alteri Syriam prouinciam: alteri
præfecturam urbis cōfestim detulit, codicillis quoq̄; iucū-
dissimos, & omnium horum amicos professus. Sextio
Claudio libidinoso, ac p̄digo seni, olim ab Augusto igno-
minia notato, & à se ante paucos dies apud Senatū in-
crepito, cœnam ea lege condixit, ne quid ex consuetudine

Calidū, & cal-
dū dixere ue-
teres. In por-
tam frigidā,
quā calida
aqua constat
ufos esse uete-
res. Potuit &
Caldius dici
nō ob aquam
caldā, sed ob
caldas potio-
nes, quibus de-
lectabatur. De
caldis potio-
nibus memi-
nit Plin. li. 28.
ca. 4. In publ.
mo. cor. i. in
censura.
Condixit cœ-
nam, pro pro-
militi.

l 2 immu

Ignotissimus,
pro obsecris-
simus,

immutatret, aut demeret, utq; nudis puellis ministrantibus
cœnaretur. Ignotissimum *Questura* candidatū nobilissimis
anteponit, ob epotam in conuiuio propinante se vini
amphoram. A *Fellio Sabino* n. s. ducenta donauit pro dia-
logo, in quo boleti, & ficeduli, & ostræ, & turdi certamen
in duxerat. Nouum deniq; officium instituit à uolupta-
tibus, preposito equite Ro. * *Censorio Prisco*.

* *Atiàs, T. Cæsonio*.

Luxuria eius, ac libido.

CAP. XLIII.

Sellariam ap-
pellat loca ses-
sionum, in qui-
bus seltæ sunt
ordinatim col-
locatæ.

Secessu uerò Capreenis, etiam sellariam excogitauit se-
dem arcanarum libidinum, in quam undiq; conquisiti
puellarum, & exoletorum greges, monstrosiq; concubi-
tus repertores, quos *Spintrias* appellabat, triplici serie cõ-
nexi, inuicem incestant se coram ipso, ut aspectu desici-
tes libidines excitaret. Cubicula plurisariam disposita ta-
bellis, ac sigillis lasciuissimarum picturarum, & figurarū
adornauit, librisq; *Elephantidis* instruxit, ne cui in opera
edēdā exemplar imparatæ scenæ desset. In syluis quoque,
ac nemoribus passim uenercos locos commentus est, pro-
stantesq; p̄ antra, & cauas rupes, ex utriusq; sexus pube,
Paniscorum, & *Nympharum* habitū, palamq; iam, & uul-
gato nomine in sile abuentes, *Caprinum* dictabant.

Scriptis Ele-
phantis libel-
los de uarijs
& monstris
concupituum
generibus,

Ineffabilis abusus luxuriæ eius.

CAP. XLIII.

Tyberij Cæ-
prineū appel-
labat aut à foe-
re libidinis,
alludentes ad
olentem natu-
ram caprarū:
aut à nomine
insule *Caprea-*
rū, quo seces-
su delectabatur.

Maiore adhuc, & turpiore infamia flagrauit, uix ut
referri, audiriue, nedum credi fas sit: quasi pue-
ros primæ teneritudinis, quos pisciculos uocabat, institue-
ret, ut natanti sibi inter fœmina uersarentur, ac luderent,
lingua, morfusq; sensim appetentes: atq; etiam quasi in san-
tes firmiores, nec dū tamen lacte depulsos, in guinti ceu pa-
pilla

pilla admoueret, pronior sanè ad id genus libidinis & na-
tura, & ætate. Quare *Parrhasij* quoq; tabulā, in qua *Me-*
teagro Atalanta ore morigerabatur, legatā sibi sub condi-
tione, ut si argumēto offenderetur, decies pro ea n. s. acci-
peret, nō modò prætulit, sed & in cubiculo dedicauit. Fer-
ret etiam in sacrificando quondam captus facie ministri,
acerram præferētis, nequissæ abstinere, quin penè uixdum
re diuina peracta, ibidem statim seductum constupraret,
simulq; fratrem eius tibicinem: atq; utriq; mox, quod mu-
tuo flagitium exprobrabant, crura fregisse.

Illusiones eius ad fœcimas. CAP. XLV.

Eoeminarum quoque, & quidē illustrium capitibus
quantopere solitus si illudere, euidentissimè apparuit
Mallonie cuiusdam exitu: quam perductam, nec quicquā
amplius pati constantissimè recusantem, delatoribus obie-
rit, ac ne ream quidem interpellare desijt, eequid p̄citate-
ret, donec ea, relicto iudicio, domum se arripuit, ferroq;
transegit, obscenitate oris hirsuto, atque oliō seni clare
exprobrata. Vnde nota in *Atehanico* exodio proximis lu-
dis assensu maximo excepta, percubuit, hircum uetulum
capreis naturam ligurire.

Atalanta fella-
tricē in tabula
significat.

Illudere capi-
tibus, eas fella-
trices faciēdo.

Mallonie p̄a-
rata erat om-
nia pati, præ-
ter tellationē.

Obs. or. hist.
cunnilingum
Tyberij *Mal-*
lonie dicitur.

Auaritia, & tenacitas. CAP. XLVI.

Pecunie parcus, ac tenax, comites peregrinationum,
expeditionumq; nunquam salario, cibarijs tantum
sustentauit. Vnam modò liberalitatem ex indulgentia ui-
trici consecutus, cum tribus elassis factis pro dignitate
cuiusq; primæ sexcenta sestertia, secundæ quadringenta
distribuit, ducenta tertiæ, quam non amicorum, sed Græ-
corum appellabat.

De classibus
Misenensium
& *Ranen-
sium*, quibus
tertia est addi-
ta, dicitur etiam
Augusto.

Opera publica per eum, & spectacula non facta, & parcitas alimoniarum. CAP. XLVII.

Princes neque opera ulla magnifica fecit (nam & quæ sola susceperat, Augusti templum, restituitio nemq; Pompeiani theatri, imperfecta post tot annos reliquit) neq; spectacula omnino edidit: & ijs, quæ ab aliquo ederetur, rarissimè interfuit, ne quid exposceretur, utiq; postquam comedum Actium coactus est manumittere. Paucorum Senatorum inopia sustentata, ne pluribus opem ferret, negavit se alijs subuenturum, nisi Senatui iustas necessitatibus causis probassent. Quo peracto, piosq; modestia, & pudore deterruit, in quibus Ortalium Q. Hortensij oratoris nepotem, qui permodicè re familiari, autore Augusto, quatuor liberos tulerat.

Avaritia, & parcitas, & alia gesta eius. c. XLVIII. Publicè munificentiã bis omnino exhibuit, proposito millies h. s. gratuitò in triennij tẽpus: & rursus quibusdam dominis insularum, quæ in monte Caelo deflagraverant, pretio restituito. Quorum alterum magna difficultate nummaria populo auxilium flagitante coactus est facere, cum per Senatuseonsulium sanxisset, ut feneratoribus duas patrimonij partes in solo collocarent: debitores totidem eris alieni statim soluerent, nec res expediretur: alterum ad mitigandam temporum atrocitatem. Quod tamen beneficium tanti estimavit, ut montem Caelum appellatio- ne mutata uocari Augustum iusserit. Militi post publicatis ex Augusti testamento legata nihil unquam largitus est, præterquam singula millia denariorum Prætorianis, quòd Sciano se non accommodassent: & quedam munera Syria- cis leg

Auto, Augu-
i. hortante, in-
beant q; Au-
gusto, ut uxore
rem duceret:
quod referen-
dum est ad id
tempus, quo
Augustus legè
tulit de mari-
randis ordini-
bus, hortatus
q; est Roma-
nos ad rē uxori-
am,

De Sciano,
nō multò post
plura, c. 55.

eis legionibus, quòd solè nullam Sciani imaginem inter signa coluissent: atq; etiam missiones ueteranorum rarissimas fecit, ex senio mortem, ex morte compendium cauitans. Neque prouincias quidem ulla liberalitate subleuauit, excepta Asia, disiectis terræ motu ciuitatibus.

De hoc terræ
motu lege
Plin., lib. 2, c. 60.

Rapinæ, & concussiones eius. CAP. XLIX. Procedente mox tempore etiam ad rapinas cõuertit animũ. Sat cõstat Cn. Lentulum augurem, cui cõsus maximus fuerit, metu, & angore ad fastidium uitæ ab eo actum, & ut ne quo, nisi ipso, herede moreretur. Condemnatam & generosissimã foeminam Lepidam, in gratiam Quirini consularis prædiuitis, et orbi, qui dimissam eam è matrimonio post uiginti annũ ueneni olim in se comparati arguebat. Præterea Galliarum, & Hispaniarum, Syriaeq; & Græciæ principes confiscatos ob tantum leue, ac tam impudens calumniarum genus, ut quibusdam non aliud sit obiectum, quàm quòd partem rei familiaris in pecunia haberent. Plurimis etiam ciuitatibus, & priuatis ueteres immunitates, & ius metallorum, ac uectigalium adempta. Sed et Vononem regem Parthorum, qui pulsus à suis, quasi in fidem P. R. cum ingenti gazã Antiochiam se receperat, spoliatum perfidia, & occisum.

Dimissa è ma-
trimonio, pro
repudiata.

Confiscatus,
ad hominẽ re-
latũ, nō solum
ad rē, ut cõfi-
scata bona.

Et conficari
dicuntur, quo-
rum bona pu-
blica ad fi-
scum deferuntur.

Odiũ eius contra consanguineos, & coniuictos.

C A P. L.

Odiũ aduersus necessitudines in Druso primũ fratrem detexit, prodita eius epistola, qua secum de cogendo ad restituendam libertatem Augusto agebat, deinde & in reliquis. Iulie uxori tantum absuit, ut relegatæ, quòd minimum est, officij, aut humanitatis aliquid

l 4 imper

8. 2. 1. 0. 1. 9. 7

Habent ferui peculium per mittētibz do minis: & filij permittētibz patribus.

Alimēta in fin guos, dicitur abolūtē annua.
*alij, & ege re, & uti.

Grauatuz i grauit ferēs, Voluit Sena tus, uti Augu stum patrē pa trie appella uerat, ita Li uiam patrētem patrie appel lare.

*alijs, secre tatio.

impertiret, ut ex constitutione patris uno oppido clau sam, domo quoque egredi, & commercio hominum frui uetuerit: sed et peculio cōcesso à patre, prebitisq; annuis fraudauit, per speciem publici iuris, quòd nihil de his Au gustus testamento cauisset. Matrem Liuiam grauatuz, uelut partes sibi æquas potentē iudicātem, & cōgressum eius asiduum uitauit, & longiores, secretioresq; ser mones, ne eius consilij, quibus tamen interdum * et egre uti solebat, regi uideretur. Tulit etiam perindignē actum à Senatu, ut titulus suis quasi Augusti, ita & Liuiæ filij adijceretur. Quare non parentem patrie appellari, non ullum insignem honorē recipere publicē passus est. Sed & frequenter admonuit, maioribus, nec fœmina conuē nientibus negotijs abstinere: præcipuē ut animaduertit incendio iuxta ædem Vesteæ & ipsam interuenisse, popu lumq; & milites, quòd enixus open ferrent, adhortatam, sicut sub marito solita esset.

Item odiū, & crudelitas eius in matrem. CAP. LII.

D E hinc ad simulatē usq; processit, hac (ut ferūt) de causa. Instanti sæpius ut ciuitate donatū in de curius allegeret, negauit alia se conditione allecturum, quàm si pateretur adscribi albo, extortū id sibi à matre. At illa commota, ueteres quosdam ad se Augusti codicil los de acerbitate, & intolerātia morum eius è * sacratio protulit, atq; recitauit. Hos et custoditos tandiū, & exprobratos tam infestē, adeò grauitē tulit, ut quidam pu tent inter causas secessus hanc ei uel præcipuam fuisse. Toto quidem triennio, quo uiuente matre absuit, semel omnino eam, nec amplius, quàm uno die paucissimis uidit horis.

horis. Ac mox neq; agræ adesse curauit: defunctamq; & dum aduentus sui spem facit, complurium dierum mora, corrupto demum, & tabido corpore funeratam prohibuit consecrari, quasi id ipsa mandasset. Testamentumq; eius pro irritō habuit: omnesq; amicitias, & familiaritates, etiam quibus ea funeri sui curam moriens demandata erat, intra breue tempus affixit, uno ex ijs equestris ordinis uiro & in * Latomiam condemnato.

Crudelitas, & odium eius contra filios. CAP. LIII.

F lliorum neq; naturalem Drusum, neque adoptiuum Germanicum patria charitate dilexit, alterius ut ijs infensus. Nam Drusus animi fluxioris, remissiorisq; uite erat. Itaq; ne mortuo quidem perinde affectus est, sed tantum non statim post à funere ad negotiorum consuetudinem redijt, iustitio longiore inhibito. Quin & lliensium legatis paulò ferius consolantibus, quasi obliterata iam doloris memoria irridens, se quoq; respondit uicem eorum dolere, quòd egregium ciuem Hectorem amisissent. Germanico usque adeò obrectauit, ut & præclara facta eius pro superuacuis eleuaret, et gloriosissimas uictorias, ceu damnosas R. P. increparet. Quòd uerò Alexandriam propter immensam, & repentinam famem inconsulto se adisset, questus est in Senatu: etiam causa mortis fuisse ei per. Cn. Pisonem legatum Syria creditur. Quem mox huius criminis reum putant quidam madata prolaturum, nisi ea secreta obstarent: per quæ multifariā increpitum, & per noctes creberrimè acclamati est: Redde Germanicū. Quam suspicionem cōfirmauit ipse postea, coniuge etiam, ac liberis Germanici crudelē in modum afflicto.

Consecrari. i. inter diuase ferri per Apo theolium, cōsi tuendo tēpla, aras, flamine, & alia id ge nus i defunctæ memoriam.

*al. Antiliā, alij. Antycirā. Est autem La tomia, locus in carcere Rō mæ. Filius naturalis frequē ter ab histori cis dicit de le gitimo: ut hic. Mortis Drusi, et Germanici meminit O. rosi. li. 7. ca. 2. et Plin. lib. 11. cap. 37.

Crudelitas, & odium eius contra nulum.

CAP. LIII.

Vult Agrippi
na Germani
ci coniunx.Praefectum,
arte præpara-
tum, & edo-
firo factum,
Pandataria in
fula est in ma-
ri Tyrrheno.Nefastos dies
hic Træquil-
arros, omino-
sos, nefariosq;
intelligit, con-
tra Gell. senten-
tiam lib. 5. ca.
17. De diebus
atris, religio-
sis, fastis, nefas-
tis, &c. uide
Macrob. lib. 1.
Sat. c. 15, &
16.

NVrum Agrippinā post mortē mariti liberius quida-
nam quæstam manu apprehēdit, Græcoq; uersu, Si
nō dominaris, inquit, filiola, iniuriā te accipere existimas?
Nec ullo mox sermone dignatus est. Quondam uerō inter
cœnā porrecta de se poma gustare nō ausam etiam uocare
desijt, simulās se ueneni crimine accersi, cūm præstructū
utrūq; cōsultō esset, ut & ipse tenēdi gratia offerret, et
illa quasi certissimū exitiū caueret. Nouissimē calūniatus
modo ad statuam Augusti, modo ad exercitum confugere
uelle, Pandataria relegauit. Cōiuitantiq; oculum per cen-
turiōnē uerberibus excussit. Rursus mori in media destina-
ti, per uim ore ducto, infulciri cibū iussit. Sed et perse-
uerantē, atq; ita absumptā, criminosisimē infectatus est,
cūm diē quoq; natalē eius inter nefastos referendū suasis-
set. Imputauit etiā, quōd nō laqueo strāgulatam in gemo-
nias abiiecerit: proq; tali clementia interponi decretum
passus est, quo sibi gratia agerentur, & Capitolino Ioui
donum ex auro sacraretur.

Crudelitas, & odiū eius contra nepotes. c. LIIII.

CVm ex Germanico tres nepotes, Neronem, & Dru-
sum, & Caium, ex Druso unum Tyberii haberet,
destitutus morte liberorum, maximos natu de Germanici
filijs Neronem, & Drusum P. C. commendauit, diemq;
utriusque tyrocinijs congiario plebi dato celebrauit. Sed
ut cōperit incunte anno, pro eorum quoq; salute publicē
uota suscepta, egit cum Senatu, non debere talia præmia
tribui, nisi expertis, & ætate prouectis; atque ex eo, pæ-
tesfacta

tesfacta interiore animi sui nōta, omnium criminationibus
obnoxios reddidit. Variatq; fraude inductos, ut & cōcita-
rentur ad conuitia, & concitati perderētur, accusauit per
literas, amarissimē * cōgestis etiā probis: & iudicatos homo-
stes fame necauit, Neronem in insula Pontia, Drusum in
ima parte palatii. Putant Neronē ad uoluntariam mortem
coactū, cū ei carnifex, quasi ex Senatus autoritate missus,
laqueos, & uncōs ostentaret. Druso autē adeō alimēta sub-
ducta, ut tomentū ē culcitra tentauerit mādere: amborum
sic reliquijs dispersis, ut uix quandoq; colligi possent.

Crudelitas eius contra amicos. CAP. LV.

Sper ueteres amicos, ac familiares, x. sibi ē nume-
ros principum ciuitatis depoposcerat, uelut consilia-
rios in negocijs publicis. Horum omnium uix duos, aut tres
incolumes præstitit: ceteros alium alia de causa perculit.
Inter quos cum plurimorum clade Elium Seianum, quem
ad summam potentiam non tam beneuolētia prouexerat,
quam ut esset, cuius ministerio, ac fraudibus liberos Ger-
manici circūueniret, nepotemq; suum ex Druso filium na-
turalē ad successionem imperij confirmaret.

Crudelitas, & sæuitia eius in grammaticos,
& magistros. CAP. LVI.

Nihilō lenior in conuictores Græculos, quibus ueh-
mentissimē acquirerebat. Zenonem quandam exquisiti-
tius sermocinantem cū interrogasset, quæ nam illa
tam molestā dialecticos esset, & ille respondisset Dori-
dem, relegauit * Cynaram, existimans exprobratum sibi
ueterem secessum, quōd Doricē Rhodij loquantur. Item
cū soleret ex lectione quotidiana quæstiones super
cœnā

* Atias, con-
iectia.* Atias, Aena-
riam.
De lingua Do-
rica legētra-
bonem lib. 8.
Geograph.

cenam proponere, comperissetq; Seleucum grāmaticum à ministris suis perquirere, quos quoq; tempore traheret autores, atq; ita pręparatum uenire, primum à contubernio remouit, deinde etiam ad mortem compulit.

Crudelitas eius in iuuentute, CAP. LVII.

Sæua, ac lenta natura ne in puero quidem latuit: quæ Theodorus Gadareus rhetorica præceptor & profexisse primus sagaciter, & asimilasse aptissimè uisus est, subinde in obiurgando appellans eum, τῆλον αἰμαλὴν σωματερυγεῖον, id est, lutum à sanguine maceratū. Sed aliquanto magis in principe eluxit etiam inter initia, cum adhuc fauorem moderationis simulatione captaret. Scurram, qui prætereunte funere, clarè mortuo mandarāt, ut nunciaret Augusto, nondum reddi legata, quæ plebi relicta quisset, attractum ad se recipere debuit, duciq; ad supplicium imperauit, & patri suo uerum referre. Nec multo post in Senatu pompeio cuidam equiti Romano quidam perneganti, dum uincula minatur, affirmauit fore, ut ex Pompeio Pompeianus fieret, acerba cauillatione simul hominis nomen incessens, ueteremq; partium fortunam.

Crimes læsæ maiestatis atrociter actum.

CAP. LVIII.

Sub idem tempus consulente Prætorē, an iudicia maiestatis cogi iuberet, exercenda esse leges respondit, & atrocissimè exercuit. Statuē quidam Augusti caput dempsert, ut alterius imponeret. Acta res in Senatu. Et quia ambigebatur, per tormenta quesita est. Damnato reo paulatim hoc genus calumnie eò processit, ut hæc quoq; capitalia essent: Circa Augusti simulacrum seruum cecidisse

Asimilare, p
simili expri
mere,

Per latum len
ta natura: per
sanguinem se
uitia significa
tur. q. d. inge
nium lentum,
lentam fouens
se uitiam,

Cogi iudicia
dicuntur, quan
do à prætorē
iudices ad iu
dicandum con
gregantur,

cecidisse, uestem mutasse, nummo, uel anulo effigiem impressam latrinæ, aut lupanari intulisse, dictum ullum, factum uel eius existimatione aliqua lesisse. Perijt denique & is, qui honores in colonia sua eodem die decerni sibi passus est, quo delecti & Augusto olim erant.

Atrociter getta per eum sub specie grauitatis.

CAP. LIX.

Multa præterea specie grauitatis, ac morum corrigendorum, sed & magis naturæ obtemperans, ita se uel, & atrociter factitauit, ut nonnulli uersiculis quoq; & presentia exprobrarent, & futura denunciarent mala. Asper, & immitis, breuiter uis omnia dicant:

Dispercam, si te mater amare potest.

Non es eques: quare non sunt tibi millia centum,

Omnia si querās: & Rhodos exilium est.

Aurea mutasti Saturni secula Cæsar:

Incolumi nam te, ferrea semper erunt.

Fastidit uinum, quia iam sicut iste cruorem:

Tam bibit hunc auidè, quam bibit antè merum.

Aspice felicem sibi, non tibi Romule, Syllam:

Et Marium, si uis, aspice, sed reducem.

Ne non Antoni ciuilia bella mouentis,

Nec semel in fretas aspice cæde manus.

Et dic, Roma perit: regnabit sanguine multo,

Ad regnum quisquis uenit ab exilio.

Que primò quasi ab impatientibus Romæ * dominij, ac non tam ex animi sententia, quam bile, & stomacho fingeantur, uolebat accipi. Dicebatq; identidè. Oderint, dum probent. Deinde uera planè, certaq; esse ipse fecit fidem.

Pœnæ

Principes aut
boni, uel mali
extiterint, se-
cula faciūt au-
rea, uel ferrea:
fuerant autem
secula aurea
sub optio prin-
cipe Augusto,
Dum probi,
dū palam pro-
bare coguntur,
Fecit fidem, i.
facis sanguin-
arijs, & cru-
delibus appro-
bauit uera esse
illa omnia, quæ
de ipso scribe-
bantur.

* Alijs, dñs

Pœnæ grauiſſimæ immeritis propter modicâ
commiſſa irrogatæ. CAP. LX.

IN paucis diebus, quàm Capreas attingit, piſcatori, qui
ſibi ſecretum agenti, grâdem nullum inopinanter ob-
tulerat, perfricari eodè piſce faciem iuſiſit, territus quòd is
à tergo inſula per aſpera, & deuia crepiſſet ad ſe. Grâ-
tulanti aut inter pœnam, quòd nō & locuſtâ, quâ prægrâ-
dem ceperat, obtuliſſet: locuſta quoq; lacerari os impera-
uit. Miluè prætorianū ob ſurreptū è uiridario pauonem,
capite punijt. In quodam timere lectica, qua uehebatur,
Centurionem ſtratum humi penè ad necem uerberauit.

Sæuitiæ, & omnia genera crudelitatis eiufdem.

CAP.

LXI.

MOX in omne genus crudelitatis erupit, nūquàm de-
ficiens materia, cum primò matris, deinde nepo-
tæ, & nurus, poſtremò Seiani familiares, atq; etiam no-
tos perſequeretur. Poſt cuius interitū uel ſeuiffimū exti-
tit, quo maximè apparuit nō tam ipſum à Seiano concia-
ri ſolitu, quàm * Seiano quæretî occaſiones, ſubmiſtraſ-
ſe. Et ſi cōmentario, què de uita ſua ſummatim, breuiterq;
cōpoſuit, auſus eſt ſcribere, Seianū ſe puniſſe, quòd cōpe-
riſſet furere aduerſus liberos Germanici filij ſui: quorum
iſpe alterū ſuſpecto iam, alterū oppreſſo demū Seiano in-
teremijt. Singulatim crudeliter facta eius exequi longum
eſt: * generatim uelut exemplaria ſeuitiæ enumerare ſat-
erit. Nullus à pœna hominum ceſſauit dies, ne religioſus
quidè, ac ſacer. Animaduerſum in quoſdā ineūte anno no-
tō. Accuſati, damnatq; multi cū liberis, atq; etiā uxoribus
ſuis

Locuſta pi-
ſcis ei de cre-
ſceorum ge-
neræ

Quæ ſit in le-
gione prima
cohors, lege
Vegeti, lib: 19

* Aliàs, Seia-
nina

* Aliàs, gene-
ræ

ſuis. Inter dictum ne capite damnatos propinqui lugerēt,
decreta accuſatoribus præcipua præmia, nōnunquam &
teſtibus. Nemini delatorū fides abrogata. Omne crimen
pro capitali receptū, etiā pauciorū, ſimpliciumq; uerbo-
rum. Obiectum eſt poëtæ, quòd in tragœdia Agamem-
nonem probris laceſciſſet. Obiectum & hiſtorico, quòd
Brutū, Caſiumq; ultimos Romanorū dixiſſet. Animad-
uerſum ſtatim in autores, ſcriptaq; abolita, quamuis pro-
barētur aliquot ante annos, etiā Auguſto audiētē recita-
ta. Quibusdam cuſto die traditis, nō modò ſtudenti ſola-
tū ademptū, ſed etiā ſermonis, & colloquij uſus. Citati
ad cauſam dicēdam, partim ſe domi uulnerauerunt certi
damnationis, ſed ad uexationē, ignominianq; uitandam:
partim in media curia uenenū hauſerūt: & tamè colliga-
tis uulneribus, ac ſemianimis, palpitantesq; in carcerē tra-
cti. Nemo punitorū non & in genoniis abiectus, uncoq;
tractus. Viginti uno die abiecti, tractiq;. Inter eos pueri,
& foemine. Immatuæ puellæ, quia more tradito nefas
eſſet uirgines ſtrangulari, uitiatæ prius à carniſce, dein
ſtrangulatæ. Mori uolentibus, uis adhibita uiuēdi. Nā mor-
tem ad eò leue ſuppliciiū putabat, ut cum audiſſet unū ex
reis Carnuliū nomine anticipaſſe eā, exclamauerit: Carnu-
lius me euasi. Et in recognoscendis cuſto dijs, præcanti
euidam pœnæ maturitatē, reſpondit: Nōdum tecū in gra-
tiā redij. Annalibus ſuis uir Cōſularis inſeruit, frequenti
quondā cōuiuio, cui et ipſe affuerit, interrogatū cū ſubi-
tò, et clarè à quodā nano aſtante mēſe inter Capreas, cur
Paconius matreſtatis reus, tādium uiueret, ſtatim què petulā-
tiā lingue obiurgāſſe: caterum poſt paucos dies ſcripiſſe

Vit. Rom. tam
quam in Bru-
to, & Caſio
generoſitas,
& uera uirtus
Romanorum
deſeculæ.

Mor. trad. à
maioribus ac-
cepto.

Non. te. in gr.
red. tanquam
reconciliatus
eſſet illis, et be-
neuolus, quos
morti ſeſtinat
ter traderet.

Senatui

Senatui, ut de poena Pacionij quàm primum statueret.

Crudelitas, & sæuitia eiusdem aucta. CAP. LXII.

AVxit, intenditq; seuitiam, exacerbatu indicio de morte filij sui Drusi: què cū morbo, & intèperantia perijisse existimaret, ut tandem ueneno interemptū fraude Liuillæ uxoris, atq; Seiani cognouit, neq; tormentis, neq; supplicio cuiusquam pepercit, soli huic cognitioni ad eò per totos dies deditus, & intentus, ut Rhodiensem hosti tem, què familiaribus literis Romam euocarat, aduenisse sibi nuntiatū torqueri sine mora iusserit, quasi aliquis ex necessarijs quæstioni adesset: deinde errore detecto, &

occidi, ne *al. uulgaret. diulgaret iniuriã. Carnificinæ eius ostenditur locus Capreis, unde dānatos post longa, & exquisita tormēta, præcipitari coram se in mare iubebat, excipiente classiariorum manu, & contis, atq; remis elidente cada uera, ne cui residui spiritus quicquã inesset. Excogitauerat autē inter genera cruciatus, etiã ut larga meri potione per fallaciam oneratos, repentē ueretris deligatis, sic dicularū simul, urinaq; tormēto distēderet. Quod et nisi eum mors præuenisset, & Thrasylus consulto (ut aiunt) differre quædam spe longioris uitæ compulisset, plures aliquantō necaturus, ac ne reliquis quidem nepotibus par surus crederit, cum & Caium suspectum haberet, et Ty-

Stranguria, ut aiunt phyci, inter maximos corporis cruciatus est.

Caium, f. Caligulã, qui ei in imperio successit.

Suspicio, qua uixit inter facinora. CAP. LXIII.

QVam uerò inter hæc nõ modò inuisus, ac detestabilis, sed prætrepidus quoq; atq; etiam contumeliosus obnoxius

obnoxius uixerit, multa indicia sunt. Aruspices secretò, ac sine testibus consuli uentit. Vicina uerò urbi oracula etiam disijcere conatus est, sed maiestate Prenestinarū sortium territus destitit, cum obsignatas, deuectasq; Romam non reperisset in arca, nisi relatas rursus ad templum. Vnum, & alterum consulares oblatas prouincijs, non ausus a se dimittere, usque ad eò detinuit, donec successores post aliquot annos presentibus daret, cum interim manente officij titulo, etiam delegaret plurimã, asidueq; illi per legatos, & adiutores suos exequenda curarent.

Suspicio nurus, & nepotum damnatorum.

CAP.

LXIII.

NVrum, ac nepotes nunquã aliter post damnationem, quàm catenatos, obtusaq; lectica loco mouit, prohibitis per militem obuijs, ac uiatoribus respicere usquam, uel consistere.

Diffidentia, & suspitio eiusdem. CAP. LXV.

SEianum res nouas molientem, quãuis iam & natalem seius publicè celebrari, & imagines aureas coli passim uideret, uix tandē, & astu magis, ac dolo, quàm principali autoritate subuertit. Nam primò, ut a se per speciem honoris dimitteret, collegã sibi assumpsit in quinto consultiu, quem longo interuallo absens ob id ipsum susceperat. Deinde spe affinitatis, ac tributitiæ potestatis deceptum, inopinatè criminatus est pudenda, miseradaq; oratione, cum inter alia P. C. precaretur, mitterent alteri eò consiliibus, qui senem se, & solū in cõspectum eorum cum aliquo militari presidio perduceret. Sic quoque diffidens, tumultuq; metuens, Drusum nepotem, quem uinculis adhuc

De prænestinis sortibus uide de Cice. in 2. de Diuina. & Strab.

Drus. nepos. què postea fame necauit: uide de supra. cap. 54.

Signum diu-
ni fumus esse
soler: noctur-
num flamma.

Roma continebat, solui, si res posceret, ducentiq; constituti
præceperat. Aptatis etiam nauibus ad quascūq; legiones,
meditabatur fugā, speculabundus ex altissima rupe idem
tidē, signaq; ne nunciū morarentur, tolli procul, ut quidq;
foret factum, mandauerat. Verum ex oppressa conuasa-
tione Seiani, nihilo securior, aut constantior, per 1x. pro-
ximos menses non egressus est ulla, quæ uocatur Iouis.

Coniuitia, & libelli contra eū editi. CAP. LXVI.

Rebant insuper anxiam mentem uaria undiq; con-
uitia, nullo non damnatorū omne probri genus co-
ram, uel per libellos in orchestra positos ingerente. Quia
bus quidē diuersissimē afficiebatur: modō ut præ pudore
ignota, ex celata cuncta cuperet: nonnunquā eadem con-
temneret, ex proferret ultro, atq; uulgaret. Quin ex Ar-
thabani Parthorū regis laceratus est literis, parricidia, et
cædes, ex ignauia, ex luxuriam obijcientis, monentisq; ut
uoluntaria morte, maximo, iustissimoq; ciniū odio quāpri-
mū satisfaceret. Postremo semetipse peritus talis episto-
lae principio, tantum nō summā malorū suorū pessus est.
Epistola, & oratio eius ad Senatum, factum
suum pronunciantes. CAP. LXVII.

Quid scribam uobis P. C. et aut quomodo scribam aut
quid omnino non scribam hoc tēpore? Dii me, deeq;
penis per dant, quem quotidie perire sentio, si scio. Exi-
stimant quidam, præcisse hæc cum peritia futurorum, ac
multō antē, quantū se quandoq; acerbitas, et infamia ma-
neret, prospexisse. Ideoq; ut imperiū iniret, ex patris pa-
tris appellationē, ex ne in acta sua iuraretur, obstruatisi-
mē recusasse, ne mox maiore dedecore impar tantis hono-
ribus

Tal. ep. princ.
cuius princ.
pium in frōte
sequentiis capi-
ris occurrit.
Tantum non
prope cæ.

Qui serui, etc.
uerba hæc epi-
stole Tyberij
summam prin-
cipis expe-
rationem aperte
demonstrant.
Perit, fut. erat
Tyberij, addi-
tus mathema-
ticis discipli-
nis.

ribus inueniretur. Quod sanē ex oratione eius, quam
de utraq; re habuit, colligi potest, uel cū ait, simile se sem-
per sui futurū, nec unquā mutaturum mores suos, quādiu
mētis sanæ fuisset: sed exempli causa cauendum, ne se Se-
natus in acta cuiusquā obligaret, qui aliquo casu mutari
posset. Et rursus. Si quādo autē, inquit, de moribus meis,
deuotoq; uobis animo dubitaueritis, quod prius quā
ueniat, opto, ut me supremus dies huic mutata uestre de
me opinioni eripiat, nihil honoris adijciet mihi patris ap-
pellatio: uobis autē exprobrabit aut temeritatē delati mi-
hi eius cognominis, aut incōstantiā cōtrarij de me iudicij.

Statura, & membra, & ualetudo, & incellus
eiusdem.

C A P. LXVIII.

Corpore fuit amplo, atq; robusto: statura, quæ iustā
excederet. Latus ab humeris, ex pectore, ceteris
quoque mēbris usque ad imos pedes æqualis, et cōgruens
sinistra manu agiliore, ac ualidior: articulus ita firmis, ut
recens, et integrū mālum digito terebraret: caput pueri,
uel etiā adolescentis talitro uulneraret. Colore erat candido,
capillo pone occipitiū submissiore, ut ceruicē etiā ob-
tegeret, quod gentile in illo uidebatur. Facie honesta, in
qua tamē crebri, et * subtiles tumores, cum prægrādis
oculis: ex qui (quod mirū esset) noctu etiā, et in tenebris
uiderēt, sed ad breues: ex cūm primum a somno patuisset,
denum rursus hebescebāt. Incedebat ceruicē rigida, ex
obstipa, adducto serē uultu, plerūq; tacitus, nullo, aut ra-
risimo etiam cum proximis sermone, eoq; tardissimo, nec
sine molli quadam digitorum gesticatione. Quæ omnia
ingrata, atq; arrogātia plena et animaduertit Augustus

Deuotus uo-
bis, pro dedi-
tus, in bonam
partem.

* Al. subtili

De Tyberij
oculis lege
Plin. lib. II.
cap. 37.

in eo, & excusare tentauit sepe apud Senatum, ac populum, professus naturæ uitia esse, non animi. Valetudine proferrima usus est, tempore quidem principatus penè toto propè illaesa, quamuis à trigesimo ætatis anno arbitratu eâ suo rexerit sine adiumento, cõsilio ue medicorum.

Obseruatio religionum. CAP. LXIX.

Circa Deos, ac religiones negligetior: quippe additus mathematicæ, persuasioneq; plenus cuncta fatu agi. Tonitrua tamè præter modum expauescebat: et exturbatiore cœlo nunquam non coronam Lauream * cernice gestauit, quod fulmine afflarinegetur id genus frondis.

Artes, & disciplina eius. CAP. LXX.

Artes liberales utriusq; generis studiosissime coluit. In oratione Latina secutus est Corinum Messalam, quem senem adolescens obseruauerat. Sed affectatione, & morositate nimia obscurabat stylum, ut aliquantò ex tempore, quam à cura, præstantior haberetur. Compositus est carmè lyricū, cuius est titulus, * Conquestio de Iulij Cesaris morte. Fecit et Græca poemata imitatus Euphorionè, & Arrianū, & Partheniū. Quibus poëtis admodum delectatus, scripta eorū, & imagines publicis bibliothecis inter ueteres, & præcipuos autores dedicauit. Et ob hoc pleriq; eruditorū certatim ad eū multa de his ediderunt. Maxime tamen curauit notitiam historiae fabularis, usq; ad ineptias, atq; derisum. Nam et grāmaticos, quod genus hominū præcipue, ut diximus, appetebat, eiusmodi serè quæstiõibus experiebatur. Quæ mater Hecubæ, quod Achilli nomè inter uirgines fuisset, quid Sirenes cætare sint solite. Et quo primum die post excessum

Addit, math. i. scietie siderali. Laurus fulmine nō icitur, ait Plin. lib. 3. c. 55. Turbat. cœl. lege Plin. lib. 25. cap. 30. * Alia, capite. Vtri. gen. scilicet Græci, & Latini.

* alia, conquisitio.

Afinius Pollio, ut ait Plin. lib. 15. c. 2. prius Romæ bibliotheca publicauit, i qua imaginem M. Var. uiuentis posuit.

sum Augusti curiam intrauit, quasi pietati, simul ac religioni satisfactorius Minois exëplo ture quidem, ac uino, uerū sine tibicinis supplicauit, ut ille olim in morte filij.

Pericia sermonis Græci, & abstinentia pronuntiatu eius. CAP. LXXI.

Sermone Græco quanquam aliàs promptus, & facilius, non tamen usquequaque usus est. Abstiniq; maxime in Senatu: adeo quidem, ut monopolium nominaturus, prius ueniam postularit, quod sibi uerbo peregrino utendum esset: atque etiam in quodam decreto patrum, cum ἐπιβλητὴ recitaretur, commutandam censuerit uocem, & pro peregrina nostratē requirendam: aut si nō reperiretur, uel pluribus, & per ambitum uerborū remnuntandam. Militem quoq; Græcè testimonium interrogatum, nisi Latine respondere ueluit.

Infirmas eius, & quod ad urbem rediens retrocessit. CAP. LXXII.

Is omnino toto secessus tempore, Romam redire conatus, semel trirēmi usque ad proximos Naumachiae hortos subuectus est, disposita statione per ripas Tyberis, quæ obuiam prodeuntes submoueret. Iterum Appia usque ad septimum lapidem, sed prospectis modò, nec aditis urbis mœnibus redijt. Primò incertum, qua de causa: postea ostento territus. Erat ei in oblectamentis serpens draco, quæ ex cõsuetudine manu sua cibaturus, cum consumptū à formicis inuenisset: monitus est, ut uim multitudinis caueret. Rediens ergo, prope Campaniã Astura in langorè incidit: quo paulū leuatus, Cercetos peratendit. Ac ne quam susceptione infirmitatis daret, castrum

* At, aliisq;

Appia. s. uia, quam Appia claudius in cœsura muniuit.

Cibo illum, pro cibum dicitur.

Castr. lud. i. i. militariibus, q. in castris exhibentur.

Com. abfut. nam comitia sum. i. abeundi facultatem im petrauerat.

Appellaret. i. nominatim fatutare.

Strictim. i. breuiter, & cauta reatus non explicata.

Puluum in. i. iec. i. puluon spatum in. i. ierclufum. Inrel. delect. i. cum se defecere, moxq. intelligeret,

sibus ludis nō inter fuit solum, sed etiam missum in arenā aprum iaculis desuper petijt: statimq; latere cōuulso, & ut exaestuaret, afflatus aura, in grauiorē recidit morbum. Sustentauit autem aliquandiu, quāuis Misenum usque deuectus nihil ex ordine quotidiano prætermitteret, ne conuiuia quidem, ac cæteras uoluptates: partim intemperantia, partim dissimulatione. Nam Chariclem medicum, quōdā comiteu abfuturum, & conuiuio egrediens, manum sibi osculandi causa apprehendisset, existimans tentatas ab eo uenas, remanere, ac recumbere hortatus est, cœnamq; protraxit. Nec abstinuit consuetudine, quin tunc quoque instans in medio triclinio, astante lectore, singula

Los ualere dicentes appellaret.

Locus, & tempus mortis eius. CAP. LXXXIII.

Interim cām in actis Senatus legisset, dimissos, ac ne lauditos quōdam reos, de quibus strictim, & nihil aliud quā nominatos ab indice scripserat, pro cōtempo se habitū fremēs, repetere Capreas quoquo modo destinauit, nō temere quicquam, nisi ex tuo ausurus. Sed & tēpestatibus, & ingrauescētē ui morbi retētus, paulō post obiit in ulla Luculliana, octauo & septuagesimo a tatis anno, tertio & uigesimo imperij, decimosextimo Cal. Aprilis, Cn. Accronio Proculo, C. Porcio Nigro coss. Sunt, qui putēt uenēnū ei à Caio datum, lentū, atq; tabificū. Alij in remissione fortuitē febris cibū desiderāti negatū. Nōnulli puluimū iniectum, cum extractū sibi deficiētī anulum mox respiscēs requisisset. Seneca eū scribit, intellecta defecione, exemptum anulum quasi alicui traditurū parūper tenuisse: dein rursus aptasse digitō, et compressa

compressa sinistra manu iacuisse diu immobilē, subitō uocatis ministris, ac nemine respondente, consurrexisse, nec procul a lectulo deficientibus uiribus concidisse.

Signa præcedentia mortē eius. CAP. LXXXIII.

Supremo natali suo Apollinem Temenitem & ampliatudinis, & artis eximia aduectum Syracusis, ut in bibliotheca noui templi poneretur, uiderat per quietem asfirmantem sibi, non posse se ab ipso dedicari. Et ante pauca eos, quā obiret, dies turris Phari terræ motu Capreis cōcidit. Ac Miseni cinis ē fauilla, & carbonibus, ad calefaciendum triclinium illatus, extinctus, & iandiu frigidus exarsit repentē prima uespera, atque in multam noctem pertinaciter luxit.

Lætitia Romanorum in morte eius, & gesta per eum. CAP. LXXXV.

Morte eius ita lætatus est populus, ut ad primū nuncium discurrentes, pars Tyberium in Tyberim clamarent: pars terram matrem, deosq; mānes orarent, ne mortuo sedem ullam nisi inter impios darent: alij uentum, & gemonias caducri minarētur, exacerbatū super memoriam pristinae crudelitatis, etiam recenti atrocitate. Nam cū Senatus con. actum esset, ut poena damnatorum in decimū semper diem differretur, fortē accidit, ut quorundam supplicij dies is esset, quo nunciatum de Tyberio erat. Hos implorantes hominum fidem, quia absente adhuc Caio nemo exibat, qui adiri, interpellariq; posset, custodes, ne quid aduersus constitutum facerent, stranguauerunt, abieceruntq; in gemonias. Creuit igitur inuidia, quasi etiam post mortem tyranni, seuitia permanente.

In Syracusan agro fons est nomine Temenitis, unde Apollo Temenitem cognominatus.

Noui templi, quod in Augusti honore Romæ constitutum: imperfectum autem relicum. Prima uespera, sicut prima luce.

Erat enim Caio cum moriret Tyberio.

Veteris instituti apud Romanos fuerat cadaueria terra condere: sed mox institutum est, ut comburerentur, cum cognouissent erui in quibus bellis obrutos.

Corpus ut moueri à Miseno cepit, conclamantibus plerisque Atellanis potius deferendum, & in amphitheatro semivulandum, Romanis per milites deportatum est, crematumque publico funerem.

Testamentum, & ultima dispositio eiusdem.

CAP.

LXXVI.

Testamentum duplex ante biennium fecerat: alterum sua, alterum liberti manu, sed eodem exemplo: obsequia ueruat; etiam humiliorum signis. Eo testamento heredes æquis partibus reliquit, Caium ex Germanico, & Tyberium ex Druso nepotes: substituitque inuicem. Dedit & legata plerisque: inter quos uirginibus Vestalibus, ac militibus uniuersis, plebique Romanae uirum, atque etiam seeparatim uicorum magistris.

C. SVETONII

TRANQVILLI

C. Caesar Caligula.

De Germanico patre Caligulae.

Questura primus honorum gradus apud Romanos, ut ait Cicero, in acti contra Verrem. Excessus, pro obitu.

GERMANICVS C. Caesaris pater, Drusi, & iunioris Antoniae filius, à Tyberio patruo adoptatus, quaesturam quaerens antea, quam per leges liceret: & post eam, consulatum statim gessit. Missusque ad exercitum in Germaniam, excessu Augusti nunciato, legiones uniuersas imperatorem Tyberium pertinacissime recusantes, & sibi summam Reipublicae deferentes, incertum constantia, an pietate maiore, compescuit: atque hostem mox deuicto, triumphauit.

phauit. Cōsul deinde iterum creatus, ac prius, quam honorem iniret, ad componendum Orientis statum expulsus. Cum Armenia regem deuicisset, Cappadociam in provinciam formam redegerisset, annum ætatis agens quartum, & trigessimum, diutino morbo Anthiochie obiit, non sine uenenis suspitione. Nam præter liuores, qui toto corpore erant, & spumas, quæ per os fluebant, cremati quoque cor inter ossa incorruptum repertum est: cuius ea natura existimatur, ut tinctum ueneno igne confici nequeat.

Germanici mors.

CAP. II.

Obiit autem (ut opinio fuit) fraude Tyberij, ministris Sub idem tempus, & opera Cn. Pisonis. Qui sub idem tempus Syriae præpositus, nec dissimulans offendendum sibi aut patrem, aut filium, quasi planè ita necesse esset, etiã ægrum Germanicum grauisimis uerbis, ac rerum acerbitatibus, nullo adhibito modo, affecit: propter quod, ut Romanam rediit, penè discerptus à populo, à Senatu capitis damnatus est.

Virtutes tam corporis, quam animi ipsius Germanici.

CAP.

III.

OMnes Germanico corporis, animique uirtutes, & quantas nemini cuiquam contigisse satis constat. Formam, & fortitudinem egregiam, ingenium in utroque eloquentia, doctrinaque genere præcellens, beneuolentiam singularem, conciliandamque hominum gratiam, ac promerendi amoris mirum, & efficacis studium. Formam minus congruebat gracilitas crurum: sed ea quoque paulatim repleta asidua equi uectatione post cibum. Hostem cominus sæpe percussit. Oravit causas etiam triumphales, atque inter cetera studiorum monumenta reliquit & comædiis Græcæ.

Plin. I. II. cap.

Sub idem tempus, & opera Pisonis.

Hominum, & re præ medicorum, & si equita pestilenti cho, & ut ait I. cap. 4.

ca. Domi, forisq; ciuilib: libera, ac foederata oppida sine li-
 da. foribus adibat. Sicubi clarorū uirorum sepulchra cogno-
 fun secret, inferias manibus dabat. Caesorū clade Variana ue-
 teres, ac dispersas reliquias uno tumulo humaturus colligere
 rize sua manu, & comportare primus aggressus est. Ob-
 tra tractatoribus etiam, quale scunq; & quantacunq; de cau-
 no. sa nactus esset, lenis adeo, & innoxius, ut Pisoni decreta
 tra. sua rescindenti, clientelas diu uexanti, non prius succenset
 ipo. re in animū induxerit, quam ueneficijs quoq; et deuotio-
 mit. nibus impugnari se cōperisset: ac ne tūc quidem ultra pro-
 gressus, quam ut & amicitia ei more maiorum renuncia-
 ret, mādaretq; domesticis ultionem, si quid sibi accideret.

Omnium fauor ad eum, & dilectio. CAP. IIII.

Quarum uirtutum fructum uberrimū tulit, sic probatus, & dilectus à suis, ut Augustus (omitto enim necessitudines reliquias) diu cunctatus, an sibi successorem destimaret, adoptandum Tyberio dederit. Sic uulgò fauorabilis, ut plurimi tradant, quoties aliquò adueniret, uel sicunde discederet, prae turba occurrentium, prosequentiū ue nonnunquam eum discrimen uitae adijisse. Et Germania uerò post cōpressam seditionem reuertenti, praetorianas cohortes uniuersas prodisse obuiam, quamuis pronuntiatum esset, ut duae tantummodo exirent. Populi autem Romani sexum, & aetatem, ordinem omnem usque ad uicesimum lapidem effudisse se.

Prælagia, quae diem mortis Germanici praecerunt, & luctus barbaricus. CAP. V.

Tamen longè maiora, & firmitiora de eo iudicia in morte, ac post mortē extitere. Quo defunctus est die, la

die, lapidata sunt templa, subuersa Deūm ara. Lares à quibusdam familiares in publicum abiecti, partus conuulgum expositi. *Quin* & barbaros ferunt, quibus intestinum, quibusq; aduersus nos bellum esset, uelut in domestico, communiq; mœrore consensisse ad inducias. Regulos quosdam barbaram posuisse, & uxorum capita rasisse, ad iudicium maximi luctus. Regum etiam regem & exercitatione uenandi, & conuictu Megistanum abstinuisse: quod apud Parthos iustitij instar est.

Mœstitia, & luctus in urbe de morte eius.

C A P.

V I.

Rome equidem, cum ad primam sanam ualetudinis rationem, et mœsta ciuitas sequentes nuntios opperiretur, & repente iam uespero incertis autoribus cōduluisset tandem percrebuisse, passim cum lumibibus, & uicinis in Capitolium concursum est, ac penè reuulsa templi fores, ne quid gestientes nota reddere morarentur. Expergefactus è sonno Tyberius est gratulantium uocibus, atque undique concinentium, Salua Roma, Salua patria, Saluus est Germanicus. Et ut demū fato functum palam factum est, non solatijs ullis, non edictis inhiberi luctus publicus potuit: durauitq; etiam per festos Decembris mensis dies. Auxit gloriam, desideriumq; defuncti & atrocitas insequentium temporum, cunctis nec temere opinantibus, reuerentia eius, ac metu repressam Tyberij seuitiam, quae mox eruperit.

Vxores, & filij Germanici.

C A P. VII.

Habuit in matrimonio Agrippinam M. Agrippae, & Luliam filiam, & ex ea nouem liberos tulit: quorum duo

Amor
 num e
 morta
 Germ
 indic
 ob eti
 templa
 rint, ar
 uerter
 quā di
 plius e
 essent.
 human
 rarēt,
 ta, pre
 crifici
 lute C
 ci nih
 fuisset
 Part
 à pri
 pellat
 regū
 ges cō
 li mini
 illar fa
 Megi
 optim
 siue pt
 quos
 sempe
 bere i
 nil in

C. SVETONII TRANQ.

rum duo infantes adhuc rapti, unus iam puerascens insti-
gii stultitate, cuius effigiē habitu Cupidinis in eade Ca-
pitoline Veneris Livia dedicauit. Augustus in cubiculo
suo positam, quotiescūque introiret, exosculabatur. Cae-
teri superstitēs patri fuerūt. Tres sexus foemini, Agrip-
pina, Drusilla, Liviilla, continuo triennio nate: totidem
mares Nero, et Drusus, et C. Caesar. Neronem, et Dru-
sum Senatus, Tyberio criminante, hostes iudicauit.

Locus, & tempus natiuitatis C. Caesaris. c. viii.
Caius Caesar natus est pridie Cal. Septembres, patre
suo, et C. Fonteio Capitone cos. s. ubi natus sit,
incertum diuersitas tradentium facit. Cn. Lentulus Ges-
tulicus Tiburi genitum scribit. Plinius Secundus in Tre-
ueris uico Ambiatino supra confluentes: addit etiam pro
argumento aras ibi ostendi inscriptas, ob Agrippinae
puerperium. Versiculi, imperante mox eo, diuulgati apud
hyberna legionum procreatū indicant:
In castris natus, patrijs nutritus in armis,
iam designati principis omen erat.

Ego in actis Antij ipsum inuenio editum. Getulicum res
fellit Plinius, quasi mentitum per adulationem, ut ad lau-
des iuuenis, gloriosiq; principis aliquid etiā ex urbe Her-
culi sacra sumeret, abusumq; audentius mendacio, quod
ante annum ferē natus Germanico filius Tyberi, fuerat
appellatus et ipse C. Caesar: de cuius amabili pueritia,
immaturōq; obitu supra diximus. Plinium arguit ratio
temporum. Nam qui res Augusti memoria mandarunt,
Germanicum exacto cōsulatu in Galliam missum consen-
tiunt, iam nato Caio. Nec Plinij opinione inscriptio ara
quicquam

quicquam adiuuerit, cum Agrippina bis in ea regione si-
lius enixa sit: et qualiscunque partus, sine ullo sexus dif-
crimine, puerperii uocetur: quod antiqui etiam puellas
pueras, sicut et pueros puellas dicitarēt. Extat et Au-
gusti epistola ante paucos, quam obiret, mēses, ad Agrip-
pinā neptem ita scripta de Caio hoc (neq; enim quisquā
iam alius infans nomine pari tūc supererat) Puerū Caiū
xv. Cal. Iulij (si dii uolent) ut ducerēt Talarinus, et Asel-
lius, heri cū his constitui. Mitto praeterea cū eo ex seruis
meis medicū, quem scripsi Germanico, si uellet, ut retine-
ret. Valebis mea Agrippina, et dabis operam, ut ualens
peruenias ad Germanicū tuum. Abundē arbitror patēre,
non potuisse ibi nasci Caium, quod probē bimulus demum
perductus ab urbe sit. Versiculorum quoq; fidem eadem
haec eleuant, et eō facilius, quod hi sine autore sunt. Scē-
quēda igitur est (quae sola actorum restat) et publici in-
strumenti autoritas: praesertim cum Caius Antium omnia
bus semper locis, atque secessibus praelatum, non aliter
quam natale solum dilexerit: tradaturq; etiam sedem, ac
domiciliū imperij tadio urbis transferre eō destinasse.
Cognomen Caij, & ubi primo educatus fuerit.

C A P. IX.

Caligulae cognomen castrēnsi ioco traxit, quia ma-
nipulario habitu inter milites educabatur. Apud
quos quantum praeterea per hanc nutrimentorū cōsuetu-
dinē amore, et gratia ualuerit, maximē cognitū est, cum
post excessum Augusti, tumultu aētes, et in furorē usq;
praecipites, solus haud dubiē cōspectu suo flexit. Nō enim
prius destiterūt, quam ablegari eū ob seditionis pericu-
lum, et

cla
mi
cia
ga
fuf

lum, & in proximâ civitatem demandari animaduertis-
sent. Tunc demum ad poenitentiam uersis, represso, ac re-
tento uehiculo, inuidiam, quæ sibi fieret, deprecari sunt.

Locus, & apud quos secundo fuerit educatus.

C A P. X.

Comitatus est patrem & in Syriacæ expeditione.
Vnde reuersus primum in matris, deinde ea relega-
ta, in Liuie Augustæ proauis sue contubernio mansit.
Quam defunctam prætextatus etiã tum pro rostris lau-
dauit. Transiitq; ad Antoniam auiam, & undeuigesimo
ætatis anno accitus Capreas à Tyberio, uno atque eodem
die togam sumpsit: barbãq; posuit, sine ullo honore,
qualis cõgigerat tyrocinio fratrum eius. Hic omnibus in-
sidijs tentatus, elicientium, cogentiumq; se ad querelas,
nullam unquam occasionem dedit, perinde oblitterato
suorum casu, ac si nihil cuiquam accidisset: quæ uerò ipse
pateretur, incredibili dissimulatione transmittens: tantiq;
in auium, & qui iuxta erant, obsequi, ut non immerito sit
dictum: Nec seruum meliorem ullum, nec deteriorem do-
minum fuisse.

Signa seuitiæ eius in iuuentute. C A P. XI.

Naturam tamen seuaam, atque probrosam nec tunc
quidem inhibere poterat, quin & animaduersionibus,
poenisq; ad supplicium datorum cupidissimè in-
teresset: et ganæas, atq; adulteria capillameto celatus, &
ueste longa noctibus ambiret, ac scenicas saltandi, canen-
diq; artes studiosissimè appeteret: facillè id sanè Tybe-
rio patiente, si per has mansueti fieri posset seruum eius in-
genium. Quod sagacissimus senex ita prorsus perspex-
rat, ut

rat, ut aliquoties prædicaret exitio suo, omniumq; Caium
uiuere, & se natricè (serpentis id genus) P. R. Phaëthon
tem orbi terrarum educare.

Vxor eius, & suspitio ueneficij in Tyberium.

C A P. XII.

Non ita multò post Iuniam Claudillam M. Syllani nõ
bilissimi uiri filiam duxit uxorem. Deinde augur in
locum fratris sui Drusi destinatus, prius quam inaugura-
retur, ad pontificatum traductus est, insigni testimonio
pietatis, atq; in dolis, cum desertæ, desolataq; reliquis sub-
sidijs aula, Seiano * uerò tunc suspecto, mox & oppresso,
ad spem successionis paulatim admoueretur. Quam quò
magis confirmaret, amissa Luna ex partu, Enniam Neuiã
Macronis uxorem, qui tum prætorianis cohortibus præ-
erat, sollicitauit ad stuprum, pollicitus & matrimonium
suum, si potitus imperio fuisset. Deq; ea re & iureiuran-
do, & chirographo cauit. Per hanc insinuatus Macroni,
ueneno Tyberiu aggressus est, ut quidam opinantur: spi-
rantiq; adhuc detrahi anulum, & quoniam suspicionem
retinentis dabat, puluinum iussit iniici, atq; etiam fauces
manu sua oppressit, liberto, qui ob atrocitatè facinoris ex-
clamauerat, confestim in crucem actõ. Nec abhorret à ue-
ritate, cum sint quidam auctores, ipsum postea, & si nõ de-
perfecto, at certè de cogitato quondam parricidio profes-
sum. Gloriatu enim esse asidue, in cõmemoranda sua pie-
tate, ad ulciscendã necè matris, & fratru, introiisse se cum
pugione cubiculum Tyberij dormientis, & misericordia
corruptum, abiecto ferro recessisse: nec illum, quanquam
sensisset, aut inquirere quicquam, aut exequi ausum.
Imperium

Def-
electus
gnatus.

* Aliã

Hic i-
cro est
opera
Tybe-
opprin-
Seiano
prã ul-

Autori
qui nar-
solium
dent.

rocini-
is, &
elebra-
berius
ebi cõ-
ed nul-
re Ca-
tyroci-
o: ecu-

inflã.
ij, g
bran-
nis in
ã ua-
gandã

sentit-
pitur
quod
licit.
ruc.

Imperii Caij Caligulae Caesaris. CAP. XIII.

Sic imperium adeptus P. R. uel (ut ita dicam) hominū genus, uoti compotem fecit, exoptatissimus princeps maxime parti prouincialium, ac militum, quod infantem plerique cognouerant: sed ex uniuersa plebi urbane ob memoriam Germanici patris, miseracionemq; propē afflictae domus. Itaq; ut ad Miseno mouit, quamuis lugentis habitus, et sinus Tyberij prosequens, tamen inter aluaria, et uictimas, ardentesq; tēdas, densissimo, et letissimo obuiorum agmine incescit, super fausta nomina, sidus, et pullum, et puppum, et alumnum appellantium.

Gesta eius in initio principatus. CAP. XIII.

Ingressoq; urbem, statim consensu senatus, et irruentis in curiam turbae, irrita Tyberij uoluntate, qui testamento alterum nepotem suum pretextatum adhuc coherentem ei dederat, ius, arbitriumq; omnium rerum illi permittum est, tanta publica letitia, ut tribus proximis mensibus (ac ne totis quidem) supra centum l. x. milia uictimarum caesa tradantur. Cum deinde paucos post dies in proximis Campaniae insulas traiecisset, uoti pro reditu suscepta sunt, ne minimam quidem occasionem quoquam omittente in testificanda sollicitudine, et cura de incoluntate eius. Ut uero in aduersam ualitudinē incidit, per noctatibus cunctis circa palatium, non desuerunt, qui depugnatos se armis pro salute aegri, quicq; capita sua titulo proposito uouerent. Accessit ad immensum ciuium amorem, notabilis etiam externorum fauor. Namque Artabanus Parthorum rex, odium semper, contemptumq; Tyberij praese ferens, amicitia eius ultro petijt: uenitq; ad

erat
gule
pa.
ani-
rip.
r. ac
ufus
ex.
it.

fa.
gni
par

collo

colloquium legati cōsularis, et transgressus Euphratem, aquilas, et signa Romana, Caesarumq; imagines adorauit.

Pia, & ciuilia gesta per eū in initio principatus.

CAP.

XV.

Incedebat et ipse studia hominum omni genere popularitatis. Tyberio cum plurimis lachrymis pro conuisione laudato, funeratoq; amplissime, festum Pandatariā, et Pontias, ad transferēdos matris, fratrisq; cineres festinauit, tempestate turbida, quod magis pietas emerneret. Adijtq; uenerabundus, ac per semet in urnas cōdidit. Nec minore scena Hostiā, praefixo in biremis puppe uexillo, et inde Romā Tyberi subiectos, per splendidissimū quenque equestris ordinis, medio, ac frequenti die duobus * ferculis mausoleo intulit. Inferasq; his annua religione publicē instituit, et eō amplius matri Circēses, carpētumq; quo in pompa traduceretur. Ad in memoria patris, Septembrē mensem Germanicum appellauit. Post haec, Antoniae auiā quicquid unquam Liuiā Augusta honorum cepisset, uno SENAT. CONS. congescit. Patrū Claudii equitem Ro. ad id tempus collegā sibi in consulatu assumpsit. Fratrem Tyberii diuiliis togā adoptauit, appellauitq; principē iuuentutis. De sororibus autor fuit, ut omnibus sacramentis adicerentur. Neq; me, liberosq; meos chariores habeo, quam Caiū, et sorores eius. Itē relationibus cōsulum. Quod bonū, felixq; sit C. Caesaris, sororibusq; eius. Pari popularitate damnatos, relegatosq; restituit, Criminumq; si qua residua ex priore tēpore manebāt, omnium gratia fecit. Cōmentarios ad matris, fratrumq; suorum causas pertinētes, ne cui postmodum

Nec min. sce. i. eodem appa tu. cademq; ostentatione pietatis.
* Beroldus legit forulis. Hic Claudius Caligulae successit in imperio.

Om. sacra. ad i. c. i. quoties aliqd iureiur. do uellet affix mare. id facerent interposito noie Caij Caf. et forulū. Neq; me, neq; lib. uerba sunt, qbus. Ro. iururādū concipiebāt. Relatōes cōsulum dicunt, quōd in sena tu referent ali quid, sup quo scētia patrū disquiruntur. Quod bo. fel. que. &c. uerba sūt, quibus Consulēs exordiebantur relationes.

n

dcla

Comment. ad
matris, &c.

Caius crema-
uit omnes li-
bellos, in qui-
bus cōribā-
tur testimo-
nia in matrē,
featesq; di-
ca, una cū de-
latōibus: q̄
oīa scripta fue-
runt ad Tyb-
erientē illos
gere, priusq;
iuravit se illa
nō legisse. Re-
fecit & libel-
lū, in quo con-
tribātur in-
fide, quas q̄-
dam parabant
ad eum oppri-
mendū.

Sine sui ap-
pel. noluit Ca-
ius cōdemna-
tos ad se pro-
uocare. Duce-
ref. auct. Le-
ge Beroal in
annot.

Repræsēnta,
p̄ exhibita.

* Alij, octo-
ginta.

delatori, aut testi maneret ullus metus, conuictos in fra-
rum. & antē clarē obrestatus Deos, neq; legisse, neq; at-
tigisse quicquam, cōcremauit. Libellum de salute sua oba-
latū non recepit, contendens nihil sibi admissum, cur cui-
quā inuisus esset, negauitq; se delatoribus aures habere.

Ciuiilia eius gesta, ac ipsius moderatio. c. a. xvi.
Spiritus monstrarum libidinum agrē ne profundo
Smergeret exoratus, urbe submouit. Titi Labieni, Cor-
di Crenutij, Casij Seueri scripta Senatūscōsultis abolita
requiri, & esse in manibus, lectitariq; permisit: quando
maximē sua interesset, ut facta quæq; posteris tradatur.
Rationes imperij ab Augusto proponi solitas, sed à Tyb-
erio intermissas publicauit. Magistratibus liberam iu-
risdictionē, & sine sui appellatione cōcessit. Equites Ro-
manos seuerē, curiosq; nec sine moderatione recogno-
uit, palam adempto equo, quibus aut probri aliquid, aut
ignominie inisset: eorū, qui minore culpa teneretur, no-
minibus modo in recitatione prætueritis: ut leuior labor
iudicātibus foret, ad quatuor priores quintā decuriā ala-
didit. Tentauit & comitiorum more reuocato, suffragiū
populo reddere. Legata ex testamēto Tyberij, quæquā
abolito, sed et Liuii Augustæ, quod Tyberius suppressa-
rat, cū fide, ac sine calūnia repræsēntata persoluit. Duce-
tesima auctōnū Italiæ remisit. Multis incēdiorū damna
suppleuit: ac si quibus regna restituit, adiecit et fructū o-
mnem uectigaliorū, et reditū mediū tēporis, ut Antiocho
Comageno h. s. nullius cōsuecatur. Quoq; magis nullius non
boni exēpli fautor uideretur, mulieri libertine* ostingēta
donauit, quod excruciatā grauissimis tormētis de scelere
patroni

patroni reticisset. Quæ ob res inter reliquos honores
decretus est ei clypeus aureus: quē quotānis certo die col-
legia sacerdotū in Capitolium ferrent, senatu prosequen-
te, nobilibusq; pueris, ac puellis, carmine modulato laudes
uirtutum eius canentibus. Decretum autem, ut dies, quo
cepisset imperium, Palatia uocaretur, uelut argumentum
rursus condite urbis.

Consulatus per eum gestus, & liberalitas eius
ad populum. CAP. xvii.

Consulatus quatuor gestit: Primū ex Cal. Ianuarijs
per duos mēses: Secundū ex Calen. Ianuarijs per tri-
ginta dies. Tertium usq; in Idus Ianuarij: Quartum usq; in
vi. Idus easdē. Ex omnibus duos nouissimos coniunxit,
Tertium autē Lugduni inijt solus: non, ut quidam opinan-
tur, superbia, negligentiaue, sed quod defunctū sub Calen-
darum diem colligā resisse absens non potuerat. Cōgiz-
rium populo bis dedit: trecenos h. s. toties abundantissi-
mum epulum senatui, equestriq; ordini, etiā coniugibus,
ac liberis utrorumq;. Posteriore epulo, forētia in super uia-
ris, pueris, ac fœminis fascias purpureæ, ac cōchylij distri-
buit. Et ut leticiam publicam in perpetuum quoq; auge-
ret, adiecit diem Saturnalibus, appellauitq; Iuuenalem.

Speſtaacula per eum edita. CAP. xviii.

Mvnera gladiatoria partim in amphitheatro Tau-
ri, partim in septis aliquot edidit, quibus inſeruit
cateruas Afrorum, Campanorumq; pugilum ex utraque
regione electissimorum. Neque ſpeſtaaculis ſemper ipſe
preſedit, ſed interdum aut magistratibus, aut amicis
preſidentū munus inuinxit. Scenicos ludos & aſſiduē, &

Palilibusurbē
Romā condi-
dit Romulus,

A Iuene &
iuuenilis, & iu-
uenalis deriuū
tur. Diem igitur
Iuuenalē
intelligit, à iu-
uenili ætate
peculiarit̄ ce-
lebrandum.

Amphitheatrū
Tauriſtathi,
de quo in Au-
guſto,

uarij generis, multifarum fecit: quosdã etiam et nocturnos accessis tota urbe luminibus. Sparfit et miscilia uariarum rerum, et panaria cum obsonio uirum diuisit. Quae epulatione, equitum Ro. contra se hilaris, audiusque uescens, partes suas misit: sed et Senatori ob eadem causam codicillos, quibus Praetorem eum extra ordinem designabat. Edidit et Circenses plurimos ad mane usque: ad uesperam, interiecta modo Africanarum uenatione, modo Troiae decursione, quosdam autem praecipuos, mimio, et chrysocola constrato circo: nec ullis nisi ex senatorio ordine aurigantibus. Comisit et subitos, cum elegantiam apparatus Circi prospicere pauci ex proximis menianis possent.

Nouum genus spectaculi per eum editum. c. xix.

Nouum praeterea, atque inauditum genus spectaculi excogitauit. Nam Baiarum medium interuallum, et puteolanas moles, trium millium, et sexcentorum ferè passuum ponte coniunxit, contractis undique onerarijs nauibus, et ordine duplici ad anchoras collocatis, suspiculisque aggere terreno, ac directo in Appianae formam. Per hunc pontem ultra citro commeauit, biduo continenti. Primo die phalarato equo, insignisque quercica corona, et securi, et cetra, et gladio, aureaque clamyde. Postridie quadrigario habitu, curriculoque bijugi famosorum equorum, praeseferens Darium puerum ex Parthorum obsidibus, comitante praetorianorum agmine, et in essedis cohorte amicorum. Scio plerosque existimasse, talem a Caio pontem excogitatum, emulatione Xerxis, qui non sine admiratione aliquanto angustiore Hellespontum contabularuit. Alios, ut Germaniam, et Britanniam, quibus imminerebat

Aphireane,
pantherae di-
cuntur.

Vitro citro, si
ne coniunctio-
ne, Biduum con-
tinet, pro per-
petuum biduum.
Famosi in
bonam partem.

Contabulare,
ponte con-
strere.

alicuius immensi operis fama territaret. Sed auum meum narrantem puer audiebam, causam operis ab interioribus aulicis proditam, quod Thrasyllus mathematicus, anxio de successore Tyberio, et in uerum nepotem praeniorum, asfirmasset, non magis Caium imperaturum, quam per Baiarum sinum equis discursum.

Spectacula per eum peregre facta. CAP. xx.
Edidit et peregre spectacula in Sicilia: Syracusis haesticos ludos, et in Gallia Lugduni miscellos. Sed et certamen quoque Graecae, Latinaeque faciundum. Quo certamine ferunt uictoribus premia uictos contulisse, eorumque laudes componere coactos. Eos autem, qui maxime displicuissent, scripta sua, spongia, linguaue delere iussos, nisi ferulis obiurgari, aut flumine proximo mergi maluissent.

Opera publica per eum edita, et peracta. c. xxi.

Opera sub Tyberio semiperfecta, templum Augusti, theatrumque Pompeij absoluit. Inchoauit autem aquaeductum regione Tiburti, et amphitheatrum in xta septima: quorum operum a successore eius Claudio alterum peractum, omissum alterum est. Syracusis clapsa uetustate moenia, deorumque aedes refecit. Destinauerat et Sami Policaris regiam restituere. Mileti didymae peragere, in iugo Alpium urbem condere, sed ante omnia Isthmum in Achaia percondere. Miserratque iam ad dimetiendum opus primipilarem Caium.

Vana gloria, et elatio euidentem CAP. xxii.

Hactenus quasi de principe: reliqua ut de monstro narranda sunt. Compluribus cognominibus assumptis: nam et Pius, et Caesarum filius, et Pater exercituum, et opt. Max. Caesar uocabatur. Cum audiret forte

Hast. lud. qui
hastis militari
more conficere
bantur.
* Alias, Atti-
cos.

Lugd. misc. de
ex multiugis
iudicris, uarijs
que comitros.

De Polycrate
lege Herod. li.
3. et Strab. li.
14. ac Pli. lib.
37. c. 1.
Peragere, pro
reficere.

Didymaeum,
Apollinis Di-
dymaei templum:
de quo Macro-
bius 1. 7. lib. 1. Sa.

Touis cognomina
sibi utitur
pabat Caligulae

reges, qui officij causa in urbem aduenerant, concertantes apud se super cœnam de nobilitate generis, exclamavit, *εἰς κοίτην ἔστω. εἰς βασιλεὺς*. Nec multū abfuit, quū statim diadema sumeret. sp̄ciēq; principatus in regni formā conuertiret. Verūm admonitus & principū, & re quæ se excessisse fastigiū, diuinā ex eo maiestate afferre sibi cœpit. Datoq; negotio, ut simulacra numinum religione, & arte præclara, inter quæ Olympici Iouis apporarentur è Græcia; quibus capite dempto suum imponeret, partem palatij ad forum usq; promouit, atque adæ Castoris, & Pollucis in uestibulum transfigurati, consistens sæpe inter fratres deos medium se adorandū aduētibus exhibebat: & quidem eum Latialem Iouē consalutauerunt. Templum etiam numini suo propriū, & sacerdotēs, & excogissimas hostias instituit. In templo simulacrum stabat aureum iconium. Amictebaturq; quotidie ueste: quali ipse uteretur. Magisteria sacerdotij diuissimus quisq; & ambitione, & licitatione maxima uicibus cōparabant. Hostie erant phœnicopteri, pauones, tetraones, numidica, meleagrides, phasianæ, quæ generatim per singulos dies immolarentur: & noctibus quidē plenam, solū gentēq; lunā inuicabat asiduē in amplexus, atq; concubitu. Inter diu uerō cū Capitolino Iouē secretō fabulabatur, modō insufurrans, ac præbens inuicem aures, modō clarus, nec sine iurgijs. Nam uox comminantis audita est, *εἰς γείτην δ' ἀναγῶν τῶν ἀδελφῶν*,

donec exoratus, ut reserebat, & in contubernium ultro inuitatus, super templum diui Augusti ponte transmissō, palatium, capitoliumq; coniunxit. Mox quōd propriū esset, in

set, in area capitolina nouæ domus fundamenta iecit. Detractio, & sæuitia eius contra propinquos.

CAP. XXIII.

A Grippe se nepotem neque credi, neq; dici ob ignobiliūtatē eius uolebat. Succensebatq; sibi, si qui uel oratione, uel carmine, imaginibus eum Cesarum insererent. Prædicabat autē matrem suā ex incesto, quod Augustus eum Iulia filia cōmississet, procreatā. Ac nō cōtētus hac Augusti insectatione, Actiacas, singulasq; uictorias, ut fuisse P. R. et calamitosus uetuit solēnibus ferijs celebrari. Liniam Augustam proauiam Vlyssē stolatam identidem appellans, etiam ignobilitatis quadam ad Senatū epistola arguere ausus est, quasi materno auo Decurione Fundano ortam, cū publicis monumētis certū sit Augustum Lingonem Romæ honoribus functum. Auia Antonia secretū petenti denegauit, nisi ut interueniret Macro præfectus. Ac per istiusmodi indignitates, & tadia, causa exiit mortis: dato tamen, ut quidam putāt, et ueneno. Nec defuncta ullum honorē habuit: prospexitq; è triclīnio ardentē rogū. Fratrem Tyberium inopiantem, repente immisso tribuno militū, interemit. Syllanū item socerum ad necē, secundasq; nauacula fauces compulit: causatus in utroq; quōd hic ingressum se turbatus mare non esset secutus, ac spe occupandi urbem, siquid sibi per tempus ares accideret, remansisset: ille antidotum oboluisse, quasi ad præuēda uenena sua sumptum: cū & Syllanus impatientiam nauis e uitaisset, & molestiam nauigandi: & Tyberius propter asidua, & ingrauescentem tuissimē medicamēto usus esset. Nam successorē imperij Claudium

n 4 patrum

Id est, Vnus dominus sit, unus rex.

Iouis Olympij simulacrū ex ebore à Phidia fabricatum fuit, ut ait Plin. lib. 34. cap. 8. & Quintil. li. 12. ca. 10. de quo simulacro lege Strab. li. 8. Geograph. Statuæ olim ita formabantur ut capita tot. li. & alia substitui possent. Icon simulac. i. in quo ipsius Caligulae expressa erat membrorū similitudo, atque orisliniamēta. Tetraones, lege Polit. c. 57. Mischel.

Id est, ad terram Græcorū transferam te.

Non defuit, qui dicit Ouidium ideo ab Augusto relegatum, quōd eum uiderit cum Iulia filia matronalis. Vlyf. stol. i. uziā, & asturam, ut inter Græcos Vlyf ses. Stolatum autem ideo dicebatur, quod focmina esset: est enim stola matronalis. Aufidius Marternus Liazterus Iuliazterus auus fuit.

patrum non nisi in ludibrium reseruauit.

Libido eius cum omnibus sororibus.

C A P. XXIII.

Agrippina,
Liuilla, &
Drusilla Cali-
gule sorores.
Infra se. In li-
seriore loco,

Cum omnibus sororibus suis stupri consuetudinem fecit. Plenog; cōiuiio singulari infra se uicissim collocabat, uxore supra cubante. Ex his Drusillam uitriasse uirginem prætextatus adhuc creditur. Atq; etiam in cōcubitu eius quondam deprehensus ab auia Antonia, apud quam simul educabantur. Mox Lucio Cassio Longino consulari collocatā abduxit, & in modum iustæ uxoris propalam habuit. Heredem quoq; bonorū, atq; imperij æger instituit. Eadem defuncta, iustitium indixit: in quo risisse, lauasse, cenasse cum parentibus, aut coniuge, liberis uel, capitale fuit. Ac mæroris impatiens cum repente, noctūq; profugisset ab urbe, transcurissetq; Campaniā, Syracusas petijt. Rursusq; inde prope redijt, barba, capilloq; promisso. Nec unquam postea quantiscunq; de rebus, ne pro concione quidem populi, aut apud milites, nisi per nomē Drusille deierauit. Reliquas sorores nec cupiditate tātā, nec dignatione dilexit, ut quas sepe exoletis suis prostrauerit. Quōd facilius eas in causa Aemilij Lepidi condemnauit quasi adulteras, & insidiarū aduersus se cōscias. Nec solum chirographa, omnium requisita fraude, ac stupro diuulgauit, sed & tres gladios in necē suā preparatos Marti ultori, addito elogio, consecrauit.

Matrimonia, & uxores eius. C A P. XXV.

Matrimonia contraxerit turpius, an dimiserit, an tenuerit, non est facile discernere. Liuiam Horatillam C. Pisoni nubentem, cum ad officium & ipse uenisset, ad

Dignatio, pro
reuerentia.

Bello Philip-
pēi ob pater-
nā ultionē su-
scepro, Marti
cognomento
ultori ædem
uouerat Au-
gustus, quam
deinde extru-
sit,

set, ad se deduci imperauit, intraq; paucos dies repudiatam biennio post relegauit, quod repetijisse usum prioris mariti tempore medio uidebatur. Alij tradunt, adhibitu cœne nuptiali mandasse ad Pisonem contrā accumbentē, Noli uxorem meam premer: statimq; è cōiuiio abduxisset eam secū, & proximo die edixisse matrimonium sibi reuertum exemplo Romuli, & Augusti. Loliam Paulinam C. Memmio cōsulari, exercitus regēti nuptam, facta mēatione auie eius, ut quondam pulcherrimæ, subito ex pro-uincia euocauit, ac perductam a marito cōiunxit sibi, breuiq; missam fecit, inter dicto cuiusquā in perpetuum coitu. Cesonia neq; facie insigni, neq; ætate integra, matremq; iam ex alio uiro trium filiarum, sed luxuriæ, ac lasciuie perditæ, & ardentius, et constantius amauit: ut sepe chlamyde, peltaq; & galea* ornatam, & iuxta a dequitantem, militibus ostenderit, amicis uerō etiam nudam. Quæ etiam uxorio nomine dignatus est, uno atque eodem die professus & maritum se eius, & patrem infantis ex ea nate. Infantē autem Liuiam Drusillam appellatā, per omnium dearum templa circumsferens, Mimeræ gremio imposuit, alendamq; & institue dam cōmendauit. Nec ullo firmiore indicio sui seminis esse credebat, quam feritatis: quæ illi quoq; tanta iam tunc erat, ut infestis digitis ora, & oculi los simul ludentium infantium incesset.

Crudelitas eius contra propinquos, & cæteros.

C A P. XXVI.

Luce, ac frigidū sit his addere, quo propinquos, amicosq; pacto tractauerit, Ptolemæum regis Iubæ filium, consobrinum suum (erat enim & is M. Antonij ex

Herfilij uxore habuit Romanus ex parte Sabinarum: Liuiam Drusillam præ gnātem abduxit a matrimonio Tyberij Neri Augustus,

Perductā, pro traductam. Missam facere, pro repudiare. Cuiusquā, cū uerbo prohibendi. *altis, armatam, siue ornatam.

Semen, pro genere.

Decima matu-
rius dabat,
&c. decimam
horam intelli-
gentes.

Cum enim no-
dum cōuenit,
sents equites,
plebs eque-
stris. i. loca in
quibus eque-
sres spectantes
sedebant, spe-
ctandi causa oc-
cupabat: unde
discordiæ, ubi
uenissent equi-
tes, inter eos,
& plebē exco-
ricbātur. Alij
Scenicis lud.
&c. decimas
matur. &c. le-
guntur sit de-
cima nomē im-
peratoris libe-
ralitatis: hoc
est quoddā cō-
giarii genus,
quod solis eq-
tibus daretur:
quod cum ma-
turius daret i-
perator, ad ac-
cipiendam cō-
fuso ordine
ruētibus equi-
tibus, plebs
cupiens prop-
rius adesse eo-
rum loca oc-
cupabat.

Helene filia nepos) & in primis ipsum Macronē, ipsam
Enniam adiutores imperij, quibus omnibus pro necessitia-
dimis iure, proq; meritorij gratia cruenta mors persoluta
est. Nihil reuerentior, lenior ue erga Senatū. Quosdam
summis honoribus sanctos, ad essendum sibi occurrere to-
gatas per aliquot passuum milliā: & cœnanti, modō ad plu-
reum, modō ad pedes stare succinctos linteo, passus est.
Alios cum clam interemisset, citare nihilominus ut uiuos
perseuerauit. paucos post dies uoluntaria morte periisse
mentitus. c. o. s. obliis de natali suo edicere, abrogauit
magistratum, suūq; per triduum sine summa potestate
Resp. Questorem suū in cōiuratione nominatū flagellauit
ueste detracta, subiectaq; militū pedibus, quō firmē
uerberaturi insisterēt. Simili superbia, uolentiaq; cetera-
ros tractauit ordines. Inquietatus fremitu gratiū in cir-
co loca de media nocte occupāti, omnes susibus abegit.
Elisq; per eum tumultū uiginti amplius equites Ro. toti-
dem matrone super innumera turbam ceteram. Scenicis
ludis, inter plebem, et equitem causam discordiarū serēs,
decimas maturius dabat, ut equestris ab infimo quoq; oc-
cuparentur. Gladiatorio munere, reductis interdum sta-
grantissimo sole uelis, emitti quēquam uetabat: remotiq;
ordinarium apparatu, rabidis feris uilissimos senio conse-
ctos, gladiatores quoq; pegmates, patres familiarum no-
tos, sed insignes debilitate aliqua corporis, subiiciebat.
Ac nonnunquam horreis præclusis, populo famē indixit.

Eiusdem sæ uitia, atq; crudelitas. CAP. XXVII.
Sæuitiam ingentiam per hæc maximē ostendit. Cum
Sad saginā ferarū muneri præparatarū carius pœn-
des

des compararentur, ex noxijs laniados adnotauit: & cū
stodiarum seriem recognoscens, nullius inspecto elogio,
stans tantummodo intra porticum mediā a caluo ad cal-
uum duci imperauit. Votum exegit ab eo, qui pro salute
sua gladiatoriam operam promiserat: spectauitq; ferro
dimicantem, nec dimisit nisi uictorem: & post multas pre-
ces: alterum, qui se periturum ea de causa nouerat cum-
stantē, pueris tradidit uerberatum, insultatūq; qui uo-
luntate, tur ex aggere. Multos honesti ordinis, deformatos prius
stigmatum nôris, ad metalla, & munitiones uiarum, aut
ad bestias condemnauit, aut bestiarum more quadrupe-
des cauea coërcuit, aut medios ferra dissecuit. Nec omnes
grauius ex causis: uerū malē de munere suo opīatos,
uel quōd nunquam per genium suum deierassent. Parētes
supplicio filiorum interesse cogebat. Quorum uni ualetu-
dinem excusanti leucicam misit: alium è spectaculo pœnæ,
cpulis statim adhibuit, atque omni comitate ad hilaritatē,
& iocos prouocauit. Curatorem munerū, ac uenationum
per continuos dies in conspectu suo catenis uerberatum
nō prius occidit, quā offensus putrefacti cerebri odore.
Attellane poëtam, ob ambigui loci uersiculum, mediā am-
phitheatri arena igni cremauit. Equitem Romanum obie-
ctum feris, cū se innocentem proclamasset, reduxit, ab-
scissaq; lingua rursum induxit.

Sæuitia eius contra suos exules, & senatorem.

CAP. XXVIII.

Ruocatum quendā a uetere exilio sciscitatus, quidā
nam ibi facere consuesset, respondente eo per adu-
lationem,

Ex noxijs lani-
Humanis car-
nibus feras za-
lebat Caligula.

A cal. ad cal.
uide Polido-
ri Vergi. ada-
gia, & chitiada.
Eras.

De aggre-
tum reposcentes per uicos, agerent, quoad præcipitare-
Targnij forrē
intellexit: de
quo Plu. lib. 3,
c. 5.

De munere. i.
de spectaculo
exhibito,

Attellane, &
fabula,

lationem: Deos semper orauit, ut (quod euenit) periret Tyberius, & tu imperares: opinans sibi quoque exules suos mortem imprecari, misit circū insulas, qui uniuersos constringerent. Cū discerpi Senatorem concupisset, subornauit, qui ingrediens curiam repente hostem publicum appellantes inuaderent, graphijsq; confissum lacerandū ceteris traderent. Nec autē satiatuſ est, quam membra, & artus, & uiscera hominis tracta per uicos, atque ante se congesta uidisset.

Atrocitas eius dicta. CAP. XXIIX.

Immansissima facta angebat atrocitate uerborum. Nil magis in natura sua laudare se, ac probare dicebat, quam (ut ipsius uerbo utar) ad uicē hanc, hoc est, inuicem recundiam. Momenti Antonie auie, tanquam parum esset non obedire, Memēto, ait, omnia mihi, & in omnes licere. Trucidaturus fratrem, quem metu ueniorum premoniti medicamentis suspicabatur, Antidotū, inquit, aduersus Cesarem? Relegatis sororibus, non solum insulas habere se, sed etiam gladios minabatur. Pretorium uirum ex excessu Anticyræ, quā ualeat diuis causa petierat, propagari sibi commeatum sapius desiderauit, cū mandasset interiam, adiecit, necessariam esse sanguinis missionem, cui tantū diu non profuisset helleborum. Decimo quoq; die numerarum puniendorum ex custodia subscribens, rationem se purgare dicebat. Gallis, Græcisq; aliquot uno tempore cōdemnatis, gloriabatur Gallogræciam se subegisse.

Atrocitas, ac dira eius facta. CAP. XXX.

Non temere in quenquam, nisi crebris, & minutis ictibus animaduerti passus est, perpetuo, notisq; iū præcepto

præcepto ita fieri, ut se mori sentiat. Punito per errorem nominis alio, quā quem destinauerat, ipsum quoq; paria meruisse dixit. Tragicum illud subinde iactabat:

Oderint, dum metuant.

Sepe in cunctos pariter Senatores, ut Sciani clientes, aut matris, ac fratrum suorum delatores inuectus est, prolatis libellis, quos crematos simulauerat, defensaq; Tyberij sententia, quasi necessaria, cū tot criminātibz credendum esset. B. que trem ordinem, ut scēnæ, arenæq; deuotum assidue profecidit. Insensus turbæ fauenti aduersus studium suum, exclamauit: Vt inam P. R. unam ceruicem haberet.

Cumq; Tetrinius latro postularetur, & qui postulerent, Tetrinos esse ait. Retiarj tunicati quinque numero regatim dimicantes, sine certamine ullo totidem securoribus succubuerant: cū occidi iuberentur, unus resumpta fuscina, omnes uictores interemit. Hanc ut crudelissimam cædem & desleuit edicto: & eos, qui spectare sustinuisserent, execratus est.

Eiusdem querela contra suorum temporum felicitatem. CAP. XXXI.

Quæ ueritatem palam de conditione temporum suorum solebat, quod nullis calamitatibus publicis insignirentur. Augusti principatum clade Variana: Tyberij ruina spectaculorum apud Fidenas memorabile factum: sui obliuionem immingere prosperitate rerum. Atq; identidem exercituum cædes, famem, pestilentiam, incendia, hiatum aliquem terræ optabat.

Crudelitas eius in cœnis, ludis, spectaculis, & sacrificijs. CAP. XXXII.

Animus

De Seiano supra in Tyberio dictum est.

Præfina factio ni fauebat Calig. Venetæ autem populis: de quibus infra.

Retiarj tunicam in tunica digladiari solebant. Execratus, male peccatus, siue deuotus.

Prosperitate rerum, non folium hominis.

Propagare, p. producere, siue proficere.

Rationes purgari dicuntur, quæ deciditur, amputanturq; superuacua, et non necessaria, collatione facta accepti, & expenti.

ANimum quoq; remittēti, ludōq; & epulis dedito, eadem dīstorū, factorūq; seuitia aderat. Sepe in conspectu prandentis, uel comeſantis serie quæſtiones per tormenta habebātur. Miles decollādi artifex quibuscunq; ē custodia capita amputabat. Puteolis dedicatione pōtis, quem excogitatum ab eo significauimus, cum multos ē litore inuīſſet ad se, repente omnes præcipitauit, Quosdam gubernacula apprehendentēis, contis, remiſq; detruſit in mare. Romæ publico epulo seruum, ob detractam lectis argenteam laminam carnifici confestim tradidit, ut manibus abscisis, atq; ante pectus à collo pendens, præcedente titulo, qui causam poenæ indicaret, per coetus epulantium circumduceretur. Mirmillonem ē ludo rudibus secum batuentem, & sponte prostratum cōſidit ferrea sica, ac more uictorū cū palma discurrit. Admodū altatribus uictima, succinctus poparum habitu, elato datē malleo, cultrarium maſtauit. Lautiore cōuiuio effusus sibi tō in cachinnos, COSS. qui iuxta cubabant, quidnam rideret, blandē querentibus: Quid, inquit, nisi uo meo nutu iugulari utrinque uestrum statim posse?

Apelles per eum flagellatus, & alia eius gesta.

CAP.

XXXIII.

INter uarios iocos, cū asistēs simulachro Iouis Apellam tragædum conſulīſſet, uter illi maior uideretur, cunctantem flagellis discedit, collaudans subinde uocem deprecantis, quasi etiam in gemis prædulcem. Quoties uxoris, uel amiculæ collum exosculetur, addebat, tam bona ceruix, simulac inſerō, demetur. Quin & subinde iactabat, exquisiturum se uel fiducialis de Cæsonia sua,

CIV

Decollare etiam apud Senecam.

Rudibus gladiatores incedū pugnant.

civ eam tantopere diligeret.

Malignitas, & superbia eius contra omnes.

CAP.

XXXIII.

NEc minore liuore, ac malignitate, quā superbia, seuitiaq; penē aduersus omnis eui homines grassatus est. Statuas uirorū illustrū, ab Augusto ex Capitoliana area propter angustias in Martiū capum collatas, ita subuertit, atq; discedit, ut restitui saluis titulis non ualuerint. Vetuitq; posthac uiuētium cuiquam usquā statuam, aut imaginem, nisi cōsulto se, & autore poni. Cogitauit etiā de Homeri carminibus abolendis. Cur enim sibi non licere dicens, quod Platoni licuisset, qui eū ē ciuitate, quā cōstituebat, eiecērit? Sed et Vergilij, et Titi Liuij scripta, & imagines, paulum absuit, quin ex omnibus bibliothecis amouerit. Quorum alterum, ut nullius ingenij, minimeq; doctrina: alterū ut uerboſum in historia, negligentemq; carpebat. De iuris quoque consultiis, quasi scientiæ eorū omnē usum aboleretur, saepe iactauit, se (mehercle) esse facturum, ne quid respondere possint præter * eum.

Vide Plato. lib. de Repu.

* alia, & equi.

Item inuidia eius contra omnes. CAP. XXXV.

VEtera familiarum insignia nobilissimo cuique ademit. Torquato torquem, Cincinnato crinem: Cn. Pompeio stirpis antiquæ, Magni cognomen: Ptolemæū, de quo retuli, & accersitum ē regno, & exceptum honorifice, non alia de causa repente percussit, quā quod edente se munus ingressum spectacula, conuertisse hominum oculos fulgore purpuræ abollæ animaduertit. Pulchros, & comatos, quoties sibi occurrerēt, occipito raso deturpabat. Erat Esus Proculus patre primipilari,

ob egre

De quo retuli. lib. 2.

*Fortè colof
fæos.

Hoplomachus,
gladiator est,
qui scuto, &
armis in spe-
ciem iuste pu-
gnæ dimicat.
Cōparauit .i.
oppofuit, cō-
mifit.

Nemorē. reg.
i. Aricinx Dia-
næ sacerdoti:
quod sacerdo-
tū regnum di-
cebat: de quo
lebas Ouid. li.
3. Fast. et Sta-
lib. 5.

Venus impri-
mis debilitat
latera: unde
parcere late-
ri, est à coitu
abstinere.

Ouid. 2. de
Art. Sed late-
ri ne parce-
tuo, &c.

Temere, pro
fecit.

ob egregiā corporis amplitudinem, & speciem* colof-
ros dictus. Hunc è spectaculis detractum, repente & in
arenā deductum, Thraci, & mox hoplomacho cōpara-
uit: bisq; uictorem cōstringi sine mora iussit: & pannis
obstū uicatum circumdaci, ac mulieribus ostendi, dēinde
iugulari. Nullus deniq; tam abiectæ cōditionis, tamq; ex-
tremæ sortis fuit, cuius nō commodis obrectaret. Nemo-
rensi regi, quōd multos iam annos potiretur sacerdotio,
ualidiorē aduersarium subornauit. Cū quodam die
muneris essedario Porio ob prosperam pugnam seruum
suum manumittenti studiosius plausum esset, ita se prori-
puit è spectaculis, ut calcata lacinia toge, præceps per
gradus iret indignabundus, & clamitans, dominum geni-
tium populum ex re leuissima plus honoris gladiatori tri-
buentē, quā consecratis principibus, aut presenti sibi.

Luxuria, & libido eiusdem. CAP. XXXVI.

Pudicitia neque sua, neque alienæ pepercit. Marcum
Lepidum, M. Nestorem Patomimū, quosdam obsi-
des dilexisse fertur, commercio mutui stupri. Valerius
Catulus Consulari familia iuuenis stupratum à se, ac la-
tera sibi contubernio eius defessa, etiam uociferatus est.
Super sororum incesta, & notissimū prostitutæ Pyralis
dis amorē, non temere ulla illustriore scemina abstinuit,
quas plerunq; cū maritis ad cenam uocatis, præterq; por-
des suos trāseuntes diligenter, ac lentē, mercantium more
considerabat, etiam faciem manu alleuans, si quæ pudore
submitterent. Quoties dēinde libuisse, egressus triclinio,
cū maximè placitam seuocasset, paulō post recentibus
adib laciniæ notis, reuersus uel laudabat palam, uel
uitupe

uituperabat singula, numerans bona, malū corporis,
atque concubitus. Quibusdam, absentium maritorū omi-
ne, repudium ipse misit, iussitq; in acta referri.

Luxuria eiusdem in cœnis, balneis, ædificijs,
& alijs operibus.

CAP. XXXVII.

Nepotinis* sumptibus omnium prodigorum inge-
nia superauit, commentus nouum balneariū usum,
portentosisima genera ciborum, atque cœnarum, ut ca-
lidis, frigidisq; unguentis lauaretur, pretiosissimas mar-
garitas aceto liquefactas forberet: conuiuus ex auro pa-
nes, & obsonia apponeret, aut frugi hominem esse opor-
tere dictitans, aut Cæsarem. Quin & nummos nō medio-
cris summe è fastigio basilicæ iulia per aliquot dies spar-
sit in plebem. Fabricauit & de cedris liburnicas gemmatis
puppibus, uersicoloribus uelis, magna thermarum, & por-
ticuum, & tricliniorū laxitate, magnaq; etiam uitium, &
pomiferarum arborum uarietate, quibus discumbēs de die
inter choros, ac symphonias, litora Campaniæ peragra-
ret. In extructionibus prætoriorū, atq; uillarum omni ra-
tione posthabita, nihil tam efficere concupiscebat, quā
quod posse effici negaretur. Et iactē itaq; moles in festo,
ac profundo mari, excisæ rupes durissimæ silicis, & cam-
peri montibus aggere æquati, & cōplanata fossuris montiū
ingā, incredibili quidem celeritate, cū moræ culpa capi-
te lucretur. Ac ne singula enumerem, immensas opes, to-
tamq; illud Tyberij Cæsaris, uicies, ac septies milies n. s.
non toto uertente anno absumpsit.

Rapinæ, & extortiones eiusdem.

CAP. XXXVIII.

In acta. s. pu-
blica: in pu-
blice contas-
ret.

* Aliās, nepo-
tatis.
Marg. ac. lego
Simile fecit
Clodius, ut
ait Hor. 2. Ser.
Aetopi tra-
goedi filius: &
Cleopatra: ut
ait Macrobius.
Saturn. libr. 3.
cap. 17.

Con. ex ant-
pau. Simile fe-
cit Pirhei
uxor: lege plu-
rar. de clar.
mulier.

Vertente an-
no. pro finito-
fuit ineunte.

EXHAUST

EXhaustus igitur, atque egens, ad rapinas conuertit animum, uario, & exquisitissimo calumniarum, & auctionū, & uectigalium genere. Negabat iure ciuitatem Romanam usurpare eos, quorum maiores sibi, posteriq; eam impetrassent, nisi filij essent. Neq; enim intelligi debere posteros ultra hunc gradum. Prolataq; diuorū Iulij, & Augusti diplomata, ut uetera, & obsoleta desolebat. Arguebat & perperam editos census, & quibus postea quacūq; de causa quicquā incrementū accessisset. Testamenta primipilarū, qui ab initio principatus Tyberij neq; illum, neq; se heredem reliquissent, ut ingrata rescidit. nē caterorum ut irrita, & uana, quoscunq; quis diceret hærede Cesare mori destimasse. Quo metu miccto, cum iam & ab ignotis inter familiares, & a parentibus inter liberos palam hæres nuncuparetur, derisores uocabat, quod post nuncupationem uiuere per seuerarent, & multis uenenatas mactæas misit. Cognoscebat autem de talibus canis, taxato prius modo summe, ad quem conficiendum consideret: cōfecto demum excitabatur, ac ne paululum quidem more patiens, super x l. reos quondam ex diuersis criminibus una sententia cōdemnauit, gloriatusq; est expers factus somno Cæsonia quantū egisset, dum ea merididaret. Auctione proposito, reliquias omnium spectaculorum subiecit, & uenditauit, exquirens per se pretia, & usq; cō extendens, ut quidam immenso coacti quædam emere, ac bonis exuti uenas sibi inciderent. Nota res est, Apollonio Saturnino inter subsellia dormitante, monitū a Caio præcedere, ne prætorium uirum crebro capitis motu tantem sibi præteriret: nec licendi finem factum, quoad x l. gladiatores h s. non agies ignorantibus addicerentur.

Turpia eius lucra.

CAP. XXXIX.

IN Gallia quoque, cum damnatarum sororū ornamenta, & suppellectilem, & seruos, atq; etiam liberos, immensis pretijs uendidisset, inuitatus lucro, quicquid instrumenti ueteris aule erat, ab urbe repetijt, comprehēsis ad deporeandum meritorijs quoque uehiculis, & pistrinensibus iumentis, adeo, ut et panis Roma sepe deficeret, & litigatorum plerique, quod occurrere absentes ad uadium non possent, causa caderent. Cui instrumento distrahendo nihil non fraudis, ac lenocinij adhibuit: modò aua iitē singulos increpans, & quòd non puderet eos locupletiores esse, quàm se: modò pœnitentiam simulans, quòd principalium rerum priuatis copiam faceret. Cōpererat prouincialem locupletem ducenta h s. numerasse uocatoribus, ut per fallaciam conuiuio interponeretur, nec tulerat molestè tam magno estimari honorem cœne suæ. Huic postero die sedenti in auctione misit, qui nescio quid friuoli ducentis milibus traderet, diceretq; cœnatarum apud Cæsarem uocatu ipsius.

Noua uectigalia, Tribuni, & sordidi quæstus.

CAP.

XL.

Vectigalia noua, atque inaudita primū per publicanos, deinde, quæ lucrū exuberabat, per centuriones, tribunosq; Prætorianos exercuit, nullo rerū, aut hominum genere omisso, cui non tributi aliquid imponeretur. Pro edilij, quæ tota urbe uenirent, certū, statumq; exigebatur. Pro litibus, atq; iudicijs ubicūque conceptis quadragesima summa, de qua litigaretur: nec sine pœna, si quis composuisse, uel donasse negotium conuinceretur.

O 2

EXGR

Prola. q; di
no. &c. Si quis
protulisset pri
uilegia obten
ta à Iulio Cæ
sa. aut Augu.
de imperata
Rom. ciuitate
sibi, & poste
ris, in quibus
polleros intel
ligi in gradus
ulteriores, di
cebat Calig.
ea esse obsole
ta.
Perp. ed. cef.
&c. Vnusq;
que Romæ
edebat cen
sum. i. quan
tum in bonis
possideret, p
editionem de
clarabat.

Instrumētum
aule dicitur,
quicquid perti
net ad aulam
principis in
struendū, siue
apparammā.
Ver. aule, s.
quæ existat er
at sub August, et
Tyber.

Per fallac, sup
posita. f. alte
rius loco per
sona.

Quadragesi
ma, quinquage
sima, &c.
absolutè dicū
tur, ut deci
ma.

Matr. obno- Ex gerulorum diurnis questibus pars octaua, ex capti-
 ef. uoluit Ca- ris prostitutarum quantum quæque uno concubitu mere
 si. nuptas, que ret. Additumq; ad caput legis, ut tenerentur publico, &
 adulterarent. tantidem sol que meretricium, quæ uel enocinium fecissent: necnon &
 uere, quantum prostituta. matrimonia obnoxia essent.

Item de eodem.

C A P. XLII.

Leges in res
 incise dicunt
 proponere, &
 perlatæ.

Huiusmodi uestigalibus indictis, neque propositis, cum per ignorantia scripturæ multa commissa fuerent, tandem flagitante Po. Ro. proposuit quidem legem, sed & minutissimis literis, et angustissimo loco, uti ne cui describere liceret. Ac ne quod non manubiarum genus expe- riretur, lupanar in palatio constituit, distractisq; & instructis pro loci dignitate compluribus cellis, in quibus matrone, ingeniiq; starēt. Misit circū fora, & basilicas nominatores ad inuitados in libidē iuuenes, senesq; præbita aduenientibus pecunia scænebris, appositisq; , qui nomina palam subnotarent, quasi adiutuam Casaris reditatus. Ac ne ex lusu quidem aleæ compendium spernēs, plus mendacio, atque etiam periurio lucrabatur. Et quondam proximo collusori demandata uice sua, progressus in atrium domus, cum prætereuntes duos equites Ro. locupletes sine mora corripit, confiscariq; iussisset, exultans rediit, gloriansq; nunquam se prospere alea usum.

Dos pro nata filia, & strenæ per eum petitæ, ac receptæ.

C A P. XLIII.

Filia uero nata, paupertatem, nec iam imperatoria modo, sed & patria conquerens onera, collationes in alimoniam, atq; dotem puellæ recepit. Edixit & strenas incunte anno se receptorum, stetitq; in uestibulo ædium Calend.

Calend. Ianuarijs ad captandas stipēs, quas plenis ante eum manibus, ac sinu, omnis generis turba fundebat. No- uissimè contrestandæ pecunie cupidine incensus, sepe su- per immensos aureorum aceruos patentissimo diffusos loco, & nudis pedibus spatiatas, & toto corpore alia- quandiu uolutatus est.

Expeditio eius Germanica. C A P. XLIIII.

Militiam, resq; bellicas semel attigit, neque ex desti- nato, sed cum ad uisendum nemus, flumenq; Clitumni Meuaniam processisset, admonitus de supplendo numero Batauorum, quos circa se habebat, expeditionis Germanicæ impetum cepit: neque distulit, sed legionibus, & auxilijs undiq; excitijs, delectibus undique acerbissimè actis, contracto & omnis generis commatu, quantum unquam antè, iter ingressus est: consecitq; modò tam festinanter, & rapidè, ut Prætorianæ cohortes contra mo- rem signa iumentis imponere, & ita subsequi cogeretur: interdum ad eò segniter, & delicatè, ut octophoro uehæ- retur, atq; à propin quarum urbium plebe uerri sibi uias, & conspergi propter puluerem exigeret.

Gesta per eum in castris. C A P. XLV.

Postquam castra attigit, ut se acrem, & seuerum du- cem ostenderet, legatos, qui auxilia seruis ex diuer- sis locis adduxerāt, eū ignominia dimisit. At in exercitu recensendo, plerisque centurionum maturis iam, & non- nullis ante paucissimos, quam consummaturi essent, dies, primos pilos ademit, causatus seruum cuiusque, et imbecillitatē: cæterorū increpita cupiditate, cōmoda emerita militia ad sexcentorum millium summam recidit. Nihil

Ante eū, pro-
 coram eo,

Ex destinato:
 id est, non ex
 proposito, cer-
 tōe consilio:
 nullam enim
 animi delibe-
 rationem fece-
 rat sup rebus
 bellicis tractā-
 dis.

Cōsum. est. Et
 i. stipenda mi-
 litaria sinitori,
 quibus peractis,
 dicebantur ue-
 terant emerita
 militiæ. Ve-
 teranis autem
 idem erat ho-
 nor, qui & de
 curionibus,

*aliās, Mino
cyno Bellini,
&c.

Orosius li. 7.
c. 1. cōiunctim
Mino cyno
Bellinū hunc
nocat, quē nō
Bataurorū, sed
Britannorū re-
gis filiiū fuisse
scribit.

Ad lumina re-
uer. tanquam
ad noctē usq;
pirotrača fue-
rit illa dimica-
tio, noctē ut
difficili nego-
tio interuenit
sit.

Verg. Aen. 1.
Durate, &
uosmet rebus
feruate secum
est.

autem amplius, quā * Admimocino Bellini Bataurorum regis filio, qui pulsus à patre, cum exigua manu transfugerat, in deditiōe recepto, quasi uniuersa tradita insula, magnificas Romā literas misit, monitis sepe latoribus, ut uehiculo ad forum usque, et curiam pertederent, nec nisi in aede Martis, ac frequente Senatu, cōs. traderent.

Sylua per eum truncata, & milites per eum prae-
mij donati, & alia gesta eius. CAP. XLV.

M Germanos traici, oculiq; trans Rhenum iussit, ac sibi post prandium, quā tumultuosissimē adesse hostem nuntiari. Quo facto, proripuit se cum amicis, et parte equitū Pratorianorū in proximā syluā, truncatisq; arboribus, et in modum trophaeorū adornatis ad lumina reuersus, eorū quidem, qui secuti nō essent, timiditātē, et ignauā corripuit: comites autē, et participes uictoriae nouo genere, ac nomine coronarum donauit, quas distinxit a solis, ac lunae, syderumq; specie, exploratorias appellauit. Rursus obfides quosdam abductos ē licerario ludo, clamq; praemissos, deserto repente cōiuiū cū equitatu inscutus, ueluti profugos, ac reprehensos in catenis reduxit, in hoc quoq; minimo praeter modū intēperans. Repetita cocna reuiciantes coactum agmen, sicut erant, loricator ad discumbendum adhortatus est. Monuit etiā notissimo Vergilij uersu, Durarent, secundisq; se rebus seruari. Atq; inter haec absentem Senatum, populumq; grauissimo obiurgauit edicto, quod Casare praeliante, et tantis discriminiibus obiecto, intempestina conuiuia, circū eum et theatra, et amoenos secessus celebrarent.

Appar

Apparatus exercitus eius contra Oceanum, & alia eius gesta. CAP. XLVI.

Postremo, quasi perpetraturus bellū, directa acie in littore Oceani, ac ballistis, machinisq; dispositis, nemine gnaro, ac opinante, quidā nam capturus esset, repente ut conchas legerent, galeasq; et sinus repleret, imperauit, spolia Oceani uocans Capitolio, Palatioq; debita. Et in indicium uictoriae altissimam turrem excelsit: ex qua, ut ex Pharo, noctibus ad regendos nauium cursus, ignes emicarent: pronuntiatioq; militi donatio, centenis uiritim denarijs, quasi omne exemplum liberalitatis suae pergressus: Abite, inquit, lati, abite locupletes.

Cura triumphi, & alia eius gesta. CAP. XLVII.

Conuersus hinc ad curā triumphi, praeter captiuos, et transfugas barbaros, Galliarū quoq; procerissimū quēq; et ut ipse dicebat, ἀρχιερατῶν βασιλέων, ac nonnullos ex principibus legit, ac seposuit ad pompam: coequegit: non tantūm rutilare, et submittere comam, sed et sermonem Germanicum addiscere, et nomina barbarica ferre. Praecepit etiam triremes, quibus introierat Oceanum, magna ex parte inuere terrestri Romam deuehi. Scripsit et procuratoribus, triumphū apparere quam minima summa, sed quantus nunquam alius fuisset, quando in omnium hominum bona ius haberent.

Nepharium consilium trucidandi legiones.

CAP. XLVIII.

Priusquam prouincia decederet, cōsiliū iniit nefandae atrocitatis, legiones, quae post excessum Augusti seditionem olim mouerant, contrucidandi, quod et patrens

o 4 sum

Perpetr. bellum. i. extre-
mā manū bel-
lo impo- tu-
rus.
Conch. legi-
tinas cocchas
intellige, ocea-
ni aestum ita-
tus distictas.
Excitare tur-
rim, pro exige-
re.

Rutilare co-
cura, & studio
rutilam, sine
flamam redde-
re, ut ueri ger-
mani uideren-
tur.

Quam mi-
sum. i. minima
filici impensa

Decimare, est
decimū quen-
q; afficere sup-
plicio.

Circōfedit, p
obfedit, sed a
lij legunt cir-
cūdedit.

* Aliās, con-
cionem.
* Aliās, ada-
vertendos.

suum Germanicū ducem, & se infantem tūc obsedisent.
Vixq; à tã præcipiti cogitatione reuocatus, inhiberi nul-
lo potuit modo, quin decimare uelle perseveraret, Vocat-
tos itaq; ad cōcionem inermes, atq; etiã gladijs depositis,
equitatu armato circumfedit. Sed cū uideret suspectare,
plerosq; dilabi ad resumenda, si qua uis fieret, arma, pro-
fugit * concione, confestimq; urbem petiit, deflexa omni
acerbitate in Senatū, cui * animaduertēdos tantorū dede-
corū rumores palam minabatur, querēs inter cetera fraus
datū se iusto triumpho, cū ipse paulo antè, ne quid de hono-
ribus suis ageretur, etiam sub mortis poena denunciasset.

Reditus eius ad urbem, malum eius proposti-
tum, & uenena reperta. CAP. XLIX.

Adius ergo in tinere à legatis amplissimi ordinis,
ut maturaret, oratibus, quam maxima uoce : ueniā,
inquit, ueniā, & hic mecum (capulum gladij crebro
uerberans, quo cinctus erat) edixit & reuertī se, sed ijs
tantum, qui optarent equestri ordini, & populo. Nam se
neq; ciuem, neq; principem Senatui amplius fore. Vtuit
etiam quenque Senatorum sibi occurrere, atq; omisso, uel
dilato triumpho, ouans urbem natali suo ingressus est. Ita
traq; quartum mensem perijt, ingentia facinora ausus, &
aliquantò maiora molēs. Siquidem proposuerat Antium,
deinde Alexandriam commigrare, interempto prius utri-
usq; ordis electissimo quòque. Quod ne cui dubium uia-
deatur, in secretis eius reperti sunt duo libelli diuerso titu-
lo: alteri gladius, alteri pugio index erat. Ambo nōas, &
nomina continebant mortii destinatorum. Inuenit & arca
ingens, uariorū uenenorū plena : quibus mox à Claudio
demersis,

Calig. mortē
copiose de-
scribit Io-
seph. An. lu-
da. li. 19. c. 1.

Lege Oros.
lib. 7. cap. 31.

demersis in se ta maria traduntur, non sine piscium exitio:
quos enectos aësus in proxima littora eiecit.

Statura corporis eius, ac ualetudo.

CAP.

LI.

Statura fuit eminenti, pallido colore, corpore enormi,
sgracilitate maxima ceruicis, & crurum, & oculis, &
temporibus concauis, fronte lata, & torua, capillo raro,
ac circa uerticem nullo, hirsutus cetera. Quare transfusa
te eo, prospicere ex superiore parte, aut omnino quacuna-
que de causa capram nominare, criminosum, & exitiale
habebatur. Vultum uerò natura horridum, ac tetrū etiam
ex industria efferebat, componens ad speculum in omnem
terrorem, ac formidinem. Valetudo ei neq; corporis, neq;
animi constitit. Puer comitali morbo uexatus: in adolescē-
tia ita patiens laborum erat, ut tamen nonnunquam subita
defectione ingredi, stare, colligere semet, ac sufferre uix
posset. Mentis ualetudinem & ipse senserat, ac subinde
de secessu, deq; purgando cerebro cogitauit. Creditur po-
tionatus à Caesonia uxore amatorio quidem medicamento,
sed quod in furorem uerterit. Incitabatur in somnio
maxime: neq; enim plus, quàm tribus nocturnis horis quie-
scebat: ac ne his quidem placida quiete, sed pauida miris
rerum imaginibus, ut qui inter ceteras, pelagi quondam
speciem colloquentem secum uidere uisus sit. Ideoq; ma-
gna parte noctis, uigilia, cubandiq; tædio, nunc toro res-
dens, nunc per longissimas porticus uagus inuocare idem-
titem, atq; expectare lucem consueuerat.

Valetudo mentis, & contemptus deorum, aliaq;
eius gesta.

CAP.

LI.

O 5 NOT

Synerinus
erat Calig.
Potionatus,
ueneno affe-
ctus.

Non immeritò mentis ualetudini attribuerim diuersissima in eodem uitia, summam confidentiam: & contra nimium metû. Nam qui deos tantopere contemneret, ad minima tonitrua, & fulgura conuiuere, caput obuoluere: ad uerò maiora prospere se è strato, sublectuq; condere solebat. Peregrinatione quidem Siciliensi, irrisu multorum locorum miraculis, repentè à Messana noctu profugit, Aetnaei uerticis fumo, ac murmure paucifactus. Aduersus Barbaros quoq; minaciissimus, cum trans Rhenum inter angustias, densumq; agmen iter essedo faceret, dicente quodam, non mediocrem fore consternationem, sicunde hostis appareat, equum ilico conscendit, ac prope uersus ad pontes, ut eos colonibus, & impedimentis stipatos reperit, impatiens moræ per manus, ac super capita hominum translatus est. Mox etiã audita rebellionè Germanie, fugam, & subsidia fuga classes apparabat, uno solatio acquiescens, transmarinas sibi superfuturas provincias, si uictores Alpium iuga, ut Cimbri, uel etiam urbem, ut Senones quondam occuparent: unde credo percussoribus eius postea consilium natum apud tumultuantibus milites ementiendi: ipsum sibi manus intulisse, nuncio male pugna perterritum.

Vestes, cæteri q; eius habitus. CAP. LII.

Vestitu, calceatuq; & cætero habitu, neque patrio, neq; ciuili, ac ne uirili quidè, ac deniq; non humano semper usus est. Sepe depictus, gemmatuq; indutus penulas, manuleatus, & armillatus in publicum processit, alia quãdo sericatus, & cycladatus: ac modò in crepidis, uel coturnis, modò in speculatoria caliga, nonnunquam

focco muliebri, plerunq; uerò aurea barba silmen tenens, aut suscinam, aut caduceum, Deorum insignia, atq; etiam Veneris cultu conspectus est. Triumphalem quidem ornatum etiam ante expeditionem assidue gestauit: inter dum & magni Alexandri thoracem repetitum à conditorio eius.

Eloquentia eius, & ars oratoria. CAP. LIII.

Edisciplinis liberalibus minimum eruditioni, eloquẽtie plurimum attendit, quantumuis facundus, & promptus: utique si perorandum in aliquem esset, irato & uerba, & sententiæ suppetebãt. Pronuntiatio quoq; & uox, ut neque eodem loci præ ardore consisteret, & exaudiretur à procul stantibus. Peroraturus stricturum se lucubrationis suæ telum minabatur. Lenius, cõptiusq; scribendi genus adeò contemnens, ut Senecam tum maximè placentem, cõmissiones meras componere, & arenam esse sine calce diceret. Solebat etiam prosperis oratorum actionibus rescribere, & magnorum in Senatu reorũ ac cõsultationes, defensionesq; meditari. Ac (prout stylus cesserat) uel onerare sententiã suã quenque, uel subleuare, equestri quoq; ordine ad audiendum inuitato per edicta.

Ei uisdem cantandi ars, saltandi, atq; augurandi.

CAP.

LIIII.

Sed & aliorum generum artes studiofissimè, & diuersissimas exercuit. Thrax, & auriga, idem cantor, atque saltator, batuebat pugnorijis armis. Aurigabat extructo plurifariã circo. Canendi, ac saltandi uoluptate ita efferebatur, ut ne publicis quidem spectaculis tẽperaret, quò minus & tragædo promitiãti cõmeret, & gestum

Hodem loci, pro eodem loco.

Rescribere, id est, scripto respõdere.

Batueb, pugnar, hoc est, cum thracem ageret, pugnat, armis manabat, qd gladiaturæ, ac commodaris, sum

De Cimbris lege Plut. in uita Marij.
De Senonibus lege Lini. lib. 5, ab urb.

In crepidis, id est, crepidatus.

stum histrionis quasi laudans, uel corrigens palam effin-
geret. Nec alia de causa uidetur eo die, quo periit, periu-
gillum indixisse, quam ut initium in scenam procedendi
licentia temporis auspicaretur. Saltabat autem nonnun-
quam etiam noctu. Et quondam tres Consulares secunda
vigilia in palatium accitos, multaq; & extrema metuenti-
tes super pulpitum collocauit. Deinde repente magno
tibiariū, & scabellorum crepitu cum palla, tunicaq; ita
lari prosiluit, ac desaltato cantico abiit. Atque hic tam
docilis ad cetera, nature nesciit.

Studium eius, & fauor ad plaudentes: & odium
ad impediētes.

C A P. LV.

QVorum uerò studio teneretur, omnibus ad insa-
niam fuit. M. Nestorem Pantomimum etiam in-
ter spectacula osculabatur: ac si quis saltante eo uel leui-
ter obstreperet, detrahi iussum manus sua flagellabat.
Equiti Romano tumultuanti, per centurionem denun-
tiauit, ut abiret sine mora Hostiam, perferretq; ad Ptoles-
meum regem in Mauritaniam codicillos suos. Quorum
exemplum erat: Ei, quem istuc misi, neque boni quic-
quam, neque mali feceris. Thracas quosdam Germanis
corporis custodiibus preposuit. Mirmillonum armatu-
ras rescidit. Columbo uictori, leuiter tamen saucio uene-
num in plagam addidit, quod ex eo Columbinum appella-
uit. Sic certè inter alia uenena scriptum ab eo reper-
tum est. Prasina factioni ita addictus, & deditus, ut cæ-
naret in stabulo asidue, & maneret. Agitatori *Cythia-
co comestatione quadam in apophoretis uicibus h. s. coti-
tulit. Incitato (cuius equi causa pridie Circenses, ne in-
quietaretur

Super pupilt.
i. in altiore lo-
co.

Palla, tuni-
caq; talaris,
tubicinis habi-
tus olim erat.

Romani omnes
olim in Tybe
rinatate dice-
bant.

Histriones fabu-
las agentes
saltare dicun-
tur.

Mirmillo, &
Thrax in gla-
diatura inter
se depugnant.
Columbus hic
Mirmillonis
nomen est.

De factione
Circensium lu-
dorum uide
Beroal. in An-
not. Incitatus,
aurigæ prafi-
ni nomen.
* Athias, Eu-
sticho.

quietaretur, uicinia silentiū per milites indicere solebat)
præter equile marmoreum, & præsepe eburneum, præ-
terq; purpurea tegumenta, ac monile è gemmis, domum
etiam, & familiam, & supellestem dedit, quò lautius
nomine eius inuitati acciperentur, Consulatum quoq; tra-
ditur desinasse.

Coniuratio, & conspiratio contra eum facta.

C A P.

LVI.

ITa bacchantè, atq; grassantè non desuit plerisq; * ani-
mus adoriri. Sed una, & altera conspiratione detecta,
alijs per inopiã occasionis cunctantibus: duo cõsiliū cõ-
municauerunt, perfereruntq; non sine conscientia poten-
tissimorū libertorū, præfectorumq; Prætorie: quod ipsi
quoq; etsi falsò in quadam coiuratione, quasi participes
nominati, suspectos tamen se, & inuisos sentiebant. Nam
& statim seductis magnã fecit inuidiam, districto gladio
affirmans sponte se periturum, si & illis morte dignus
uideretur: nec cessauit ex eo criminari alterum alteri,
atque inter se omnes committere. Cumq; placuisset Pala-
tinijs ludis spectaculo egressum meridie aggredi, primas
sibi partes Cassius Chærea tribunus cohortis Prætorie
deposcit, què Caius sciorè iam, & mollem, et effemi-
natū denotare omni probro consuerat: & modò signum
petenti, Priapum, aut Venerem dare, modò ex aliqua cau-
sa agenti gratias, osculandam manum offerre formatam,
commotamq; in obscenum modum.

Prodigia futuræ cædis eius. C A P. LVIII.

FUTURE cædis multa prodigia extiterunt. Olympia
simulachrū Iouis, quod dissolui, trāsferriq; Romam
placuerat

* Al. consiliū.

Seductis, i. in
secretum ad-
ductis.De ludis pala-
tinis, & in cu-
ius honorè ce-
lebrarentur, u-
lege Ioseph,
lib. 19. Antiq;
cap. 11.

placuerat, tantum cachinnum repente edidit, ut machinis labefactis opifices diffugerint. Superuenitq; ilico quidam Cassius quoque nomine, iussu se somnio affirmans immolare iurum Ioui. Capitolium Capue Idibus Martijs de caelo tactum est: item Romæ cæla palatina atriensis. Nec defuerunt, qui coniectarent altero ostento periculum à custodiibus domino portendi: altero, eadem rursus insignè, qualis eodem die facta quondam fuisset. Consulenti quoque de genitura sua, Sulla mathematicus certissimam necem appropinquare affirmavit. Monuerunt et sortes Antiatinæ, ut à Cassio caueret. Qua causa ille Cassium Longinum Asiæ tum proconsulem occidentium delegauerat, immemor Chæream Cassium nominari. Prædie, quam periret, somniavit consistere se in caelo iuxta solium Iouis, impulsuq; ab eo dextri pedis pollice, et in terras precipitatum. Prodigiorum loco habita sunt etiâ, quæ sorte illo ipso die paulo prius acciderant. Sacrificiis ressusus est phoenix pteri sanguine. Et pantomimus M. Nestor tragædiam saltavit, quam olim Neoptolemus tragædus ludis, quibus rex Macedonum Philippus occisus est, egerat. Et cum in Laureolo mimo, in quo actor propripriens se ruina sanguinem uomuit, ut plures secundarum certatum experimentum artis darent, cruore scena abundavit. Parabatur et in noctem spectaculum, quo argumeta in serorum per Aegyptios, et Aethiopes explicarentur.

Cædes, & mors eius.

C A P. LVIII.

Nono Calendas Februarias, hora quasi septima cibus, an ad prandium surgeret, marcescente adhuc stomacho pridiani cibi onere, tandem suadentibus amicis

egressus

Idibus Martijs. C. Cæs. occisus fuit,

De his vide plenè per Ios. lib. 19. Antiq. cap. 11.

egressus est. Cum in crypta, per quam transeundum erat, pueri nobiles ex Asia ad edendas in scena operas euocati prepararentur, ut eos inspiceret, hortareturq; restitit. Ac nisi princeps gregis algere se diceret, redire, ac repræsentare spectaculum noluit. Duplex dehinc fama est: alij tradunt alloquuti pueros à tergo Chæream ceruicem gladio cæsium grauitè percussisse, præmissa uoce: Hoc age. Dehinc Cornelium Sabinum alterum è coniuratis Tribunum ex aduerso traicisse pectus: alij Sabinum, submoti per conscios centuriones turba, signum more militiæ petiisse, et Caio Iouem dante, Chæream exclamasse: Accipe ratum: respicientiq; maxillam ictu discedisse. Idæcentem, contractisq; membris clamantem se uiuere, ceteri uulneribus xxx. confecerunt. Nam signum erat omniū. Repete. Quidam etiam per obscœna ferrum adegerunt. Ad primum tumultum lecticarij cum asseribus in auxilium accurrerunt. Mox Germani corporis custodes, ac nonnullos ex percussoribus, quosdam etiam Senatores innoxios interemerunt.

Funus Caij, & mors uxoris, & filiae eius.

C A P.

LIX.

Vixit annis uiginti nouè; imperauit triennio, & decem mensibus, diebusq; octo. Cadaver eius clam in hortos Lamianos asportatum, et tumultuario rogo semiambustum leui cesspite obrutum est. Postea per sorores ab exilio reuersas erutum, sepultumq; satis cõstat prius, quam id fieret, hortorum custodes umbris inquitatatos. In ea quoque domo, in qua occubuerit, nullam noctem sine aliquo terrore transactam, donec ipsa domus

1116

Gregè hic accipimus pro caretia scænicorum. Repræsentate, pro rursus exhibere.

Asseres hic apellat ligna, quibus iniussu lecticarij lecticam hauriant quidam burdones dicunt.

mus incendio consumpta sit. Perijt una & uxor Casonia, gladio à Centurione confossa, & filia parieti illisa.

Gesta per Senatū post mortē eius. CAP. LX.

Conditionem temporum illorum etiam per hęc æstia-
Cmare quibus possit. Nam neq; cæde vulgata statim
 creditum est. Fuitq; suspitio ab ipso Caio samam cædis se-
 mulatam, & emissam, ut eo pacto erga se hominū mentes
 deprehenderet. Neq; coniuati cuiquam imperium desti-
 nauerunt. Et Senatus in asserenda libertate adeò cōsensit,
 ut c o s s. primò nō in curiam, quia Iulia uocabatur, sed
 in Capitolium conuocarent. Quidam uerò sententiæ loco
 abolendam Cæsarium memoriam, ac diruenda templa cen-
 fuerunt. Obseruatum autem, notatumq; est in primis Cæs-
 sares omnes, quibus Caij prænomen fuit, ferro perijisse iam
 inde ab eo, qui Cinnanis temporibus sit occisus.

C. SVETONII

TRANQVILLI

D. Claudius Cæsar.

De patre Claudij, & eius gestis.

PATREM Claudij Cæsaris Drusum,
 Olim Decimum, mox Neronem prænomi-
 ne, Liuiam cum Augusto grauida nupsisset,
 intra mensem tertium peperit. Fuitq; suspi-
 tio ex uirico per adulterij consuetudinem procreatum.

Statim certè uulgatus est uersus:

Τοῖς ὄνυχουσι καὶ τοῖς ἄνω πᾶσι.

Is Drusus

Is Drusus in questura, prætureq; honore dux Rhetici,
 dein de Germanici belli, oceanū Septentrionalem primus
 Romanorū ducum nauigauit: trans Rhenum fossas noui,
 & immensi operis effecit, quæ nūc adhuc Drusinae uocā-
 tur. Hostem etiam frequenter cæsum, ac penitus in intimas
 solitudines actum, nō prius destitit insequi, quàm species
 barbaræ mulieris humana amplior, uictorē tendere ultra
 sermone Latino prohibuisset. Quis ob res ouandi ius, et
 triumphalia ornamenta percepit. Ac post præturam cō-
 sedim inito cōsulatu, atq; expeditione repetita, supremū
 diem morbo obiit in æstiuis castris, quæ ex eo scelerata
 sunt appellata. Corpus eius per municipiorum, colonia-
 rumq; primores, suscipientibus obuijs scribarū decurijs,
 ad urbem deuectum, sepultumq; est in Martio campo.
 Ceterum exercitus honorariū ei tumulum exciuit: cir-
 ca quē deinceps statō die quotānis miles decurreret, Gal-
 liarumq; ciuitates publicè supplicarēt. Præterea Senatus
 inter alia cōplura, marmorū arcū cum trophæis uia Ap-
 pia decreuit, et Germanici cognomē ipsi, posterisq; eius.
 Fuisse autē creditur nō minus gloriosi, quàm ciuiliū animi.
 Nā ex hoste super uictoria opima quoq; spolia captasse,
 summoq; sæpius discrimine duces Germanorum tota acie
 insectatus, nec dissimulasse unquā pristinū se Reip. statū
 quandocunq; posset, restitutum. Vnde existimo nonnul-
 los tradere ausos, suspectum eum Augusto, reuocatumq;
 ex provincia: & quia cunctaretur, interceptum ueneno.

Quod equidē magis, ne prætermitteret, retuli, quàm quia
 uerum, aut uerisimile putem: cum Augustus tantopere et
 uiuum dilexerit, ut coheredem semper filijs instituerit,

p

sicut

Iosephus An-
 siq. li. 19. ca. 2.
 Casonia p e
 reumpt ait
 id upo, uno
 ribunorum,
 & super eam
 sitam extin-
 sam,

Id est, felici-
 bus etiam tri-
 mites filij.

Ornamenta
 triūphalia mul-
 ris data sunt
 citra triūphū.

Tumul. exit.
 in Germania
 non Romæ.
 Mos erat, ut
 ait Lin. li. 40.
 Iustrationis fa-
 ero pacto ex-
 ercitiū decur-
 rere, et diuisas
 bifariam acies
 concurrere ad
 simulachrū pu-
 gnæ: talis de-
 cursio hic si-
 gnificatur à
 Suet. instituta
 à militibus in
 honorē Drusi
 defuncti. Galli
 quoq; suppli-
 cationes solē-
 nes per singu-
 la templa in il-
 lius honorem
 faciebant.

sicut quondam in Senatu professus est, & de functum ita pro concione laudauerit, ut Deos precatus sit, similes ei Caesares suos facerent: sibiq; tam honestum quandoque exitum darent, quam illi deissent. Nec contentus elogii tumulo eius uersibus compositis à se insculpsisse, etiam uite memoriam prosa oratione composuit. Ex Antonia minore cōplures quidem liberos tulit: uerum tres omnino reliquit, Germanicum, Liuiam, Claudium.

Natiuitas Claudij, & eius infantia. CAP. II.

Claudius natus est Iulio Antonio, Fabio Africano coss. Calen. Augusti, Lugduni, eo ipso die, quo primū ara ibi Augusto dedicata est: appellatusq; Tyberius Claudius Drusus. Mox fratre maiore in Iulia familia adoptato, Germanici cognomē assumpsit. Infans autē relictus à patre, ac per omne serē pueritia, atq; adoleſcētia tēpus uarijs, & tenacibus morbis cōsuetatus est, alio ut animo, simul & corpore hebetato, ne progressa quidem ætate ulli publico, priuatoq; muneri habilis existimaretur. Diu etiā, atq; post tutelam receptā, alieni arbitrij, & sub pedagogo fuit: quē barbarū, & olim superiorem tariū, ex industria sibi apposuit, ut se quibuscūq; de causis, quam scēuissimē coērceret, ipse quodāmodo libello cōqueritur. Ob hāc eādem ualetudinē & gladiatorio munere, quod simul cū fratre memorie patris eadebat, palliolatus nouo more presedit: et togā uirilis die, circa mediam noctem, sine solenni officio lectica in Capitolium latus est.

Opera eius circa liberales disciplinas. CAP. III.

Disciplinis tamen liberalibus ab ætate prima nō modicam operam dedit, ac sepe experimēta cuiusq; etiam

etiam publicauit. Verū ne sic quidem quicquam dignitatis assequi, aut spem de se commodiorem in posterum facere potuit. Mater Antonia portentum eum hominis dicitabat, nec absolutum à natura, sed tantum inchoatum: ac si quem sorordia argueret, stultiorem aiebat filio suo Claudio. Aua Augusta pro despectissimo semper habuit, non affari, nisi rarissimē, non monere, nisi acerbo, & breui scripto, aut per internuncios solita. Soror Liuilla cum audisset quodq; imperaturum, tam iniquam, & tam indignam sortem populo Romano, palām, & clarē detestata est. Nam & auunculus maior Augustus quid de eo in utraq; patrē opinatus sit, quō certius cognoscatur, capitata ex ipsius epistolis posui.

Epistolæ Augusti ad Liuiam de testimonio Claudij.

CAP. IIII.

Collocutus sum cū Tyberio, ut mandasti, mea Liuia, quid nepoti tuo Tyberio faciendū esset ludis Martialibus. Consentit autem uterq; nostrum semel esse nobis statuendum, quod consiliū in illo sequamur. Nam si est, & p̄ter & (ut ita dicā) ὀλόκληρῳ, quid est, quod dubitemus, quin per eosdem articulos, & gradus perducendus sit, per quos frater eius perductus fuit: Sin autē ἐλαττωδῶς sentimus eum, ἢ βεβλάσθη, & ἐς τῆς ὀσμάως, & ἐς τῆς ἡψυχῆς ἀπρόστατα, præbenda materia deridendi est illum, & nos non est hominibus: τὴ τοιαύτη σκωτῆσει & μὲν τὴ ἐξ ἐπιδόσει. Nā semper est uabimus, si de singulis articulis temporum deliberabimus, μὴ πρὸς τοιαύτου ἡμῶν, posse arbitremur eum gerere honores, nec ne. In presentia tamen quibus de rebus consulis,

p 2 curare

Post tut. rece.
post q̄ se per
ætate exemit
ex aliena tu-
tela.

Id est, integer.
Id est, totus
perfectus.

Id est, minus,
sive hebetari.
Id est, & offen-
sus est circa
corporis, &
animæ inte-
gritatem.

Id est, hæc
subsannare, &
ridere sosis.
Id est, an sub-
iectum nobis,

curare eum ludis Martialibus triclimum sacerdotum, non displicet nobis, si est passurus se ab Syllani filio homine stibi affini admoneri, ne quid faciat, quod conspici, & derideri possit. Spectare eum Circenses ex puluinari, non placet nobis. Expositus enim in prima fronte spectaculorum conspicietur. In Albanum montem ire eum, non placet nobis, aut esse Romae Latinarum diebus. Cur enim non praeficitur urbi, si potest fratrem suum sequi in montem? Habes nostras, mea Liuia, sententias, quibus placet semel de tota re aliquid constitui, ne semper inter spem, & metum

fluctuemus. Licebit autem, si uoles, Antoniae quoque nostrae des hanc partem epistole huius legendam. Rursus alteris literis: Tyberium adolescētem ego uerò, dum tu abediligenter in coena appareretur, Grecis architecto clinius dicitur. Ex puluinari tanquam ex loco religiofo, & nobilitati.

ΑΤΥΧΑ ΠΑΥΣ ΨΥ ΤΟΙΣ ΑΠΟΘΕΛΑΙΣ ΛΙΑΥ, ubi non aberrauit eius animus, satis appareret nisi Tyberius autem εὐχρησε. Item tertijs literis: Tyberium nepotem tuum placere mihi declamātem potuisse, peream, nisi mea Liuia admiror. Nam qui tam ἀξέφως loquatur, qui post, cum declamat, ἀξέφως dicere est quae dicenda sunt, non uideo. Nec dubium est, quin post haec Augustus constituerit, & reliquerit eum nullo preter auguralis sacerdotij honore imperituro: ac ne heredem quidem, nisi inter tertios, ac penè extraneos, & parte sexta nuncuparet, legato quoque non amplius, quam octingentorum festeriorum prosecutus.

Honor

Honor Consulatus eidem per Tyberium negatus, & successus eius. CAP. V.

Tyberius patruus petenti honores, consularia ornamenta detulit. Sed instantius legitimos flagitanti, id solum codicillis rescripsit, quadraginta aureos in Saturnalia, & sigillaria misisse ei. Tunc demum abiecta spe dignitatis, ad otium coeersit, modò in hortis, & suburbano, modò in Campania secessu delitescens, atque ex conturbano sordidissimorum hominum super ueterem segnitia non tam, ebrietatis, & alex quoque infamiam subiit.

Gratia, & fauor eius apud homines. CAP. VI. Vm interim (quanquam hoc modò agēti) nunquam caut officium hominum, aut reuerentia publica defuit: equester ordo bis patronum eum perferendae pro se legationis elegit: semel cum deportandum Romam coram Augusti humeris suis a coss. exposcerent: iterum cum oppressum Seianum apud eosdem gratularentur. Quin & spectaculis aduenienti assurgere, & lacernas deponere solebant. Senatus quoque, ut ad numerum sodalium augustalium sorte ductorum extra ordinem addiceretur, censuit: & mox ut domus ei, quam incendio amiserat, publica impensa restitueretur, dicendaque inter consulares sententia ius esset: quod decretum abolitum est, excusante Tyberio imbecillitatem eius, ac danum liberalitate sua restitutum pollicente. Qui tamen moriens, & in tertijs hereditibus eum ex parte tertia nuncupatum, legato etiam circa sestertia uicies prosecutus, commendauit in super exercitibus, Senatui, populoque Romano inter ceteras necessitudines nominatim.

Hic Tyberius princeps fuit post Augustum.

Lacer. depo. ut rogati, non lacernati una cum ipso Claudio spectaret. Lacerari de positio uenerationis signum erat. Ty. Cest. Iuliae genti facrauit sacerdotum, quod dicitur sunt sodales Augustales.

p 3 Confu

Secūda existit
matio, pro fa-
ma prospera.

Gef. una. f. cū
Calig. Caf.

In quar. ann.
hoc est, ur post
primū cōsūla
tū quarto de-
mum anno in-
iret secūdam.

Veluti per io
cum excitaba-
tur à somno
Clau. à conui-
uis, qui mox
se conuerte-
bant, ne ab
ipso deprehē-
derent: hian-
tem dictione
Græca tro-
pæi, quasi uer-
sarij dicuntur,

Honore. f. cō-
sulari.

Consulatus eius, & gesta per eum. CAP. VII.

Svb Caio demum fratris filio secundam existimatio-
nem circa initia imperij omnibus lenocinijs colligente,
honores auspiciatus consulatum gessit unā per duos men-
ses. Euenitq; ut primitus ingredienti cum fascibus forum,
præteruolans aquila dexteriori humero cōsideret. Sorti-
tus est & de altero consulatu in quartum annum. Præse-
ditq; nōnumquā spectaculis in Caij uicem, acclamante
populo feliciter partim patruo imperatoris, partim Ger-
manici fratri.

Contumeliæ eidē per Iudū illatæ. CAP. VIII.

NEc eo minus contumelijs obnoxius uixit. Nam est
paulo seruius ad prædictam cenæ horam occurris-
set, non nisi egrè, & circūto demum triclinio recipieba-
tur. Et quoties post cibum obdormiseret (quod ei sepe
accidebat) olearum, ac palmularum osibus incessebatur:
interdum ferula, slagro ue uelut per ludum excitabatur à
tropæis. Solebant et mambus stertentis focci induci, ut rea-
pentē expergestus faciem sibi confricaret.

Discrimina quæ passus est. CAP. IX.

SEd ne discrimibus quidē caruit: primū in ipso con-
sulatū, quod Neronis, & Drusi fratrum Cesaris sta-
tus segnius locandas, ponendasq; curasset, penè honore
submotus est. Deinde extraneo, uel etiam domesticorum
aliquo deserente, asidue, uarièq; inquitatus. Cū uerò de-
testa esset Lepidi, & Getulici coniuratio, missus in Ger-
maniam inter legatos ad gratulandū, etiam uitæ periculum
adiit, indignante, ac frenetē Caio patruū potissimū ad se-
missum, quasi ad puerū regendum, adeo ut non defuerint,
qui tra-

qui traderent præcipitatum quoq; in flumen, sicut uesti-
tus aduenerat. Atque ex eo nunquam non in Senatu non-
uissimus consularium sententiam dixit, ignominia causa
post omnes interrogatus. Etiam cognitio falsi testamenti
recepta est, in quo & ipse signauerat. Postremò etiam
sestertia octogies pro introitu noui sacerdotij coactus
impendere, ad eas rei familiaris angustias decedit, ut cū
obligatum erario fidem liberare nō posset, in uacū lege
prædatoria uenalis penderet sub editō præfatorum.

Initium imperij Claudij.

CAP. X.

PER hæc, ac talia maxima ætatis parte trāfacta, quin-
quagesimo anno imperium cepit quantumuis mira-
bili casu. Exclusus inter ceteros ab insidiatoribus Caij,
cum quasi secretum eo desiderante turbam submouerēt,
in dictam, cui nomen est Hermeum, recesserat. Neque
nūllò post rumore cadis exterritus, prorpsit ad solda-
rium proximum: interq; prætentis foribus uela se abdi-
dit: latentem discurrens fortē gregarius miles animadu-
eris pedibus è studio seiscitandi quis nam esset, agnouit, ex-
tractumq; & præ metu ad genua sibi accidentem impe-
ratorem salutauit. Hinc ad alios commilitones fluctuan-
tes, nec quicquam adhuc quàm frementes perduxit. Ab
his lectice impositus, & quia* serui diffugerant, uicissim
succollantibus in castra delatus est tridius, ac trepidus, mi-
serante obuia turba, quasi ad penā raperetur insons. Re-
ceptus intra uallum, inter excubias militum pernoctauit,
aliquatō minore spe, quàm fiducia. Nā Cōsules tū Senatu,
& cohortibus urbanis forum, Capitoliūq; occuparūt,
asserturi communem libertatem, accitusq; & ipse per

Prædatoria
lex est, qua
prædā tā ur-
bana, q̄ rusti-
ca uenū subij-
ciuntur.
Quod uendi-
tionis subiecti,
nec emptorē
inuenit, pōt
uenale in ua-
cū. Pēpōdit
sic Claud. qu-
is bona, quæ
soluendo non
erāt, nemo e-
mere uolebat.
Nec quicquā
q̄, pro tantū
* aliis, sui.

Succollare,
collo suppositū
to fuscire.
His de rebus
copiosius Iose-
pheli. Antiq.
19. c. 3. & 4.

Trib. pleb. in curiam ad suadenda, quæ uiderentur, uisæ, & necessitate teneri respondit. Postero uerò die, Senatu segniori in exequendis conatibus per tædium, ac dissensionem diuersa censentium, & multitudine, quæ circumstabat, unum rectorem iam, & nominatim exposcente, armatos pro concione iurare in nomen suum passus est, promisitq; singulis quinquagena s. s. primus Caesarum sedem militis etiam præmio pigneratus.

Pigneratus, p stipulatus, siue pactus.

De his plenius per Orofi, li. 7, cap. 4.

Gesta per eum in initio principatus. CAP. XL.
Imperio stabilito nihil antiquius duxit, quam id biduum, quo de mutando Reipublicæ statu hæsitatum erat, memorie eximere. Omnium itaque factorum, dictorumq; in eo ueniam, & obliuionem in perpetuum sanxit, ac præstitit, Tribunis modò, ac centurionibus paucis è coniuratorum in Caium numero interceptis, exempli simul causis, & quòd suam quoque eadem depoposcisse cognouerat. Conuersus hinc ad officia pietatis, iusurandum neq; sanctius sibi, neque crebrius instituit, quam per Augustum. Auiæ Liuie diuinos honores, et Circensi pompa currum elephantorù Augusteo similem decernendum curauit, parentibus inferias publicas, & hoc amplius patri Circenses annuos natali die, matri carpentù, quo per Circù ducere, & cognomen Augustæ, ab auiæ recusatu. Ad fratris memoriam per omnem occasionem celebratâ, comœdiam quoq; Græcam Neapolitano certamine dedit, ac de sententia iudicium coronauit. Ne Marcum quidem Antonium in honoratum, ac sine grata mentione transmisit, testatus quondam per edictum tanto impetus petere se, ut natalis patris Drusi celebrarent, quòd idem esset & aui sui Antonij.

Ab elephatis currus hic trahebatur.

Agò quinque nalis Neapoli celebrabatur, illi æmulus q per Græciam clarissima celebritate celebratur.

Coronauit eum, s. qui maximè placuisset,

Antonij. Tyberio marmoreù arcù, iuxta Pöpeij theatrum, decretum quidem olim à Senatu, uerum omisum, peregit. Caij quoq; etsi acta omnia rescidit, diè tamè necis, quamuis exordiù principatus sui, uetuit inter *fastos referri. Honores per eum sprecti, & alia iugilia gesta eius.

*atias, festos, siue fastos.

CAP. XII.

AC in semet augendo parcus, atq; ciuilis, prænomine imperatoris abstinuit, nimios honores recusauit, spòsalia filiae, natalemq; geniti nepotis silentio, ac tantum domestica religione trãsegit. Neminè exulum nisi ex Senatus auctoritate restituit. Vt sibi in curiam præfectum Prætorij, tribunosq; militum secù inducere liceret, utq; rata essent, quæ procuratores sui in iudicãdo statueret, præcario exegit. Ius nundinariù in priuata prædia à Consulibus petijt: cognitionibus magistratuù, ut unus è consiliarijs frequenter interfuit. Eosdem spectacula edètes, surges & ipse cù cetera turba, uoce, ac manu ueneratus est. Trib. Pleb. aduentibus se pro tribunali excusauit, quòd propter angustias nõ possent audire eos nisi stâtes. Quare in breui spatio tantum amoris, fauorisq; collegit, ut cum profectù eum Hostiã perijisse ex insidijs nuntiatu esset, magna cõsternatione populus & militè quasi proditore, & senatù quasi parricidâ diuis exercitatioibus icessere nõ antè destiterit, q̄ unus, atq; alter, et mox plures à magistratibus in rostra pducti, saluù et appropinquare cõfirmaret.

Petit à Consulibus Claud, ut in prædijs, quæ priuato possidebat, nundinæ celebrari possent.

Cognit. mag. i. quando de causa aliqua cognoscebãt.

Insidiæ, & coniurationes contra eum factæ.

CAP. XIII.

NEC tamen expers insidiarum usquequaq; permansit, sed & à singulis, & per factionem, & denique

p 5 ciuili

ciuili bello infestatus est. E plebe homo nocte media iuxta cubiculum eius cū pugione deprahensus est. Reperit & equestris ordinis duo in publico cum dolone, ac venatorio cultro, prædolantes, alter ut egressum theatro, alter ut sacrificantem apud Martis ædem adoriretur. Conspirauerant autem ad res nouas Gallus Afinius, & Statilius Coruinus Pollionis, ac Messale oratorum nepotes, assumptis compluribus libertis ipsius, atq; seruis. Bellum ciuile mouit Furius Camillus Scribonianus Dalmatiae legatus: uerum intra quintum diem oppressus est, legionibus, quæ sacramentum mutauerant, in poenitentiam religione conuersis, postquam denunciato ad nouum imperatorem itinere casu quodam, ac diuinitus, neque aquila ornari, neque signa conuelli, moueriq; potuerunt.

Consularis eius, & gesta in eis.

C A P. XIII.

In castris signa Ro. figebat, quæ ituri ad prælium auellere si non poterat, omnino sum erat: quo Crasso in bello Parthico accidit. Inter autem auguria erat, si auellente facile sequerentur. Hinc Ver. Aen. II. Vbi primum uellere signa Annuerint superi.

Consulatus super pristinum quatuor gessit. Ex quibus duos primos iunctim, sequentes per interualum, quarto quenque anno, semestræ nouissimum, bimæstres ceteros. Tertium autem nouo circa principem exemplum in locum demortui successit. Ius & Consul, & extra honorem laboriosissime dixit, etiam suis, suorumq; diebus solemnibus, nonnunquam festis quoque antiquius, & religiosis. Nec semper præscripta legum secutus, auitiam, lenitatem uel multat uel ex bono, & æquo perinde ut assideretur, moderatus est. Nam & ijs, qui apud priuatos in dices plus petendo formula excidissent, restituit actiones: & in maiore fraude conuictos, legitimam poenam supergressus, ad bestias condemnauit.

Varietas

Varietas eius in cognoscendo, & sententiando.

C A P.

XV.

In cognoscendo autem, ac decernendo mira uarietate animi fuit, modo circumspectus, & sagax: modo inconciliatus, ac præceps, nonnunquam friuolus, amentiq; similis. Cuius decurias rerum actu expungeret, eum qui dissimulata uacatione, quam beneficio liberorum habebat, responderat, ut cupidum iudicandi dimisit. Alium interpellatum ab aduersarijs de propria lite, negantem que cognitionis rem, sed ordinarij iuris esse, agere causam confestim apud se coëgit, proprio negotio documentum daturum, quam æquis iudex in alieno negotio futurus esset. Fœminam non agnoscentem filium suum, dubia utrinque argumentorum fide ad confessionem compulsi, in iudicio matrimonio iuuenis. Absentibus, secundum presentes facillime dabat, nullo delectu culpæ, si quis in aliqua necessitate cessasset. Proclamante quodam, præcidendas falsario manus, carnificem statim acciri cum machera, mensaq; lanionia flagitauit. Peregrinitatis reum, orta inter aduocatos leui contentione, togatum ne, an palliatum dicere causam oporteret, quasi æquitatem integram ostentans, mutare habitum sapius, & prout accusaretur, defenderetur ue, iussit. De quodam etiã negotio, ita ex tabella pronunciasse creditur, secundum eos se sentire, qui uera proposuissent. Propter que usque eò culuit, ut passim, ac propalam contentempti esset. Excusans quidam testem è prouincia ab eo uocatum, negauit præsid esse posse. Dissimulata diu causa, ac post longas demum interrogationes, mortuus est, inquit, puto: licuit. Alius gratias agens, quod

Re: ac exp. is remoueret ab adione rerum iudicialium. Numerus liberorum excusatione præstat à muneribus ciuilibus. Respudere dicitur iudices, & iurisco. cū de iure responfrant: hinc responsa pruden tum dicta.

Peregr. reum i. accusabatur quod, cum peregrinus esset, Romanum se faciebat.

rciura

reum defendi pateretur, adiecit, Et tamen fieri solet, illud quoq; à maioribus natu audiebam: adeò caustidicos patientia eius solitos abuti, ut descendentem è Tribunali non solum uoce reuocarent, sed et lacrima togæ retenta, interdum pede apprehensio retinerent. Ac ne cui hæc mira sint, liti gatori Græculo uox in altercatione excidit, *ἴσθ' ὅτι ἴσθ' ὅτι*, Equitem quidem Rom. obscœnitatis in minimas reum, sed falsò et ab impotentibus inimicis confecto crimine, satis cõstat, cum scorta meritoria citari aduersus, et audiri pro testimonio uideret, graphium, et libellos, quos tenebat in manu, ita cũ magna stultitia, et se uitie exprobratione iecisse in faciem eius, ut genam non leuiter perstrinxerit.

Officium censuræ, & gesta per eum. CAP. XVI

Gessit et censuram intermissam diu post Pauli, Plan- cumq; censors. Sed hanc quoque inæqualiter, uariisq; et animo, et euentu. Recognitione equitum iuuenem plenum probri, sed quem pater probatissimum sibi affirmabat, sine ignominia dimisit, habere dicens censorum suum. Alium corruptelis, adulterijsq; famosum, nihil amplius quam monuit, ut aut parcius ætate indulgeret, aut certe cautius. Ad diditq; Quare enim ego scio, quam amicam habeas? Et cum orantibus familiaribus dempsisset cuidam appositam notã, Litura tamen, inquit, extet. Splendidum uirum, Græciæq; prouincia principem, uerum Latini sermonis ignarum, non modo albo iudicum erasit, sed etiam in peregrinitatem redegit. Nec quenquam nisi sua uoce, utcumq; quis posset, ac sine patrono rationem uite passus est reddere. Notauitq; multos, et quosdam inopi-

nantes,

antes, et ex causa noui generis, quòd se infcio, ac sine cõmeatu Italia excessissent. Quendam uerò, et quòd comes regis in prouincia fuisset, referens maiorum temporibus Robirio Posthumeo Ptolemeum Alexandriam crediti seruari causa securo, maiestatis crimè apud iudices motum. Plures notare conatus, magna inquisitorum negligentia, sed suo maiore dedecore innoxios ferè reperit, quibus scilicet cœlibatum, aut orbitatem, aut egestatem obijceret, maritos, patres, opulentos se probantibus: eo quidem, qui sibimet uim ferro intulisse arguebatur, illesum corpus ut a se deposita ostentante. Fuerunt et illa in censura eius notabilia, quòd esedum argenteum sumptuosè fabricatum, ac uendale, ad sigillaria redimi, concidiq; coram imperauit. Quodq; uno die .xx. edicta proposuit: inter que duo, quorum altero admonebat, ut ubi uinearum prouentus bene dolia picarentur: altero, nihil æquè facere ad uiperæ morsum, quam taxi arboris succum,

Expeditio eius Britannica, & triumphus.

CAP. XVII.

Expeditionem unam omnino suscepit, eamq; modicam. Cùm decretis sibi à Senatu ornamentis triumphalibus leuiorem maiestati principali titulum arbitrareretur, uelletq; iusti triumpho decus, unde acquireret, Britanniam potissimum elegit, neque tentatam ulli post D. Iulium, et tunc tumultuantem ob non redditos trans fugas. Huic cùm ab Hostia nauigaret, uehementi Circio bis penè demersus est prope Liguriam, iuxta que Stœchadas insulas. Quare à Massilia Gessoriacum usque pedestri itinere cõfesto inde transfusi: ac sine ullo prælio, aut sanguine inter pat-

Gessoriacum nunc uulgò Caless uocatur, cissimos

Vide Cic. ora-
tio. pro Rabi-
rio.

Id est, et tu fe-
nex es, sed stul-
tus,

Obscœ. i. for-
hunc quidam
cunnilingum
fuisse uolunt.

Cens. s. scilicet
et patrem,

Amasis olim
Aegyptiorum
rex legè con-
didit, ut quis-
q; quotannis
apud prælii
rationem ui-
tæ redderet,
demonstraret
q; unde uine-
ret, et quo q-
sua sustentat-
retur: quod q-
non faceret,
morte affice-
retur.

Præfidibus p
uinciarum nō
licebat extra
provinciam
diem integrū
abesse.

Primus Rom.
Lucius Piso
Frugi cogno-
minatus est.
Aemilianarū
ficia sic dicta
Ab Aemilio-
rum familia
que erant in
Campo Mar-
tio prope se-
pta, & ulla
publica. Arg.
aut. an. &c. Vi
de Oros. libr.
7. cap. 4.

De lege Pa-
pæ Poppæ
uide § gnati. in
annot. in Suet.

cisimos dies parte insule in deditionem receptis, sexto, quam profectus erat, mēse, Roman redijt, triumphantiq; maximo apparatu. Ad cuius spectaculum commeare in urbem non solum præfidibus provinciarum permisit, uerum etiam exulibus quibusdam: at que inter hostilia spolia, naualem coronam fastigio Palatine domus iuxta ciuicam fixit, trāiecti, & quasi domiti Oceani in signe. Curram eius Messalina uxor carpento secuta est. Secuti & triumphalia ornamenta eodem bello adepti, sed ceteri pedibus & in prætexta: Crassus Frugi equo phalerato, & in uelle palmata, quod eum honorem iterauerat.

Cura urbis, & annonæ. CAP. XVIII.

URbis, annonæq; curā sollicitissimē semper egit. Cuius Aemiliana pertinacius arderet, in diribitorio duabus noctibus mansit: ac deficiente militum, ac familiarum turba, auxilio plebem per magistratus ex omnibus uicis conuocauit: ac positus ante se cum pecunia fisci, ad subueniendum hortatus est, representaturus pro opera digna cuiq; mercedem. Arctiore autem annona ob assiduas sterilitates detentus quondam medio foro à turba, conuictisq; ac simul fragminibus panis ita instratus, ut agrè, nec nisi positio euadere in Palatium ualuerit. Nihil nō ex eo cogitauit ad inuehēdos etiam in tempore hyberno commectatus. Nam & negotiatoribus certa lucra proposuit, suscepto in se damno, si cui quid per tēpestates accidisset, et naues mercature causa fabricantibus magna commoda.

Vacationes per eum concessæ. CAP. XIX.

CONstituit pro cōditiōne cuiusq; cuius uacationē legi cepit Poppæ. Latinis ius Quiritium fœminis ius quatuor

quatuor liberorum, que constituta hodie seruantur.

Opera publica per eum facta.

C A P. XX.

OPera magna potius, quam necessaria, quam multa perfecit. Sed uel præcipua, aqua ductum à Caio inchoatum. Item emissariū Fucini lacus, portumq; Hostiensem. Quamquam sciret ex his alterum ab Augusto præcantibus assidue Marfis negatum, alterum à D. Iulio sepius destinatum, ac propter difficultatem omissum. Claudio aque gelidos, & uberes fontes, quorum alteri Ceruleo, alteri Curtio, & Albudino nomen est: simulq; riuum Anienis nouo lapideo opere in urbem perduxit, diuisisq; in plurimos, & ornatisimos lacus. Fucinum aggressus est, non minus compendij spe, quam gloriæ, cum quidam priuato sumptu emissuros se reprobarent, si sibi sicca ti agrī concederetur. Per tria autem passuum millia, partim effosso monte, partim exciso canalem absoluit agrè, & post undecim annos, quānuis continuis xxx. hominum millibus sine intermissione operantibus. Portum Hostiæ extruxit, circumducto dextra, sinistraq; brachio, & ad introitum profundo iam sōlo mole obiecta. Quam quò stabilius fundaret, nauem antè demersit, qua magnus obeliscus ex Aegypto sacrat aduēctus, congestisq; pilis superposuit altissimam turrim in exēplum Alexandrinæ Phari, ut ad nocturnos ignes cursum nauigii dirigeret. Congiaria populo sepius distribuit.

Spectacula per eum edita.

C A P. XXI.

Spectacula quoq; cōplura, magnificaq; edidit, nō usten- Sta modò, ac solitis locis, sed & cōmētiis, & ex anti- quitate

Vide Plin. li.
36. cap. 15.

Commētiū,
nouiter inuen-
ta. Nam com-
mētiū par-
tim nouū, par-
tim fictitium
significat.

Imperante Ty. theatrum incensum fuit.

Inter seculares ludos, quos sic ait Aug. & postea Claud. anni. 81. inter fuere. Strepthia moq; rogatur fab. histrio in uerisq; saltauit, histriomiamq; fecit.

quitae repetita, & ubi praterca nemo ante eum. Ludos dedicationis Pompeiani theatri, quod ambustum restituerat, è tribunali posito in orchestra commisit, cum prius apud superiores ades supplicasset, perq; median caueam sedentibus, ac silentibus cunctis, descendisset. Fecit & seculares, quasi anticipatos ab Augusto, nec legitimo tempore reseruatos: quamuis ipse in historijs suis prodant inermis eos Augustum multò post, diligentissimè annorum ratione subducta, in ordinem redeuisse. Quare uox præconis irrita est inuitantis more solenni ad ludos, quos nec spectasset quisquam, nec spectaturus esset: cū superessent adhuc, qui spectauerat, & quidam histroni producti olim, tunc quoq; producerentur. Circenses frequenter etiã in Vaticano commisit, nonnunquam interiecta per quinco missus uenatione. Circo uerò maximo marmorè carceribus, auratisq; metis, quæ utraq; & tophina, ac lignea antea fuerat, exculto, propria Senatoribus cõstituit loca promiscuè spectare solitis. Ac super quadrigarum certamina Troie lusum exhibuit: exhibuit et Africanas, conficite turma equitū Prætorianorū, ducibus tribunitis, ipsosq; præfecto. Praterca Theissalos equites, qui seros taurous per spatia circi agunt, insiliuntq; desessos, & ad terrã cornibus detrahunt. Gladiatoria munera plurisaria, ac multiplicia exhibuit. Annuerariū in castris Prætorianis, sine uenatione, apparatus: iustum, atq; legitimum in septis, ibidem per extraordinariū, & breue, dierumq; paucorum, quodq; appellare cepit sportulam: quia* primum daturum se dixerat, uelut ad subitam, condictionemq; ocululam inuitare se populum. Nec ullo spectaculi genere

commis

communior, aut remissior erat, aded ut oblatos uictoribus aureos, prolataq; sinistra pariter cum uulgo, uoce, digitisq; numeraret: ac sepe hortando, rogandoq; ad hilaritatem homines promoueret, dominos identidè appellas, immixtis interdum frigidis, & accersitis iocis. Qualis est, ut cum palumbū postulantibus daturū se promissit, si captus esset. illud quoq; planè quãtumuis salubriter, & in tempore, cum essedario, pro quo quatuor filij deprecabatur, magno omnium fauore indulgisset rudem, tabulã ilico misit ad monens populum, quantopere liberos suscipere deberet, quos uideret & gladiatori præsidio, gratiaq; esse. Edidit & in Martio cãpo expugnationè, direptionemq; oppidi ad imaginem bellicã, & deditionè Britannie regum, præfeditq; paludatus. Quin & emissurus Fucinū lacum, nauamachiam antè commisit. Sed cum proclamãtib; nauamachiaris, Aue imperator, morituri te salutant, respõdisset, Aue te uos, neq; post hanc uocem, quasi uenia data quisquam dimicare uellet, diu cūctatus, an omnes igni, ferroq; absumeret, tandem è sede sua prosluit, ac per ambitum lacus non sine fœda uacillatione discurrens, partim minando, partim adhortando ad pugnam compulit. Hoc spectaculo classis Sicula, & Rhodia concurrerunt, duodenarium triremium singule, excente buccina Tritone argenteo, qui è medio lacu per machinam emerferat.

Institutio, correctio, & ordinatio quorundam morum, & actuum.

CA P. XXI.

Quædam circa ceremonias, ciuilemq; & militarem morem, item circa omnium ordinum statum domini, forisq; aut correxit, aut exoleta reuocauit, aut etiam

q

nona

Commior, i. magis expositus, obuiusq; omnibus. Palumbum gladiatorem postulatam populum, respondit Claud. de aue,

Cum essedario gladiatoris significat effudit scienter depugnantem,

Ait Tacitus Claudii. 19. hominum militia armasse, nec tiriemes folium, sed & quadriemes fuisse in hoc nauali prælio,

Plurifaria, i. pluribus in locis. Ibidem. s. in septis.

* aliã, præmum.

Nisi iurat. i. ni
si iure iurando
se optimum
quenque. ac
maximè ido-
neū nomina-
turum assu-
masset.

A. tus rerū. p
actione causa-
rum in foro.
iudicijsq; an-
tea per tēpo-
ra distributa.

Potestates.
pro magistrat-
ibus. qui gla-
dij. & necis
habent pote-
statem.

Extra ordi-
quando. &
quos illis iu-
sum esset dari
oportere.

Benef. sui. fei.
à se peti uo-
lujt.

noua instituit. In coop̄tādīs per collegia sacerdotibus, ne
minē nisi iuratus nominauit, obseruauitq; sedulo, ut quo-
ties terra in urbe mouisset, ferias aduocata concione Præ-
tor indiceret. utq; ob dira aut in urbe, aut in Capitolio ni-
sa, obsecratio haberetur, eamq; ipse iure Max. Pont. com-
monito pro Rostris populo, præteret. Submotaq; operario-
rum, seruorumq; turba, rerum actum diuisum antea in hy-
bernos, æstiuosq; menses coniunxit.

Instituta, & sanctiones eius. CAP. XXIII.

Iurisdictionem de fideicommissis quotannis, & tantum
in urbe delegari magistratibus solitam, in perpetuum,
atque etiam per prouincias potestatibus demandauit. Ca-
piti Papiæ popæ legis, à Tyberio Cesare, quasi sexage-
narij generare non possent, edito abrogauit. Sanxit, ut pu-
pillis extra ordinem tutores à coss. darentur, utq; hi,
quibus à magistratibus prouincia interdicerentur, urbe
quoq; & Italia submouerentur. Ipse quosdam nouo exem-
plo relegauit, ut ultra lapidem tertium ue taret egredi ab
urbe. De maiore negotio acturus in curia medijs inter Cō-
sulum sellas Tribunitio subsellio sedebat. Commeatus à Se-
natus peti solitos beneficij sui fecit.

Indulgentia, & liberalitas eius. CAP. XXIII.

Ornamenta consularia etiam procuratoribus duca-
narijs indulsit. Senatoriam dignitatem recusantia-
bus, equestrem quoque ademit. Latum clauum, quamuis
initio affirmasset non lecturum Senatorem, nisi cuius Ro-
abnepotem, etiam libertini filio tribuit: sed sub conditio-
ne, si prius ab equite Ro. adoptatus esset. Ac sic quoque
reprehensionem uerens, etiam Appium Cæcum censo-
rem,

rem, generis sui pro autorem, libertinorum filios in Sena-
tum allegisse docuit, ignarus temporibus Appij, & dein-
ceps aliquandiu libertinos dictos, non ipsos, qui manumit-
terentur, sed ingenuos ex his procreatos. Collegio Quæ-
storum pro stratura uiarū gladiatorum munus iniunxit:
detractaq; Hostiensi, & Gallica prouincia, curam ærarij
Saturni reddidit, quam medio tēpore Prætores, aut utiq;
tunc Prætura sancti sustinuerat. Triumphalia ornāmēta
Syllano filie suæ sponso nondum puberi dedit: maioribus
uerò natu tam multis, tamq; facile, ut epistola communis
legionum nomine extiterit, petentium, ut legatis Consti-
laribus simul cum exercitu & triumphalia darentur, ne
causam belli quoquomodo quærerent. Aulo Plautio etiā
ouationem decreuit, ingressoq; urbem obuiā progressus,
& in capitolium eunti, & inde rursus reuertenti latus
texti. Gabino Secundo, Caucis gente Germanica superas-
tis, Caucis cognomen usurpare concessit.

Quædam ciuilia gesta, & ordinationes eius.

CAP. XXV.

Quæstres militias ita ordinauit, ut post cohortem,
Ealam: post ealam, tribunatū legionis daret: stipendiāq;
instituit, et imaginariæ militiæ genus, quod uocatur super-
numerū: quo absentes, et titulo tenus sengerētur. Milites
domos senatoris salutādi causa ingredi, etiā patrū decre-
to prohibuit. Libertinos, qui se, p equitibus Romanis age-
rēt, publicauit. Ingratos, et de qbus patroni quærerētur,
reuocauit in seruitutē, aduocatisq; eorū negauit se aduer-
sus libertos ipsorū ius dicturū. Cū quidā ægra, et affecta
mācipia in insulam Aesculapij tædio medendi exponeret,

Proautore. i.
proci, & lon-
ga origine au-
torem.

Quæstura o-
lim gratuitè
cōcedebatur:
pōst copta
ei uendi: ex
qua pecunia
quætores ipsi
uias siliæ ster-
nendas cura-
bant. Voluē
Claud. ex illa
pecunia gla-
diorū spe-
ctaculum cele-
brari. Ademē
idē quæstori-
bus Hostiē. et
Galli. prouin-
cias, quæ quæ-
storie erant:
sed illarum lo-
co eis præfe-
cturam ærarij
restituē: quā
Augu. à quæ-
storibus ad
Prætores trās-
tulcrat. Erat
autē ærarij in
æde Saturni:
cuius rei caus-
am uide apud
Macrob. li. i.
Saturn. cap. 8.

omnes, qui exponerentur, liberos esse sanxit, nec redire in ditionem domini, si conuulisset: quod si quis necare mallet quem, quam exponere, cædis perimine teneri. Viatores ne per Italia oppida, nisi aut pedibus, aut sella, aut lectica trāsīrēt, monuit edicto. Puteolis, & Hostie singulas cohortes ad arcendos incendiōrum casus collocauit. Peregrinæ conditionis homines uetuit usurpare Romana nomina, duntaxat gentilitia. Ciuitatē Romanā usurpates in campo Aesquilino securi percussit. Prouincias Achaïam, & Macedonia, quas Tyberius ad curā suam transtulerat, Senatui reddidit. Lycijs ob exitiabiles inter se discordias libertatem ademit: Rhodijs ob poenitentiam ueterum delictorū reddidit. Iliensibus, quasi Romane gentis autoribus tributā in perpetuū remisit, recitata uetere epistola Græca Senatus, populiq; Ro. Seleuco regi amicitia, societate ita demū pollicentis, si cōsanguineos suos Ilienses ab omni onere immunes prestisset. In deos impiose Christo asidue tumultuantes Roma expulit. Germanorum legatis in orchestra sedere permisit, simplicitate eorum, et fiducia motus, quod in popularia deducti, cum animaduertissent Parthos, & Armenios sedentes in Senatu, ad eadem loca sponte transierant, nihilo deteriorem uirtutē, aut conditionē suam prædicātes. Druidarum religionē apud Gallos dire immanitatis, et tantum ciuibus sub Augusto interdictam penitus aboleuit. Contra, sacra Elusina etiam transferre ex Attica Roman conatus est. Templum quoq; in Sicilia Veneris Erycinæ uetustate colapsū, ut ex arario Po. Ro. resceretur, auctor fuit. Cuius regibus sædus in foro icit, porca cæsa, ac uetere scialium præfat

Gentilitia, qualia sunt. Claudiorum, Scipionū, Luliorum, &c. Cluit. Rom. usurp. hoc est, qui cum peregrini essent, ciues se Romanos dictabant.

Tud. imp. Ch. uide Orof. li. 7. cap. 4.

De Druidis, eorumq; religioe, et sacris. Iege Cæf. 6. commen. bel. Gal. & Plin. li. 16. c. 44. & li. 10. c. 1. ubi non à Claud. sed à Tyber. sublatam religionē Druidarū dicit. Meminit & Druidarum Strab. lib. 4.

presatione adhibita. Sed et hæc, & cætera, totumq; adeo ex parte magna principatum non tam suo, quam uxorū, libertorumq; arbitrio administrauit, talis ubique plerunaque, qualem esse eum aut expediret illis, aut liberet.

Sponsæ, & uxores eius. CAP. XXVI.

Sponsas admodum adolefcens duas habuit, Aemiliam Lepidam Augusti proneptem, item Liniam Medullinam, cui cognomen & Camilla erat, è genere antiquo Dictatoris Camilli. Priorē, quod parentes eius Augustū offenderant, uirginē adhuc repudiauit. Posteriorē ipso die, qui erat nuptijs destinatus, ex ualetudine amisit. Vxorē æmde duxit Plautiam Herculanillam triumphali, & mox Aeliam Petinam consulari patre. Cum utraq; diuortiu fecit. Sed cum Petina ex leuibus offensis, cū Herculanilla ob libidinum probra, & homicidij suspicionem. Post hæc Valeriā Messalinā Barbati Messalæ consobrinæ sui filiā in matrimoniu accepit. Quam cum comperisset super cætera flagitia, atq; dedecora, C. Sillio etiā nupsisse, dote inter auspices consignata, supplicio affecit, confirmauitq; pro concione apud Prætorianos, quatinus sibi matrimonia malè cederent, permansurū se in celibatu, ac nisi permāsisset, non recusatū cōfodi manibus ipsorū. Nec durare ualuit, quim de cōditionibus cōtinuō tractaret, etiā de Petinæ, quam olim exegerat, deq; Lolie Pallina, quæ C. Cesari nupta fuerat. Verū illecebris Agrippinæ Germanici fratris sui filiæ per ius osculi, & blanda ditiarū occasiones pellectus in amorē, subornauit proximo Senatu, qui censerent cogendum se ad ducendum eam uxorem, quasi Reipublicæ maximè interesset, dandamq;

De fœderis formula lege L. i. lib. 1. ab urb.

C. Sillio nimia pulchritudo parauit excidit: de quo, et Messalina lege Tacit. li. 11. De condit. iose coniugis ducendæ.

cæteris ueniam talium coniugiorum, quæ ad id tempus in-
cesta habebantur: ac uix uno interposito die, confecit ma-
ritiis, non repertis, qui sequerentur exemplum, excepto
libertino quodam, & altero primpilari, cuius officium
nuptiarum & ipse cum Agrippina celebravit.

Liberi, & generi eius.

CAP. XXVII.

Liberos ex tribus uxoribus tulit: ex Herculanilla
Drusum, et Claudiam: ex Petina Antoniam: ex Mesi-
salma Octauiam, & quem primò Germanicum, mox Bri-
tannicum cognominauit. Drusum Pompeium puberem
amisit, pro pro per lusum in sublime iactato, & hiatu oris
excepto strangulatum, cui & ante paucos dies filiam Se-
iani despondisset: quo magis miror fuisse, qui traderent,
fraude à Seiano necatum. Claudiam ex libertò suo Botere
conceptam, quàmuis ante quintum mensem diuortij nati,
alijq; ceptam, exponi tamen ad matris ianuam, et nudam
iussit abijci. Antoniam Cn. Pompeio Magno, deinde En-
sto Syllæ nobilissimis iuuenibus, Octauiam Neroni prin-
cipi suo collocauit, Syllano autè desponsatam. Britannicum
cum uigesimo imperij die, inq; secundo Consulatū natum
sibi paruulum etiam tum, & militibus pro concione man-
ibus suis gestans, & plebi per spectacula gremio, aut ante
se retinens assidue commendabat, faustisq; omnibus cum
acclamantium turba prosequeretur. E generis Neronem
adoptauit. Pompeium, atque Syllanum non recusauit
modò, sed & interemit.

Liberti ab eo prædilecti.

CAP. XXVIII.

Libertorum præcipue suscepit Posidem Spadonem:
quem etiam Britannico triumpho inter militares mi-

ros

ros hasta pura donauit. Nec minus Felicem, quem cohorti-
bus, & alis, prouinciæq; Iudææ præposuit, trium reginæ
maritū. Et Harpocram, cui lectica per urbem uehen-
tè, spectaculæq; publicè edendi ius tribuit. Ac super hos
Polibium à studijs, qui sæpe inter duos eos s. ambula-
bat. Sed ante omnes Narcissum ab epistolis, & Pallantem
à rationibus, quos decreto quoque Senatus nò premijs mo-
dò ingentibus, sed & quæstorij, prætorijq; ornamentis
ornari libenter passus est. Tantum præterea acquirere, &
rapere, ut querente eo quondam de fisci exiguitate, nò ab-
surdè sit dictum, Abundaturum, si à duobus libertis in con-
sortium reciperetur.

Maleficia, opera libertorum, & uxorum ab eo
perpetrata.

CAP. XXIX.

His (ut dixi) uxoribusq; addictus, nò principem se,
sed ministrum egit. Compendio cuiusq; horum, uel
etiam studio, ac libidine, honores, exercitus, impunitates,
supplicia largitus est: & quidem insciens plerunq; &
ignarus. Ac ne singulatim minima quæque enumerem, re-
uocatas libertates, eius iudicia reuocissia, suppositos, aut
etiã palam immutatos datorum officiorum codicillos, Ap-
pium Syllanum confocerum suū, * Liuiasq; Alteram Drusi,
alteram Germanici filia crimine incerto, nec defensione ul-
la data, occidit. Item Cn. Pompeium maioris filie uirum,
& L. Syllanum minoris sponsum. Ex quibus Pompeius
in concubitu dilecti adolescentuli confossus est: Syllanus
abdicare se prætura ante quartum Cal. Ianuarias, moriq;
initio anni coactus. Die ipso Claudij, & Agrippinæ nup-
tiarum, in quinque, & triginta Senatores, trecentosq;

q 4 amplius

Hasta pu. i. si-
ne ferro. Ha-
sta pura dona-
batur milites
ob fortitudi-
nem. Huius Fe-
licis liberti
mentio fit in
acti. Apolo.
Memint &
Ioseph. 2. de
bel. Iud.

* Alias, Iu-
lias.

De Seiano in
Tyb. dictum.

Cn. Pomp.
mag. i. uni ex
posteris ma-
gni Pompeij.
Syllanum tra-
dit Tacitus
mortem sibi
consciuisse eo
die, quo inter
Agrippinæ, et
Claudium nu-
ptiæ celebra-
te sunt.

amplius equites Rom. tanta facilitate animaduertit, ut de nece consularis iuri renunciante centurione, factum esse, quod imperasset, negaret quicquā se imperasse, nihilominus rem comprobaret, affirmantibus libertis officio militis functos, quōd ad ultionem imperatoris ultro procurarissent. Nam illud omnem fidem excefferit, quōd nuptias, quas Messalina cum adultero Silio fecerat, tabellas dotis & ipse cōsignauerit, inductus, quasi de industria simularentur ad auertendum, transferendumq; periculum, quod imminere ipsi per quēdam ostenta portenderetur.

Forma, & statura eius. CAP. XXX.

Medici tres asperimos cruciatu esse indicauerunt: primum calculorum à stillidione uelice: proximum stomachi: tertium capitis. Plin. lib. 36. ca. 24. ait C. Proculum Augusti. Cæsar. familiarē in maximo stomachi dolore gypso potio mortem libi conficiuisse: unde non mirandum, si Claud. dolore stomachi correptus cogitaret de morte sibi inferēda.

Autoritas, dignitasq; formæ non defuit uel stanti, uel sedenti, ac præcipuè quiescenti. Nam & prolixo, nec exili corpore erat. Et specie, canicieq; pulchra, opimis ceruicibus. Cæterum & ingrediētiem destituebant poplites minus firmi, & remissè quid, uel seriō agentem multas debonestabant. Risus indecens, ira turpior, spumante ritu, humentibus naribus: pleetra linguæ titubantia, caputq; tum semper, tum in quantolocunque actu uel maxime tremulum.

Valetudo eius. CAP. XXXI.

Valitudine sicut olim graui, ita princeps perprospere usus est, excepto stomachi dolore. Quo se correptum etiam de consciscenda morte cogitasse dixit.

Coniuiua, & alia gesta eius. CAP. XXXII.

Coniuiua agitauit & ampla, & assidua, ac ferè patentissimis locis, ut plerunq; sexcenti simul discumbere. Conuiuiatus & super emissarium Fucini lacus, ac penè submersus, cum emissa impetu aqua redūdasset. Adhibebat

bebat omni cœnæ & liberos suos cum pueris, puellisq; nobilibus, qui more ueteri ad fulcra lectorum sedentes uescerentur. Coniuiæ, qui pridie scyphum aureum surripuisse existimabatur, reuocato in diem posterum, calicem fictilem apposuit. Dicitur etiam meditatū edicere, quo ueniam daret efflatum, crepitumq; uentris in cōuiuio emittendi, cum periclitatum quendam præ pudore ex continentia reperisset.

Cibus, potus, somnus, & luxuria eius, liber quoque eiusdem de aleæ usu.

CAP. XXXIII.

Cibi, uimq; quocunq; & tempore, & loco appetentissimus. Cognoscens quondā in Augusti foro, ictusq; dolore prandij, quod in maxima Martis & de Salij appabatur, deserto Tribunali, ascendit ad sacerdotem, unaq; discubuit. Nec temere unquam triclinio absecessit, nisi distentus, ac madens, & ut statim supino, ac per somnum hiantipinna in os inderetur, ad exonerandum stomachum. Somni breuissimi erat. Nam ante mediam noctem plerunq; uigilabat, ut tamen inter diu nonnunquam in iure dicēdo obdormisceret, utq; ab aduocatīs de industria uocem augentibus excitaretur. Libidinis in scæminas profusissime, mariū omnino expertus. *Alea studiosissime lusit, de cuius arte librum quoque emisit. Solitus etiam in *gestatio ludere, ita esse do, aluocis: adaptatis, ne lusus confunderetur.

Sæuitia, & crudelitas eius. CAP. XXXIII.

Sæuium, & sanguinarium natura fuisse magnis, minimisq; apparuit rebus. Tormenta questionum, penasq; particidarum repræsentabat, exigebatq; coram. Cum spec

Plut. in Galba conuiuā hunc Quinium, Tacitus Titū luuiū appellat.

Cognoscens. & litigationū conrouerfias audiens.

Qui uomitum prouocare uolunt, penā in eo demittunt.

* Aliās, aleæ.
* Aliās, gestatione.

Repræsentabat. i. præfens exhibebat.

Apud anti-
quos noxijs ad
palum deliga-
ti uirgis cæde
bantur: dein
securi feriebã
tur.

Retiariorum
facies nuda
erat, & aper-
ta: solo enim
pileo recti di-
gladiabantur.
Spectaculorã
alia erãt ma-
tina, alia meri-
diana, alia po-
meridiana.

Atare antiqui moris supplicium Tiburi concupisset, & deligatis ad palum noxijs carnifex deesset, accitum ab urbe uesperam usq; opperiri perseuerauit. Quocunq; gladiatorio munere, uel suo, uel alieno, etiam fortè prolapsos irregulari iubebat, maximè retiarios, ut expirantium faciem uideret. Cum per quoddam mutus ictibus concidisset, culellos sibi paruulos ex utroq; ferro in usum fieri sine mora iussit. Bestiaris, meridianisq; adeo deletabatur, ut etiã prima luce ad spectaculum descenderet: & meridie dimisso ad prandium populo perfederet, præterq; desinat: eos etiam leuis, subitaq; de causa quosdam committeret: de fabricorum quoque, ac ministrorum, atque id genus numero, si aut ἀνθρώπων, uel pegna, uel quid tale aliquid parum cessisset. Induxit & unum ex nomenclatoribus suis, sicut erat togatus.

Timiditas, ac diffidentia eius. CAP. XXXV.

Ed nihil æquè, quàm timidus, ac diffidens fuit. Primis imperij diebus, quanquam (ut diximus) iactator ciuiliuatis, neq; cõuiuia inire ausus est, nisi ut spiculatores cum lanceis circumstaret, militeq; uice ministrorũ fungeretur: neq; egrum quenquam uisitauit, nisi explorato prius cubiculo, culcitrisq; & stragulis prætentatis, & excusis: reliquo autem tempore saluatoribus scrutatores semper apposuit, & quidem omnibus, & acerbissimos. Serò enim, ac uix remisit, ne foemine, prætextatq; pueri, & puellæ contrectarentur, & ne cuius comit, aut librario calamariæ, aut graphariæ thecæ adimerentur. Motu ciuili cum eum Camillus non dubitans etiã citra bellum posse terreri, contumeliosa, & minaci, & conuaciaci epistola cedere impo-

rio iuberet, uitamq; otiosam in priuata re agere, dubitauit adhibitis principibus uiris, an obtemperaret.

Timor insidiarum, & alia gesta eius.

C A P. XXXVI.

Quosdam insidias temere delatas adeo expauit, ut deponere imperium tentauerit. Quodam (ut supra retuli) cum ferro circa sacrificantem se depresso, Senatum per præcones propere cõuocauit, lachrymisq; & uociferatione miseratus est conditionem suam, cui nihil tuti usquam esset, ac diu publico abstinuit. Mefalina quoque amorem flagrantissimum non tam indignitate contumeliarum, quàm periculi metu abiecit, cum adultero Silio acquiri imperium credidisset. Quo tempore foedum in modum trepidus ad castra confugit, nihil tota uia, quàm, esset ne sibi saluum imperium, requirens.

Poenæ ob leues suspitiones innocentibus illatæ.

C A P. XXXVII.

Nulla adeo suspitio, nullus autor tam leuis extitit, à quo non mediocri scrupulo iniecto ad cauendum, ulciscendumq; cõpelleretur. Vnus ex litigatoribus seducto in salutatione affirmauit se uidisse per quietè occidit eum à quodam: deinde paulò post quasi percussorè agno sceret, libellum tradentem aduersarium suum demonstrauit: confestimq; is pro deprehenso ad penam raptus est. Pari modo oppressum ferunt Appium Syllanum: quem ciam Mefalina, et Narcissus cõspirassent perdere, diuisis partibus, alter ante lucè similis attonito, patroni cubiculum irrupit, affirmas somniasse se uim ei ab Appio illatã altera

Hunc Appiũ
Syllanũ supra
Suet. cõfocerum
Claudij
appellauit.

Formata in
admiratiōe,
pro simulans.

altera in admirationem formata, sibi quoque eandem speciem aliquot iam noctibus obuersari retulit. Nec multo post ex composito irumpere Appius nuntiatus, cui prius die ad id temporis, ut adesset, præceptum erat, quasi plañe representaretur somni fides, accessi statim, ac mori iussus est. Nec dubitavit postero die Claudius ordinem rei geste perferre ad Senatū, ac libertō gratias agere, quod pro salute sua etiam dormiens excubaret.

Iracundiæ, & stultitia eius. CAP. XXXVIII.

IRæ, atque iracundiæ conscius sibi, utrunque excusavit edicto: distinxitque, pollicitus alteram quidem breuem, & innoxiam, alteram non iniustam fore. Hostiensibus, quia sibi subeunti Tyberim scaphas obuiam non miserint, grauius correptis, eaque cum inuidia, ut in ordinem se coactum confcriberet, repente tantum non satisfaciētibz ueniam dedit. Quosdam in publico parum tēpestiue adeuētes manu sua repulit. Idem scribam quæstorium, itemque prætura functum Senatorem, inauditōs, & innoxios relegauit: quod ille aduersus in priuatum se temperatus affuisset: hic in ædilitate inquilinos prædiorum suorum contra uetitum coacta uendentes multasset, uillicumque interuenientem flagellasset. Qua de causa etiam cōtentionem popularum Aedilibz ademittit. At ne stultitiam quidem suam reticuit, simulatamque: à se ex industria sub Caio, quod aliter euasurus, perueniturumque: ad susceptam stationem non fuerit, quibusdam oratiunculis testatus est. Nec antè peruasit: quam intra breue tempus liber editus sit, cui index erat *μωδῶ** ἀνέστρεος, Argumentum autem, stultitiam neminem fingere.

Oblitio

Questores,
qui præerat
serario, scri-
bas habebat,
quorum ministe-
rio utebatur.

Aedilium offi-
cium erat, eos
punire, qui
cibaria contra
legem
uendebant.
Alias. ἐστρε-
ως
στρεος.
Id est, stulto-
rum resurrectio.

Oblitio, & alia gesta eius. CAP. XXXIX.

INter cetera in eo mirati sunt homines & obliuionem, *μεροσλα*.
& inconsiderantiam, uelut Græcè dicam, *μεροσλα* i. sublimitas,
C. à *βλεψα*. Occisa Meßalina, paulo post, quam in tri-
climio decubuit, cur domina non ueniret, requisit. Mul-
tos ex ijs, quos capite damnauerat, postero statim die &
in conciliū, & ad aleæ lusum admoueri iussit, & quasi
moraretur, ut somniculosos per nuntium increpuit. Ductu-
rus contra sus Agrippinam uxorem, non cessauit omni ora-
tione filiam, & alumnā, & in gremio suo natam, atque
educatam prædicare. Asciturus in nomen familiae Nero-
nem, quasi parum reprehenderetur, quod adulto iam fi-
lio priuignum adoptaret, identidem diuulgauit neminem
unquam per adoptionem familiae Claudie insertum.

Sermones, & orationes eius. CAP. XL.

Sermonis uerò, rerumque, tantam sepe negligentiam ostēdit, ut nec quis, nec inter quos, quo uel tempore, ac loco uerba faceret, scire, ac cogitare existimaretur. Cum de lanis, aut uinarijs ageretur, exclamauit in curia: Rogo uos, quis potest sine offula uiuere? Descripsit abundantiam ueterum tabernarum, unde solitus esset uinum olim & ipse petere. De Questore quodam candidato inter causas suffragationis suæ posuit, quod pater eius frigidam agro sibi tempestiue dedit. Inducta teste in Senatu, Hæc, inquit, matris meæ liberta, & ornatrix fuit: sed me patronum semper existimauit. Hoc ideo dixi, quod quidam sunt adhuc in domo mea, qui me patronum non putant. Sed & pro tribunali, Hostiensibus quiddam publice orantibus, cum excauidisset, nihil habere se uociferatus

feratus est, qua re eos demeretur, si quem alium, & se liberum esse. Nam illa eius quotidiana, & planè omnium horarum, & momentorum erant, quid ego tibi Theogonius uideor, & ἡσυχία & ἡσυχία; talia etiam priuatis de forma, ne dum principi neque insfacundo, neque indocto, imò etiam pertimaciter liberalibus studijs dedito.

Libri, & opuscula per eum edita. CAP. XLII.

Historiam in adolescètia hortante Tito Lino, Sulpitio uerò Flauo etiam adiuuante, scribere aggressus est. Et cum primùm frequenti auditorio cõmississet, egrè perlegit, refrigeratus sepe à semetipso. Nam cum initio recitationis defraetis cõpluribus subfellijs, obesitate cuiusdam risus exortus esset, ne sedato quidem tumultu tēperare potuit, quim ex interuallo subinde facti reminisceretur, cachinnosq; reuocaret. In principatu quoque scripsit plurimū, & assiduè recitauit per lectore. Initium autè sumpsit historia post cædē Caesaris Dictatoris. Sed & trāsijt ad inferiora tēpora, cœpitq; à pace ciuili: cum sentiret neq; liberè, neq; uerè sibi de superioribus tradendū potestatē relictā, correptus sepe & à matre, & ab auia. Prioris materie duo uolumina, posterioris unum, & x. reliquit. Composuit & de uita sua octo uolumina magis ineptè, quàm inelegatè. Itē Ciceronis defensionē aduersus Afinijs Galli libros satis eruditam. Nouas etiam commentus est literas tres, ac numero ueterum quasi maximè necessarias addidit. De quarū ratione cum priuatus adhibuc uolumen edidisset, mox princeps nō difficulter obtinuit, ut in usu quoq; promiscuo essent. Extat talis scriptura in plerisque libris, ac diurnis, titulisq; operum.

Studium

Theogonius: id est, dijs genitus. Id est, eloquentissimus.

Commississet: quasi in certa mune literario, & historico, sū cõmissio. Refrigeratus: id est, ab ardore recitandi retardatus.

Mag. inep. s. nimum seipsum laudando: quod indecorum est. Afinius Gal. A finij Politonis filius: liberos edidit de comparatione patris, & Ciceronis: uide Plu. li. 7. ep. 4.

Studium eius in literis Græcis. CAP. XLIII.

Nec minore cura Græca studia secutus est, amorem, præstatiãq; linguæ occasione omni professus. Cuiusdam Barbaro Græcè, & Latine differenti, cum utroq; inquit, sermone nostro sis peritus. Et in commendanda patribus conscriptis Achaia, gratam sibi prouinciam ait cõmunium studiorum commercio. Ac sepe in Senatu legatis perpetua oratione respondit. Multum uerò pro Tribunitiam * Homericis locutus est uersibus. Quoties quidem hostem, uel insidiatorem ultus esset, excubitori Tribuno signum de more poscenti non temere aliud dedit, quam, αὐτῶν ἐπαμύναδ' ὄρε τίς πρότερον χαλεπαίνω. Deniq; & Græcas scripsit historias * Tyrrenicon x. Carehedoniacon viii. Quarum causa ueteri Alexandrie Museo additum ex ipsius nomine, institutumq; ut quotannis in altero Tyrrenicon libri, altero Carehedoniacon diebus statutis, uelut in auditorio recitarentur toti à singulis per uices.

Pœnitentia de matrimonio Agrippinæ, & adoptione Neronis. CAP. XLIII.

Sub exitu uitæ signa quædam nec obscura poenitentis dederat. Siquidē cõmemorantibus libertis, ac laudantibus cognitionē, qua pridie quandā adulterij ream condemnauerat, sibi quoq; in fatis esse iactauit omnia impudica, sed non impunita matrimonia. Et subinde obuiū Britannicū arctius cõplexus, hortatus est, ut cresceret, rationēq; à se omnium factorū acciperet. Græca insup uoce profecutus, ὁ ἔπος ἔειπεν. Cūq; impubi, teneroq; adhuc, quādo statura permitteret, togā dare destinasset, adiecit,

Legatis, s. Græcorum.

* Alijs, heroci.

Id est, uirum ulcisci, quādo aliquis prior molestus sit. * Alij Cyrenacon legunt i. de rebus Cyrenaicis.

Carehedonia con. i. de rebus Punicis: Græcè Carthago Carthiedō dicis.

Id est, amorem impellit.

ut tandem Pop. Rom. uerum Cæsarem habeat.

Testamentum eius, & mors. CAP. XLIIII.

Vide Iosep.
libr. 20. Antiq.
cap. 10.

Non multoq; post testamentum etiam conscripsit, ac signis omnium magistratuum obsignauit. Prius igitur, quam ultra progredetur, præuentus est ab Agrippina, quam præter hæc consciam quoq; nec minus delatores multorum criminum arguebant. Et ueneno quidem occisum conuenit: ubi autem, & per quem dato, discrepat. Quidam tradunt, epulanti in arce cum sacerdotibus, per Halatum spadonem prægustatorem. Alij domestico conuiuio, per ipsam Agrippinam, quæ boletum medicatum auidißimo ciborū calium obtulerat. Etiam de subsequenti bus diuersa fama est. Multi statim hausto ueneno obmuituisse aiunt, ex cruciatumq; doloribus nocte tota, defecisse prope lucem. Nonnulli inter initia consopitum, deinde cibo affluente euomuisse omnia, repetitumq; toxico: incertū, puluine addito, cum uel exhaustum refici cibo oporteret, an immisso per clysterē, ut quasi abundantia laborantis etiam hoc genere egestionis subueniretur.

Mors eius celata, tempus mortis, & funus.

CAP. XLV.

Mors eius celata est, donec circa successorem omnium ordinarentur. Itaque & quasi pro ægro adhuc uota suscepta sunt, & inducti per simulationem comædi, qui uelut desiderantem oblectarent. Excessit. Idus Octobris, Asinio Marcello, Acilio Auiola c. o. s. s. l. xiiii. ætatis, imperij xiiii. anno. Funeratusq; est solenni principum pompa, & in numerum deorum relictus. Quem honorem à Nerone destitutum, abolitumq; recepit

recepit mox per Vespasianum.

Præagia de morte eius.

CAP. XLVI.

Præagia mortis eius præcipua fuerunt: exortus crinitæ stelle, quæ cometen uocant: tactumq; de cælo monumentum Drusi patris: & quod eodem anno ex omnium magistratum genere plerique mortem obierant. Sed ipse nec ignorasse, aut dissimulasse ultima uitæ suæ tempora uidetur, aliquot quidem argumentis. Nam & cum c. o. s. s. designaret, neminē ultra mensē, quo obiit, designauit: & in Senatu, cui nouissimē interfuit, multum ad concordiam liberos suos cohortatus, utriusq; ætatem suppliciter patribus cōmendauit. Et in ultima cognitione pro tribuni accessisse se ad finē mortalitatis, quanquam abominatibus, qui audiebāt, semel, atq; iterū pronūtiavit.

C. SVETONII

TRANQVILLI

Nero Claudius Cæsar.

FX GENTE Domitia duæ familiae clauerunt Caluimorum, & Aenobarborum. Aenobarbi autorem originis, itemq; cognominis habent L. Domitium: cui rure quondam reuertenti, iuuenes gemini augustiore forma ex occurfu imperasse traduntur, nuntiare Senatui, ac populo uictoriam, de qua incertum adhuc erat: atque in fidem maiestatis adeo permulsiße malas, ut è nigro rusilum, æriq; asimilem capillum redderent. Quod infir-

Vide Liuij
lib. 2. ab urb. &
Dionij lib. 61.
Antiq. Ro. ac
Plutar. in uita
Pauli, Acmilij

gne mansit & in posteris eius, ac magna pars rutila barba fuerunt. Functi autem Consulatus VII. triumpho, censurâq; duplici, & inter patritios allecti perseuerarunt omnes in eodem cognomine. Ac ne prænomina quidem ulla, præterquam Cnei, & Lucij usurparunt: eâque ipsa notabili uarietate, modò continuantes unumquodque per ternas personas, modò alternantes per singulas. Nam primum, secundumque, ac tertium Aenobarborum Lucios: rursus sequentes tres ex ordine Cneos accepimus: reliquos non nisi uicissim, tum Lucios, tum Cneos. Plures è familia cognosci referre arbitror, quòd facilius appareat ita degenerasse à suorum uirtutibus Neronem, ut tamen uitia cuiusque quasi tradita, & ingenita retulerit.

Cneus Domitius, Neronis atauus. CAP. II.

VT igitur paulò altius repetam, atauus eius Cn. Domitius in tribunatu Pontificibus offensior, quòd alium, quam se in patris sui locum coopassent, ius sacerdotum subrogandorum à collegijs ad populum transiulit, ac in consulatu Allobrogibus, Aruernisq; superatis, elephantò per prouinciam inuictus est, turba militum, quasi inter solennia triumphi profequente. In hunc dixit Licinius Crassus orator, non esse mirandum, quòd anciam barbam haberet, cui esset os ferreum, cor plumbeum. Huius filius Pretor Cæsarem abeuntem consulatu, quem aduersus auspicia, legesq; gessisse existimabatur, ad disquisitionem Senatus uocauit. Mox eos imperatorem ab exercitibus Gallicis retrahere tetinuit. Successorq; ei per factionem nominatus, principio ciuilibus belli ad captum

captus est. Unde dimissus Masilienses obsidione laborantes, cum aduentu suo confirmasset, repente destituit. Acieq; demum Pharsalica occubuit, uir neque satis constans, & ingenio truci. In desperatione rerum mortem timore appetitam ita expauit, ut haustum uenenù poenitentia euomuerit, medicumq; manu miserit, qui idem sibi prudens, ac sciens minus noxium temperasset. Consulante autem Cn. Pompeio de medijs, ac neutram partem sequentibus, solus cenfuit hostium numero habendus.

Item Neronis proauus. CAP. III.

Reliquit filium omnibus gētis suæ procul dubio præferendum. Is inter conscios Cæsariæ necis (quantum insons) danatus lege Pedia, cum ad Casium, Brutumq; se propinqua sibi cognatione coniunctos contulisset, post utriusq; interitum classem olim commissam retinuit: auxit etiâ, nec nisi partibus ubiq; prostigatis, M. Antonio spōte, & ingentis meriti loco tradidit, solusq; omnium ex ijs, qui pari lege damnati erant, restitutus in patriam, amplissimos honores percucurrit: ac subinde redintegrata disensione ciuili, eidem Antonio legatus, delatam sibi summam imperij ab ijs, quos Cleopatra pudebat, neq; suscipere, neq; recusare fidēter, propter subitam ualitudinem, ausus, transijt ad Augustum: & in diebus paucis obijt, nonnulla & ipse infamia aspersus. Nam Antonius cum desiderio amicæ Seruiliæ Naidis transfugisse iactauit.

Domitius, auus Neronis. CAP. IIII.

Ex hoc Domitius nascitur: quem emptorem familie, pecunieq; in testamento Augusti fuisse, mox uulgo uocatum est: non minus aurigandi arte in adolescentia cla-

Cæs. ex qua drate Q. Pediti herede instituit, à quo lex lata est, quæ ab eod. Pedia dicta est, qua oēs Cæs. interfectores patricij condemnati sunt.

In eod. cogn. f. Aenobarborum.

Significabat Crassus Domitium habere os durum, & inflexibile: ingenium, quoque iuuidum, ponderosum, & obtusum.

Qui strenuam
operā impera-
tori in bello
mauissent, or-
namentis triū-
phalibus in-
griebantur.

rus, quā deinde ornamentis triumphalibus ex Germani-
co bello. Verū arrogans, p̄susus, immitis CENSOREM
L. Plancum uia sibi decedere AE D I L I S coëgit: preturæ,
consulatusq; honore equites Ro. matronasq; ad agendum
mimum produxit in scenam: uenationesq; et in circo,
et in omnibus urbis regionibus dedit. Munus etiam gla-
diatorū, sed tanta seuita, ut necesse fuerit Augusto clam
frustra monente edicto coërcere.

De patre Neronis. CAP. V.

Ex Antō. &
Octauiā dux
Antonie na-
tae sunt, quarū
maior Domi-
tio Aenobar-
bo, minor Drū-
so Augusti pri-
uigno nup̄sit.
Argētarij præ-
erant auctioni-
bus, rerumq;
uenitum præ-
sia referebant
in libros.

EX Antonia maiore patrē Neronis procreauit, omni
parte uitæ detestabilem. Siquidem comes ad Orien-
tem C. Caesaris iuuenis occiso libertō suo, quod potare,
quantum iubebatur, recusarat, dimissus è cohorte amico-
rum nihilo modestius iuixit. Sed et in uis Appie uico re-
pentē puerum citatis iumentis, haud ignarus obtulit. Et
Romæ medio foro cuidam equiti Rom. liberius iurganti
oculum eruit. Perfidie uerò tantæ, ut non modò argenta-
rios pretijs rerum coëmp̄tarum, sed et in pretura merce-
cede palmarum aurigarios fraudauerit. Notatus ob hæc
et sororis ioco, querentibus dominis factionum represen-
tanda præmia in posterum sanxit. Maiestatē quoque, et
adulteriorum, incestiq; cum sorore Lepida sub excessu
Tyberij reus, mutatione temporum euasit. Decessitq; Pyra-
gis morbo aque intercutis, sublato filio Nerone ex Agrip-
pina Germanico genita.

Ortus, & infantia Neronis, & præfagia quedā.

CAP. VI.

NERO natus est antè IX. menses, quā Tyberius ex-
cessit, x VIIII. Calend. Ianuarius, iam tum quidem
exoriente

exoriente sole, penè ut radijs prius, quā terra contingere-
retur. De genitura eius statim multa, et formidolosa mul-
tis coniectantibus. Præfatio fuit etiā Domitij patris uox,
inter gratulationes amicorum negantis quicquam ex se,
et Agrippina, nisi detestabile, et malo publico nasci po-
tuisse. Eiusdem futuræ infelicitatis signum euidentē die lu-
strico extitit. Nam C. Caesar rogante sorore, ut infanti ei,
quod uellet, nomē daret, intuens Claudium patrū suum,
à quo mox principe Nero adoptatus est, eius se dixit da-
re: neq; ipse serio, sed per iocum, et aspernante Agrippi-
na, quod tum Claudius inter ludibria aule erat. Trinu-
lus patrem amisit: cuius ex parte tertia hæres, ne hanc
quidem integram cepit, correptis per cohæredem Caium
uniuersis bonis, et subinde matre etiam relegata, penè
inops, atq; egens apud amatam Lepidam nutritus est sub
duobus pædagogis, salatore, atq; tonsore. Verū Clau-
dio imperium adeptō, non solam paternas opes recupera-
uit, sed et Crispi Pasiēni nitrici sui hereditate ditatus
est. Gratia quidem, et potentia reuocata, restitutaq; ma-
tris usq; eò floruit, ut emanaret in uulgus, missos à Messa-
lina uxore Claudij, qui eum meridianam quasi Britannici
emulum strangularent. Additum fabule, et eosdem dra-
cone è puluino se proferente conterritos refugisse. Quæ
fabula exorta est, deprehensis in lecto eius circū ceruicæ
lia serpētis exuuijs. Quas tamen aureæ armillæ ex uolun-
tate matris inclusas dextro brachio gestauit aliquandiu,
ac tædio tandem maternæ memoriæ abiectis, rursusq; ex-
tremis suis rebus frustra requisit.

Pueritia eius, & gesta in ea. CAP. VII.

r 3 Tenet

Ex Domit. &
Agripp. p̄fisi-
mis uix pote-
rat nisi p̄fisi-
mus nasci. Lu-
stricus dies q̄
sit, uide Ma-
cro. lib. I. Sat-
c. 16. & Plur-
in p̄blematis

Tener adhuc, necdum matura pueritia, Circensibus ludis Troiam constantissimè, fauorabiliterq; lusit. Undecimo etatis anno à Claudio adoptatus est, Annoq; Senecæ iam tunc Senatori in disciplinam traditus. Ferunt Senecam proxima nocte uisum sibi per quietem, C. Cæsari præcipere: et fidem somnio Nero breui fecit, proditi immanitate naturæ, quibus primum potuit experimentis. Nanque Britannicum fratrem, quod se post adoptionem Aenobarbum ex consuetudine salutasset, ut subditium apud patrem arguere conatus est. Amitam etiam Lepidam ream testimonio coram afflixit, gratificans matri, à qua rea premebatur. Deductus in forum tyro, populo congiarium, militi donatiuum proposuit: indicta decursione prætorianis, scutum sua manu prætulit, exinde patri gratias in Senatu egit. Apud eundem Consulem pro Bononiensibus Latine, et pro Rhodijs, atq; Iliensibus Græcè uerba fecit. Auspicatus est et iurisdictionem præfedi urbis sacro Latinarum: celeberrimis patronis non translatiuitas (ut assolet) et breues, sed maximas, plurimasq; postulationes certatim ingerentibus, quamuis interdictum à Claudio esset. Nec multo post duxit uxorem Octauiam: ediditq; pro Claudij salute Circenses, et nationem.

Imperium Neronis. CAP. VIII.

Septendecim natus annos, ut de Claudio palam factum est, inter horam sextam, septimamq; processit ad excubitoris: cum ob totius diei diritatem nõ aliud aspiciendi tempus accommodatus uideretur, proq; palatii gradibus imperator consalutatus, lectica in castra, et inde

Ded. in Fo. ty. id est die tyro cinij.

Decursio hæc iudici certaminis genus erat.

Nero præfeditus urbis Latinarum ferijs creatus fuit.

Diritatē, id est, diram extorum speciem, quibus litare non potuerat.

inde raptim appellatis militibus in curiam delatus est. Discessit iam uesperis ex immensis, quibus cumulabatur, honoribus, tantū patris patria nomine recusato, ppter etatē.

Gesta per eum in initio principatus.

C A P. IX.

Orsus hinc à pietatis ostentatione, Claudium apparatusissimo funere elatū laudauit, cōsecrauitq; Memorie Domitij patris honores maximos habuit. Matri summam omnium rerum publicarum, priuatarumq; permissit. Primo etiam imperij die signum excubanti Tribuno dedit, optimam matrem, ac deinceps eiusdem sepe lectica per publicū simul uectus est. Antium coloniam deduxit, ascriptis ueteranis è Prætorio, ad ditijsq; per domitij translationem ditissimis primpilarium, ubi et portum operis sumptuosissimi fecit.

Ciuiua gesta eius. C A P. X.

Atque ut certiozem adhuc in dolem ostenderet, neq; Augusti præscripto imperaturū se professus, exq; liberalitatis, neque clementie, nec comitatis quidem exhibendæ ullam occasionem omisit. Grauiora uectigalia aut aboleuit, aut minuit. Præmia delatorum Papiæ legis ad quartas redegit, diuisis populo uiritim quadringenis nummis. Senatorum nobilissimo cuique, sed à re familiari destituito, annua salaria, et quibusdam quingena cōstituit. Item Prætorianis cohortibus frumentum mensuruum gratuitum. Et cum de supplicio cuiusdam capite damnati, ut ex more subscriberet, admoneretur, quam uellem, inquit, nescire literas. Omnes ordine subinde, ac memoriter salutauit. Agenti Senatui gratias, respondit, cum

Ascripti dicebantur, qui in colonias nominata deduxerant.

et de uerbis

meruero. Ad campeſtres exercitationes ſuas admittit & plebem declamauitq; ſepius publice. Recitauit & carmina, non modò domi, ſed in theatro, tanta uniuerſorū letitia, ut ob recitationem ſupplicatio decreta ſit, atque patrum animarum aureis literis Ioui Capitolino dicata.

ſpectacula per eum edita, & liberalitas in populum.

C A P. XI.

Spectaculorum plurima, & uaria genera edidit: iuuenales, circenſes, ſcenicos ludos, gladiatorum munus. Iuuenalibus ſenes quoque Conſulares, anuſq; matronas recepit ad luſum. Circenſibus loca equiti ſecreta à ceteris tribuit. Commiſiſq; etiam camelorū quadrigas ludis, quos pro eternitate imperij ſuſceptos appellari maximos uoluit. Ex utroq; ordine, & ſexu plerique ludicras partes ſuſtinuerunt. Notiſſimus eques Rom. elephanto ſuperſedens per catadromum decucurrit. Inducta eſt Afranij togata, quæ incèdium inferibitur: còceſſumq; ut ſcenici ardentis domus ſupellecilem diriperet, ac ſibi haberent. Sparsa & populo miſſilia omnium rerū per omnes dies ſingula quotidie millia. Auium cuiuſq; generis multiplex penus, teſſera frumētaria, ueſtis, aurum, argentum, gemme, margaritæ, tabule pictæ, mancipia, iumenta, atq; etiam manueta feræ, nouiſſimè naues, inſula, agri.

ſpectacula, unde ſpectauerit. & alia eius geſta.

C A P.

XII.

Hos ludos ſpectauit e proſcenij ſaſtigio, munere, quod in amphitheatro ligneo, in regione Martij campi intra anni ſpatium fabricato dedit. Neminem occidit, ne noxium quidem. Exhibuit autem ad ferrū etiam quadrim

quadringentos Senatores, ſexcentoſq; equites Romanos, & quosdam fortuna, atq; exiſtimationis integre: ex iſſdè ordinibus conſectoresq; ſeruum, & uaria arçne miniſteria. Exhibuit & nauacchiâ marina aqua innantibus beluis. Item pyrrhicas quaſdam è numero ephëborum, quibus poſt editam operâ diplomata ciuitatis Romane ſingulis obtulit. Inter pyrrharum argumenta, taurus Paſiſphaën ligneo iuuenice ſimulachro abditam inijt, ut multi ſpectantiū crediderūt. Icarus primo ſtatim conatu iuxta cubiculum eius decedit, ipſumq; cruore reſperſit. Nam perrarò præſidere, cæterū accubans primùm paruis ſoraminibus, deinde toto podio adaptato ſpectare conſueuerat. Inſtituit & quinquennale certamen primus omnium Romæ more Græco triplex, muſicū, gymnici, equeſtre, quod appellauit Neronia. Dedicatisq; thermis, atq; gymnasio, Senatui quoque, et equiti oleū præbuit. Magiſtros toti certamini præpoſuit Conſulares ſorte, ſede Pratorū: deinde in orcheſtram, Senatūq; deſcendit, & orationis quidem, carminūq; Latini coronâ, de qua honeſtiſſimus quiſq; cõtenderat, ipſorū cõſenſu cõceſſam ſibi recepit. Cũ harâ autem à iudicibus ad ſe delatam adorauit, ferriq; ad Auguſti ſtatuum iuſſit. Gymnico, quod in ſeptis edebat, inter buthyſie apparatus, barbam primam poſuit, conditam in auream pyxidem, et pretioſiſſimis margaritis adornatam Capitolio conſecrauit. Ad athleticū ſpectaculum inuitauit & uirgines Veſtales, quia Olympice quoque Cereris ſacerdotibus ſpectare conceditur.

Magnificètia in excipiendò Tiridate Armenio.

C A P. XIII.

T S

NON

Mari. aq. quâ induxerat ex proximo maximo Vaticano autem illa nau machia fuit.

Eius. ſ. Neronis. Ipſum. ſ. Neronem.

Docet Cie. in Verr. facta Cereris uirginibus quaſq; mulieres ſolita conſici. Illis autem ob ſacerdotij maieſtatē cõcedebatur ſpectare ludos Olympicos, quos aliis mulieribus ſpectare prohibuitum erat.

Ludi Romani magni appellantur. Nero ludos ſuos tanquàm nobilitate ſuperſedens per catadromum decucurrit. Inducta eſt Afranij togata, quæ incèdium inferibitur: cõceſſumq; ut ſcenici ardentis domus ſupellecilem diriperet, ac ſibi haberent. Sparsa & populo miſſilia omnium rerū per omnes dies ſingula quotidie millia. Auium cuiuſq; generis multiplex penus, teſſera frumētaria, ueſtis, aurum, argentum, gemme, margaritæ, tabule pictæ, mancipia, iumenta, atq; etiam manueta feræ, nouiſſimè naues, inſula, agri.

Na. inf. ag. nō hæc ſparſa ſunt, ſed reſſeræ, quas qui occupabant, illis ea dabatur. Inſulas autem domos intelligit. Ad ferrū. i. ad gladiaturam.

De Tiridate Armenie rege, Vologesi Parthoru regis fratre, & cur Romam uenerit, quâq; eî Nero honorificè exceperit, uide Tacit. lib.

Non immeritò inter spectacula ab eo edita, & Tiridatis in urbem introitum retulerim. Quem Armenia regem magnis pollicitationibus sollicitatum, cum destinato per eisdem die ostensurus populo propter nihil distulisset, produxit, quo opportunissimè potuit, dispositis circa fori templa armatis cohortibus, curulis residens apud rostra triumphantis habitu, inter signa militaria, atque uexilla: & primo per deuexum pulpitum subeuntem admisit, alienatumq; dextra exosculatus est: dein precanti, tiara deducta, diadema imposuit, uerba supplicis interpretata Prætorio uiro multitudini pronuntiante. Perductum inde in theatrum, ac rursus supplicantem, iuxta se latere dextro collocauit. Ob quæ imperator consalutatus, laurea in Capitolium lata.

Ianum geminum claudit. CAP. XIII.

Tam nullo ref. bel. i. sine respectu bel. i. tamne esset. an pax.

Ianum geminû clausit, tam nullo, quàm residuo bello. Consulatus quatuor gessit: primum bimestrem, secundum, et nouissimû semestres, tertiu quadrimestrè, medios duos continuauit, reliquos inter annua spatia uariant.

Mos eius in iure dicendo, & sententiando.

CAP. XVI.

In iurisdictione postulatoribus nisi sequenti die, ac per libellos non temere respondit. In cognoscendo, morem eum tenuit, ut continuus actionibus omisis, singulatis quæque per uices ageret. Quoties autem ad consulatandum * sederet, neq; in commune quicquam, neq; proptalam deliberabat, sed & cõscriptas ab unoquoq; sententias tacitus, ac secretò legens, quid ipsi libuisset, perinde atq; pluribus idè uideretur, pronuntiabat. In curiâ liberti

norum

noy filios diu non admisit, admisisq; à prioribus præcipibus honores denegauit. Cãdidatos, q supra numerû esset, in solatiû dilationis, ac mora, legionibus præposuit. Cõsulatû in senos plerunq; menses dedit. De funtoq; circa Calend. Ianuarij altero è c o s s. neminem substituit, improbans exemplû uetus Caninij Rebuli uno die Consulis. Triumphalia ornamenta etiã quæstorie dignitatis & nonnullis ex equestri ordine tribuit, nec utiq; de causa militari, sed & quibusdam rebus. Orationes ad Senatû missas, præterito quæstoris officio, per c o s s. plerunq; recitabat.

Afflictio Christianorum. CAP. XVII.

Formam ædificiorum urbis nouam excogitauit: & ut ante insulas, ac domos porticus essent, de quarum solarijs incẽdia arceretur, easq; sumptu suo extruxit. Destinaret etiã Hostia tenus moenia promouere, atq; inde fossa mare ueteri urbi inducere. Mules sub eo & animaduersa seuerè, & coercita, nec minus instituta. Adhibitus sumptibus modus, publicæ cœnæ ad sportulas redactæ. Interdictû, ne quid popinis cocti præter legumina, aut olea ueniret, cum antea nullû non obsonij genus proponeretur. Afflicti supplicijs Christiani, genus hominû superstitiosis nouæ, ac maleficæ. Vetiui quadrigariorû iusus, quibus inueterata licentia passim uagantibus fallere, ac furari p iocû ius erat. Pantomimorum factiones cû ipsis simul relegatæ.

Cautû in falsarios pro testamentis. CAP. XVIII.

Aduersus falsarios tûc primum reperiunt, ne tabulæ nisi pertusæ, ac ter limo per foramina traicta obfirmaretur. Cautû, ut in testamentis primæ duæ cœræ, testatorû modò nomine inscripto, uacue signaturis ostenderetur, ac ne

De Cani. Reuide supra in uic. Caes. c. 76.

Ex quæstoribus quidã candidari principis dicebatur, qui libris principalibus in fenatu legendis uacabant.

Ad sportulã, ad certam renumarizæ summam, ut quidã interpretatur: alij noluit speciem esse conuuij hominis parci.

* alias, feceretur.

Subsellia, in quibus litigantes, dum causas agebāt, sedebāt, certo pretio cōducebatur ante Nerone[m].

ac ne quis alieni testamenti scriptor legatum sibi ascriberet. Item ut litigatores pro patrocinijs certam, iustitiamq; mercedem, pro subsellijs nullam omnino darēt, praebente avario gratuita: utq; rerū actū ab avario causa ad forum, ac recuperatores transferrentur: & ut omnes appellatio[n]es ad iudicibus ad Senatū fierent.

Imperium sub Nerone non auctum. c. xviii. **A**vgeri, propagandūq; imperij neq; voluntate ulla, neq; spe motus unquam, etiam ex Britannia deducere exercitum cogitavit: nec nisi uerecundia, ne obtrectata re parentis gloria uideretur, desistit. Ponti modō regnum concedēte Polemone, item Alpiū, defuncto Coctio in provinciae formam redegit.

Expeditiones Alexandriae, & Achaiae per eum susceptae. CAP. XIX.

Peregrinationes duas omnino suscepit, Alexandriam, & Achaicam: sed Alexandria ipso profectio[n]is die desistit, turbatus simul religione, ac periculo. Nam cum circuitis templis in eade[m] Vestae resedisset, consurgenti ei primū lacrima obhesit: deinde tanta caligo coorta est, ut discernere non posset. In Achaia isthmum perfodere aggressus, praetorianos pro concione ad inchoandū opus cohortatus est, tubaq; signo dato, primus rastro humum effodit, & corbule congestam humeris extulit. Parabat & ad Cassii portas expeditionem, conscripta ex Italiae senum pedum tyronibus noua legione, quam Magni Alexandri phalangem appellabat. Haec partim nulla re prehensione, partim etiam non mediocri laude digna in unum contuli, ut scernerem a probris, ac sceleribus eius, de quibus

Legitudo sex pedū, inquit physici, legitima est amplitudo humanae staturae.

de quibus dehinc dicam. Studium eius in cantu, & musica. CAP. XX.

Inter ceteras disciplinas pueritia imbutus tempore & musica, statim ut imperium adeptus est, Terpnū citharcedum uigentem tunc praeter alios accessit, diebusq; continuis post cenam cānenti in mulam noctem asidens, paulatim & ipse meditari, exerceriq; coepit. Nec eorum quicquam omittere, quae generis eius artifices uel conseruanda uocis causa, uel augenda facitarent. Sed & plumbam charitam supinus pectore sustinere, & clystere, uomitūq; purgari, & abstinere pomis, cibisq; officientibus, donec blandiente profectu (quanquam exiguae uocis, & fuscae) prodire in scenam cōcipiuit, subinde inter familiares Graecum prouerbium iactans, occultae musicae nullum esse respectū. Et prodijt Neapoli primū, ac ne concusso quidem repente motu terrae theatro, antē cantare desistit, quam inchoatum absolueret uouoq;. Ibidem saepius, & per complures cantauit dies, sumpto etiam ad resciscendā uocē breui tēpore, impatiens secreti a balneis in theatrū trāsijt, mediaq; in orchestra frequente populo epulatus: si paululum subbibisset, aliquid se suffertim inimiturū Graeco sermone promissit. Captus autē modulatis Alexandriaeorū laudationibus, q de nouo cōmeatu Neapolim cōsuluerāt, plures Alexandria euocauit. Neq; eō segnius adolecētes equestris ordinis, & quq; amplius millia ē plebe robustissime iuuentutis undiq; elegit, qui diuisi in factiones, plausuum genera cōdiscerent (bombos, & imbrices, & testas uocabant) operāq; nauarēt cantanti sibi, insignes pinguisima coma, & excellentissimo cultu pueri, nec sine anulo leuis:

Nomos quid sit, uide Egnatius in annot. in Suet. Graec. pro. iac. &c. Huius Graeci prouerbij meminuit Gell. lib. 13. c. 29. Suffertim quod sit, uide Egnatius in Annot. in Suet. Accipitur cōmeatus aliqui pro ritu, & restitū classis cōmeantis: sicq; hic accipi potest: nisi dicamus, de nouo cōmeatu. i. ob nouum cōmeatum. f. ab eo impetrandum, quorum

Amulū in hena
banti. pueri gesta

Neron. agon.
quod quin-
queñale inhi-
suerat.

Niobē. id est,
Niobes fabu-
lam.

Se publicā. i.
sive uocis, mu-
sicęq; in pu-
blico potesta-
tem facere.

quorum duces quadragesima millia u. s. merabant.

Tragœdias cantat.

CAP. XXII.

Cum magni estimaret cantare, etiam Romæ Nerone agonante præstituta diem reuocauit. Flagitantibusq; cunctis celestem uocem, respondit quidē in hortis se copiam uolentibus facturum: sed adiuuante uulgi preces etiam statione militum, quæ tunc excubabat, res presentaturum se pollicitus est libens, ac sine mora nomen suum in albo profitentium citharæodorum iussit ascribi, forticulaq; in urnam cum cæteris demissa intrauit ordine suo, simulq; præfecti prætorij citharam subidentes, post Tribuni militum, iuxtaq; amicorum intimi. Utq; constituta peracto principio, Niobem se caturum per Cluuium Rufum consularem pronunciauit, & in horam ferè decimam perseverauit, coronamq; eam, & reliquâ certaminis partem in annum sequentem distulit, ut sapius canēdi occasio esset. Quod cum tardum uideretur, nō cessauit identidem se publicare. Non dubitauit etiam in priuatis spectaculis operam inter scenicos dare, quodam Prætorum u. s. decies offerente. Tragœdias quoque cantauit personatus heroum, deorumq; item heroidum, ac dearum personis effictis ad similitudinem oris sui, & foemina. prout quaque diligeret. Inter cætera cantauit Canacem parturientem, Orestem matricidam, Oedipodem excæcatum, Herculeum insanum. In qua fabula fama est tyrunculum militem postum ad custodiam aditus, cum eum ornari, ac uinciri cæcenis, sicut argumentum postulabat, uideret, accurrisse ferrende opis gratia.

Studiū eius aurigādī, & citharizādī. c. xxiii.
Equorum

Equorum studio uel præcipue ab inuente etate flagrauit, plurimusq; illi sermo, quamquam uetaretur, de Circensibus erat: & quondam tractum Prasinū agitorem inter condiscipulos querens, obiurgante magistro, de Hectore se loqui emētus est. Sed cum inter initia imperij eburneis quadrigis quotidie in abaco luderet, ad omnes etiam minimos Circenses secessu commeabat, primò clam, deinde propalam, ut nemini dubium esset, eo die utique affuturum. Neque dissimulabat, uelle se palmarū numerum ampliare: quare spectaculum multiplicatis missibus in serū protraheretur, ut dominis quidem iam factionum dignantibus, nisi ad totius diei cursum greges ducere. Mox & ipse aurigare, atque etiam spectari sepius uoluit, positq; in hortis inter seruitia, & sordidam plebem rudimento, uniuersorum se oculis in circo maximo præbuit, aliquo liberto mittente mappam, unde magistratus solent. Nec contentus harum artium experimenta Romæ dedisse, Achaiam (ut diximus) petijt, hinc maxime motus: Instituerat ciuitates, apud quas musici agones edi solent, omnes citharæodorum coronas ad ipsum mittere. Eas adeo gratè recipiebat, ut legatos, qui pertulissent, nō modo primos admitteret, sed etiā familiaribus epulis interponeret. A quibusdam ex his rogatus, ut cantaret super coenam, exceptusq; effusus, solos scire au dire Grecos, solosq; se, & studijs suis dignos ait. Nec profectio ne dilata, ut primum Cassiopem traiecit, statim ad aram Iouis Cassij cantare auspicatus est.

Certamina exercituum, ac timor in eo genere.

CAP.

XXIII.

Certamina

Tractū. s. u. i.
& impetu equorum.

Mimi. circ. i. minus celebres.

Domini factionū tanto opulentiores erant, quanto plures etiam in circensibus missus.

Mappa olim signum erat, qua missa equorum circensium auspicabantur. Excep. effus. i. immodica laudatione, & plausu assentator. 10.

Certamina deinceps obijt omnia. Nam & que diuer-
sissimorū temporum sunt, cogi in unum annum: qui-
busdam etiā iteratis iussit. Olympiæ quoque præter con-
suetudinem musicū agona cōmisit. Ac, ne quid circa hæc
occupatū auocaret, detineret ue, cūm præsentia eius ur-
bicas res egere à liberto Helio aduocaretur, rescripsit his
uerbis. Quāuis nūc tūū consiliū sit, & uotum, me cele-
riter reuertī, tamen suadere, & optare potius debes, ut

Nerone dignus reuertar. Cantante eo, nec necessaria qui-
dem causa excedere theatro licitum erat. Itaq; & enixæ
quædam in spectaculis dicuntur, & multi tædio audiendi,
laudandiq; clausis oppidorū portis, aut furtim desiluisse
de muro, aut morte simulata funere elati. Quam autē tre-
pidē, anxieq; certauerit, quāta aduersariorū emulatione,
quo metu iudiciū, uix credi potest. Aduersarios quasi pla-
nē cōditionis eiusdem obseruare, captare, infamare sece-
tō nōnunquam, ex occurſu maledictis incesſere: ac si qui
arte præcelleret, corrumpere etiā solebat. Iudices autem
prius, quā inciperet, reuertēssimē alloquebatur, omnia
se faciēda fecisse, sed euentū in manu esse fortunæ. Illos ut
sapientes, & doctos uiros fortuita debere excludere: atq;
ut auderet, hortātib; æquiore animo recebat: ac ne sic
quidē sine sollicitudine exciturritatē, pudorēq; quorundā
pro tristitia, ac malignitate arguēs, suspectosq; sibi dicēs,
Obediētia eius in dictis certaminibus.

C A P.

XIIII.

In certando uerò ita legi obediebat, ut nunquam ex-
creare ausus, sudorem quoque frontis brachio detra-
geret, atque etiam in quodam tragico actu, cum elapsum
baculum

baculū citō resumpsisset, pauidus, & metuens, ne ob deli-
ctum certamine submoueretur, non aliter confirmatus est,
quā adiuuante hypocrita non animaduersum id inter
exultationes, suclamationesq; populi. Victorem autem
seipse pronunciauit. Quæ de causa & præconio ubique
contendit. Ac ne cuius alterius hieroniarū memoria, aut
uestigium extaret usquā, subuerti, & unco trahi, abijcēq;
in latrinas omnium statuas, & imagines imperauit. Auri-
gavit quoq; plurifariam, Olympijs uerò etiam decemiu-
gem, quāuis id ipsum in rege Mithridate carmine quo-
dam suo reprehendisset. Sed excussus curru, ac rursus re-
positus cūm perdurare nō posset, desitit ante decursum,
nec eo secius coronatus est. Decedens deinde, prouinciam
uniuersam libertate donauit, simulq; iudices ciuitate Ro-
mana, & pecunia grandi. Quæ beneficia è medio stadio
latiorum die sua ipse uoce pronunciauit.

Reditus eius è Græcia, ac eiusdem triumphī.

C A P.

XXV.

Reuerſus è Græcia Neapolim, quòd in ea primā ar-
tē protulerat, albis equis introijt distincta parte mu-
ri, ut mos hieroniarū est. Simili modo Antium, inde alba-
num, inde Romā. Sed & Romam eo curru, quo Augustus
olim triūphauerat, & in ueste purpurea, distinctaq; stellis
auris chlamyde, coronāq; capite gerēs Olympicā, dextra
manu Pythiā, præeunte pompa cæterarū cū titulis ubi, &
quos, quo cantionū, quo ue fabularum argumētō uicisset,
sequentibus currum ouantium ritu plausoribus, Augustæ
nos, militesq; se triumphī eius clamantibus. Dehinc diru-
ta circi maximi arcu, per uelabrum, forūq; palatiū, &
Apol

Hypocrita, ꝑ
histrione, siue
mimo: nam si-
mulatores sūt,
& imitatores.
Contēdit Ne-
ro cum præcon-
ibus de præ-
conij peritiā,
& uocis ma-
gnitudine, ac
de nomine ui-
ctoris pronun-
ciando.

Hieronice ui-
ctores sunt fa-
ctorum certa-
uunt: que sūt
Olympiā, Ist-
hmia, Pythia,
Nemeæ. Cæ-
terarum, si co-
ronarum.

Sacre coronæ sunt, quæ in fabricis certaminibus querunt.

Phonafcus, magister uocis exercendæ.

Naturæ uitia tolli non possunt, leniri possunt: ætatis uitia cum ætate deponuntur.

Quintana in castris porta erat post prætorium, ubi resum utiilium erat forum.

Apollinem petiit. Incedenti passim uictimæ case, sparsæ per uias identidè croco, ingestæq; aues, ac lemnisci, & bel laria. Sacras coronas in cubili circumlectos posuit. Item statuas suas citharædico habitu: quæ nota etiâ nummū percussit. Ac post hæc tantum abfuit à remittendo, laxandôq; studio, ut conferuandæ uocis gratia neq; milites unquam, nisi absens, aut alio uerba pronunciantem appellaret: neq; quicquam seriô, ioco uergerit, nisi astante phonafco, qui moneret, parceret arterijs, ac sudarium ad os applicaret, multûsq; uel amicitiam suam obtulerit, uel simulatam inuiderit, prout quisq; se magis, parcius uel laudasset.

Rapinæ eius, & alia scelera. CAP. XXVI.

Petulantiam, libidinem, luxuriam, auaritiâ, crudelitatem sensim quidè primò, & occultè uelut iuuenili errore exercuit: sed ut tunc quoq; dubium nemini foret, naturæ illa uitia, non ætatis esse. Post crepusculum statim arrepto pileo, uel galero popinas inibat, circumq; uicos uagabatur ludibundus, nec sine pernicie tamè. Si quidem readeunt à cœna uerberare, ac repugnates uulnerare, claudisq; demergere assueuerat: tabernulas etiâ effringere, & expilare, quintana domi constitum, ubi partæ, & ad lictationè diuidendæ prædæ pretiû assumeretur. Ac sepe in eiusmodi rixis, oculorû, & uitæ periculû adijt, à quodâ licticlaui, cuius uxore atretractauerat, propè ad necè casus. Quare nunquã postea se publico illud horæ sine tribuni cômisit, procul & occultè subsequenteribus. Inter diu quoq; clam gestatoria sella delatus in theatrû, seditionibus pantomimorum ex parte proseniij superiori signifer, simul ac spectator aderat. Et cû ad manus uentû esset, lapidibûsq;

& sub

& subselliorû fragminibus decerneretur, multa & ipse iccit in populum, atq; etiâ Prætoris caput consauciauit.

Commestationes, & eius epulæ. CAP. XXVII.

Paulatim uerò inualescētibus uitijs, iocularia, & latebras omisit, nullaq; dissimulandi cura ad maiora palam erupit. Epulas è medio die ad mediam noctè protraheret, refectus sepius calidis piscinis, ac tepore æstiu niuatis. Cœnabatq; nonnunquam & in publica nauarchia præclusa, uel Martio cæpo, uel circo maximo, inter scortorû totius urbis, Ambubaiarumq; ministeria. Quoties Hostiâ Tyberi deslueret, aut * Baiarû sinû præternauigaret, dispositæ per littora, & ripas diuersorû tabernæ parabatur, insignes ganeæ, * & matronarû inuitorû operas imitariû, atq; hinc inde oratiû, ut appelleret. Indi cebat et familiaribus cœnas, quorû uni mellita quadrigias

hæc, constituerû: alteri pluris aliquanto ab Syrtio rosaria.

Libido eiusdem, matrisq; nefarius cõcubitus.

CAP. XXVIII.

Super ingenorû proægogia, & nuptiarû cõcubitas, Vestali uirgini Rubriæ uim intulit. Acten libertam, paulum abfuit, quim iusto matrimonio sibi cõiungeret, submissis Cõsularibus uiris, qui regio genere ortâ peierarēt. Puerû Sporû ex æctis testibus, etiâ in muliebri natorâ trãfigurare conatus est, cû dote, et flãmè psoleenni nuptiarû celeberrimo officio, deductum ad se pro uxore habuit. Extatq; cuiusdã nõ infectus iocus, bene agi potuisse cû rebus humanis, si Domitius pater talè habuisset uxorem. Hunc Sporû augustarû ornãmētis excultû, lecticâq; uectum, & circa conuentus, mercatusq;

Niuatis, i. niue refrigeratis.

* Al. ad Ba.

* Al. & matronæ ad inuitata loca inuitatum, &c.

Rosaria: non tã coronam, tã intelligas, quam unguenta, & condimenta.

Proægogia quæ sint, uide Egnat. in annot. in Suetor.

Sigillaria hic accipe uicū, in quo sigillaria uidebant: quid autē sigillaria sint, uide Macrob. li. i. Satur. c. 11.

Rome circa sigillaria comitatus est, identidem ex oculis. Nam matris cōcubitum appetisse, et ab obrectatoribus eius, ne ferox, atq; impotēs mulier, et hoc genere gratia praeuideret, deterritū nemo dubitauit, utiq; postquam metreticē, quā fama erat Agrippinae simillimā, inter cōcubitus recepit. Olim etiā quoties lectica cum matre ueherentur, libidinatū incestē, ac maculis uestis proditū affirmat.

Pudicitia eius passim prostrata. CAP. XXIX.

Seneca, ut tradit Tacitus. Aēta libertā immisit, quae Neronē mōneret uulgatū esse eius cum matre incestū, nec tolerantē eos milites phani principis imperium. Conscitē, i. predicaretur. Quē hic Suetō, Doryphorū, alij Pythiagoram appellat.

Svam quidem pudicitiam usque adeo prostituit, ut cōstaminatus penē omnibus membris, nouissimē quasi genūsus excogitaret, quo serā pelle contactus emitteretur ē caeca, uirorumq; ac foeminarum ad stipitē deligatōrum inguina inuaderet: et cū affatim desuisset, cōficeretur a Doryphoro libertō, cui etiam sicut ipsi Sporūsus, ita ipse denupsit, uoces quoque, et eiulatus uim patientiū uirginum imitatus. Ex nōnullis comperi, per sua sissimū habuisse eū, neminem hominem pudicum, aut illū corporis parte purum esse: uerū plerōsq; dissimulare uicium, et callidē obtegere. Ideoq; professus apud se obscenitatem, cetera quoque concessisse delicta.

Prodigalitas eius, ac diuitiarum profusio.

C A P. XXX.

Diuitiarum, et pecuniae fructum nō alium putabat, quā profusione: sordidos, ac deparcos esse, quibus ratio impensarum constaret: prae lautos, uereq; magnificos, qui abuterentur, ac perderent. Laudabat, mirabatq; auunculum Caium nullo magis nomine, quā quōdā ingentes a Tyberio relictas opes in breui spatio prodigisset. Quare nec largiēdi, nec absumendū modum tenuit.

In Tiridatem, quod uix credibile uideatur, octingenta nummū millia diurna erogauit, abeūtiq; super h. s. milia contulit. Mene ratem citharcedum, et * Specillum mirmillionem triumphalium uiroꝝu patrimonij, adibusq; donauit. Cercopithecum Panerotem feneratorē, et urbanis, rusticisq; praedijs locupletatum, propē regio extulit funere. Nullam uestem bis induit. Quadragenis in punctum h. s. aleam ludit. Piscatus est rete auratō, purpura, coccoq; funibus nexis. Nunquā carrucis minus mille fecisse iter traditur, soleis mularum argenteis, canustinatis mulionibus, armillata, et phalerata cum Mazacum turba, atque cursorum.

Opera publica per eum facta. CAP. XXXI.

Non in alia re damnosior, quā in aedificando. Donum a palatio Exquilias usq; fecit. Quam primō transitoriam, mox in cedio absumptam, restitutamq; auctori nominauit. De cuius spatio, atq; cultu suffecerit hoc retulisse. Vestibulum eius fuit, in quo colossus cxx. pedum staret ipsius effigie: tanta laxitas, ut porticus triplices miliarias haberet. Item stagnum maris instar, circūseptum aedificijs ad urbium speciem. Rura in super aruis, atque uinetis, et pasuis, syluisq; uaria cum multitudine omnis generis pecudum, ac ferarum. In ceteris partibus cuncta auro lita, distincta gemmis, unionumq; conchis erāt. Cœnationes laqueate tabulis eburneis uersatilibus, ut flores ex fistulis, et unguenta desuper spargerentur. Praecipua cœnationum rotunda, quae perpetuō diebus, ac noctibus uice mundi circumageretur. balineae marinis, et Albulis fluentes aquis. Eiusmodi domum cū absolutam

Diurna. i. per singulos dies.

* Al. Specillum.

Canis. mul. s. indutus uestibus ex lana canulina factis: de qua uide Pitt. li. 8. c. 48. Mazace, qui sunt, uide Egn. in annot. in Suetō.

Trāitoriam, quia per eā facta erat trāsitus ab uno colle ad alterum.

Porticus duae pices, triplices uidebantur: ut dicebatur a colūnarū ordine: mirionibus autem a mille passuum longitudine.

dedicaret, haecenus cōprobavit, ut se diceret quasi hominem tandem habitare cōpisse. Prætereā inchoabat piscinam à Miseno ad Auernum lacum, contestam, porticibus conclusam, quò quicquid totis Baijs calidarū esset, committeretur. Fossam ab Auerno Hostiam usq; ut nauibus, nec tamen mari iretur, longitudinis per CLX. miliaris, latitudinis, qua contraria quinque remes commearent. Quorum operum perficendorum gratia, quod ubique esset custodie, in Italiam deportari, etiam scelere committos non nisi ad opus damnari præceperat. Ad hunc impendiorum furorem super fiducia imperij, etiā spe quadam repentina immensarum, & recōditarum opum impulsus est, ex indicio equitis Ro. pro cōperto pollicentis thesauros antiquissimæ gazæ, quos Dido regina fugiens Tyro secum extulisset, esse in Africa vastissimis specubus abditos, ac posse erui paruula molientium opera.

Rapinæ eius, extorsiones, & sacrolegia.

C A P. XXXII.

Dimidium ho
norū defuncti
liberti olim
ad patronum
perueniebat.
Victoribus in
facris certami
nibus dabant
coronæ, &
præmia. Ne
ro solis coro
nis, soloq; ho
nore cōstitus
præmia omise
rat, quæ post
eā pæcunijs
exhaustus re
petiit.

Verum, ut spes seseellit, destitutus, atq; ita iam exhaustus, & egens, ut stipendia quoq; militum, & commoda veteranorum protrahi, ac differri necesse esset, calumnij, rapinjsq; intendit animum. Ante omnia instituit, ut è libertorum defunctorum bonis pro semisse draus cogereetur ei, qui sine probabili causa eo nomine esset, quo fuissent illæ familiae, quas ipse contingeret; deinde ut ingratorum in principem testamenta ad situm pertineret: ac ne impune esset studiosis uiris, qui scripsissent, uel dictissent ea: tū ut lege maiestatis facta, dictaq; omnia, quibus modò delator nō deesset, teneretur. Reuo

cauit

cauit & præmia coronarum, quæ unquam sibi in certaminibus ciuitates detulissent. Et cum interdixisset usum amethystini, ac Tyrij coloris, submississetq; qui nundinarum die pauculas uncias uenderet, præcluserit cunctos negotiatores. Quinetiam inter canendum animaduersam matronā è spectaculis, uetita purpura cultam, demonstrasse procuratoribus suis creditur, detractamq; ilico nō ueste modò, sed & bonis exiit. Nulli delegauit officium, ut non adijceret: scis, quid mihi opus sit: & hoc agamus, ne quis quicquam habeat. Vltimò templis compluribus dona detraxit, simulacraq; ex auro, uel argento fabricata constauit, in his penatum deorum, quæ mox Galba restituit.

Particidium eius in Claudium, & Britanicum.

C A P.

XXXIII.

Particidia, & cædes à Claudio exorsus est. Cuius necis etsi non autor, at conscius fuit: neque dissimulauerit, ut qui boletos, in quo cibi genere uenenum is acciperat, quasi deorum cibum, posthac pro uerbis Græco collaudare sit solitus. Certè omnibus rerum, uerborumq; contrarijs mortuum infectatus est, modò stultitiæ, modò seuitiæ arguens. Nam & morari eum inter homines decessisse producta prima syllaba iocabatur, multaq; decreta, & constituta, ut insipientis, atq; deliri pro irritis habuit. Denique bustum eius conspici nisi humili, leniq; materia neglexit. Britannicum non minus emulatione uocis, quæ illi iucundior suppetebat, quàm metu, ne quando apud hominum gratiam paterna memoria præuuleret, ueneno aggressus est. Quod acceptum à quadam Locusta uenena riorum indice, cum opinione tardius cederet, uentre mo-

Præcluserit, i. in
carcerem con
iecit,

A Claudio, ante
cessore, & per
adoptionē pa
tre.
Claudius, qui
boteri esu ex
rindus est, in
deorum nume
rū iocatus fuit.

De britannico
morte le. Coræ
Tac. lib. 13e

do Bri

Legibus prin-
ceps solutus
est, cuius est le-
ges dare, non
acciperet: hinc
significat hic
Nero se leg-
isul. nō timere,
quæ in quodā
cap. pōnā sta-
tuit in uenefi-
cos.

Transla. fu. l.
non legitimo,
impatorioue
sed uili, modi-
cōq̄, quasi a-
liunde transla-
to. f. à uilibus,
& plebeijs ad
uirum impera-
torium.

Inquiescere. p̄
molestus esse.

* aliàs, laxata.

dō Britannici moto, accersitam mulierem sua manu uerbe
rauit, arguens pro ueneno remedium dedisse, excusantiq̄
minus datum ad occultādam facinoris inuidiam; sanē, in-
quit, legem Iuliam timeo: cogitq̄ se coram in cubiculo
quā posset uelocissimum, ac presentancum coquere. Di-
inde in hæcō expertus, post quā is quinq̄ horas protra-
xit, iterum ac sepius recoctum porcello obiecit. Quo sta-
tim exanimato, inferri in triclinium, dariq̄: cocnanti secum
Britannico imperauit. Et cum ille ad primum gustum con-
cidisset, comitali morbo ex cōsuetudine correptum apud
conuiuas euentitus, postero die raptim inter maximos im-
bres translatio extulit funere. Locusta pro nauata ope-
ra, impunitatē, prædiq̄: ampla, sed & discipulos dedit.

Particidium eius in matrem, & amitam.

CAP,

XXXIII.

Matrem dicta, factaq̄: sua exquirentem, acerbius &
corrigentem, hætenus primō grauabatur, ut inui-
dia identidē oneraret, quasi cessurus imperio, Rhodumq̄:
abiturus, mox & honore omni, & potestate priuauit,
abductaq̄: militum, & Germanorum statione, contuber-
nio quoq̄, ac palatio expulit. Neque in diuexanda quic-
quam pensi habuit, submissis, & qui Romæ morantem li-
tibus, & in secessu quiescentem per conuitia, & iocos,
terra, mariq̄: præteruehentes inquietarent. Verum minis
eius, ac uolentia territus, perdere statuit. Et cum ueneno
ter tentasset, sentiretq̄: antidotis præmunitam, lacunaria,
quæ noctu super dormientē * luxata machina deciderent,
parauit. Hoc consilio per conscios parū celato, solutilem
nauem, cuius uel naufragio, uel cameræ ruina periret, cō-
mentus

mentus est. Atq̄: ita reconciliatione simulata, iucundissimis
literis Baias euocauit ad solennia quinquatrum simul ce-
lebranda, datoq̄: negotio trierarchis, qui liburnicam, qua
aduecta erat, uelut fortuito concursu confringerent, pro-
traxit conuiuium. Retentiq̄: Baulos in locum corrupti
nauigij, machinosum illud obtulit. Hilare prosecutus, atq̄:
in digressu papillas quoq̄: exoscultatus, reliquum tempo-
ris cum magna trepidatione uigilauit, oppetiens cepto-
rum exitum. Sed ut aduersa omnia, nandoq̄: euasisse eam
comperit, inops consilij L. Agerinum libertum eius sal-
uam, & incolumē cum gaudio nunciantem, * obiecto clam
iuxta pugione, ut percussorem sibi subornatū arripi, con-
stringiq̄: iussit, matremq̄: occidi, quasi deprahensum cri-
men uoluntaria morte uitasset. Adduntur hic atrociora,
nec incertis aut oribus, ad uisendum interfecte caduer ac
currisse, contrectasse membra, alia uituperasse, alia lau-
dasse, sitiq̄: interim oborta bibisse. Neq̄: tamē sceleris cō-
scientiā, quanquam & militū, & Senatus, populiq̄: gratu-
lationibus cōfirmaretur, aut statim, aut unquā postea ser-
re potuit, sepe confessus exagitari se materna spē, uer-
beribus furiarū, ac tædis ardentibus. Quin & factō p̄ Ma-
gos sacro euocare mōnes, & exorare tentauit. Peregrina-
tione quidem Græciæ Eleusinijs sacris, quorum imitatione
impij, & scelerati uoce præconis submoueretur, interesse
nō ausus est. Iuxtaq̄: parricidio matris amite necē. Quan-
cum ex duritia alui cubantē uisitaret, & illa tractās lanu-
ginem eius, ut assolet, iam grandis natu, per blāditijs fortē
dixisset, simul hæc excepero, mori uolo: conuersus ad pro-
ximos confestim se positurū uelut irridens ait, præceptiq̄:
medicō,

De Agrippi-
næ morte legit
Tacit. lib. 12.

* Aliàs, abie-
cto.

De Furijs le-
ge Lactant. di-
ui. instit. lib. 6.
cap. 19.

Furiarū faces
& uerbera pul-
chrē interpre-
tatur Cicero. in
orat. in Piso.
& in ea, quæ
est pro Roso.
Aner.

medicis, ut largius purgarent agrā. Nam necdū defuncta bona inuasit, suppresso testamento, ne quid abscederet.

Parricidium eius in uxores, ac sibi coniunctū fimos. CAP. XXXV.

Octavia Clau
dij filia fuit.

Vuxores præter Octaviam duas postea duxit, Poppeam Sabinā, quaestorio patre natā, et equiti Romano antè nuptam: deinde Statiliam Messalinam, Tauri bis Consulis, ac triumphalis abneptem. Qua ut potiretur, uirum eius Atticum Vestinum c. o. s. in honore ipso trucidauit. Octauie consuetudinē citò aspernatus, corripientibus amicis sufficere illi debere respondit uxoria ornata. Eandē mox sæpe frustra strangulare meditatus, dimisit ut sterilem, sed improbante diuortii populo, nec parente conuictis, etiā relegauit. Deniq; occidit sub crimine adulteriorum ad eò impudenti, falsoq; ut in quaestione pernegantibus cunctis, Anicetum paedagogū suum indicē subiceret, qui dolo stupratam à se fateretur. Poppeā duodecimo die post diuortii Octauiae in matrimonio acceptā, dilexit unice. Et tamen ipsam quoq; iclu calcis occidit, quod se ex auigatione serò reuersum grauidā, et agra conuictis inceserat. Ex hac filia tulit Claudiam Augustam, amissūq; admodū infantem. Nullum ad eò necessitudinis genus est, quod nō scelere perculerit. Antonia filia Claudij recusatē post Poppeam mortem nuptias suas, quasi molitricem nouarū rerū interemit. Similiter interemit ceteros aut afinitate aliqua sibi, aut propinquitate coniunctos. In quibus Aulū Plancū iuuenē: quē cū ante mortē, per uim * co-
stiprasset: eat nūc, inquit, mater mea, et successorē meum obseculetur, iactās dilectum ab ea, et ad spem imperij impulsum

Meditatus, p
tentauit.
Scripta est à
Seneca tragoe
dia, quae in scri
bitur Octauiae,
propter hanc
Octauiam.
Poppeae hu
ius formae stu
diosē eminit
Plin. lib. 11. c.
41. & lib. 20.
ca. 12.

* Aliās, con
spurcasset.

pulsum. Priuignum Ruffinum Crispinum Poppea natū impuberē adhuc, quia ferebatur ducatus, et imperia laudare, mergendum mari, dum piscaretur, seruis ipsius deamandauit. Thyscū nutricis filiiū relegauit, quod in procuratione Aegypti balneis in aduentum suum extructis, la-
uisset. Senecam præceptorem ad necē compulit: quamuis sæpe comعاتū petenti, bonisq; cedenti persasit iurasset, suspectum se frustra, periuurumq; potius, quam nociturum ei. Burro præfecto remediū ad fauces pollicitus, toxicum misit. Libertos diuites, et senes olim adoptionis, mox dominationis suae fauores, et atque retores, ueneno partim cibis, partim potionibus indito, intercepit.

Sæuitia eius in exteros, & cædes illustrium uirorum. CAP. XXXVI.

Nec minore scuitia foris, et in exteros grassatus est. Stella crimita, quae summis potestatibus exitiū portendere uulgò putatur, per continuas noctes oriri cœperat. Anxius ea re, ut ex Babilo astrologo didicit, solere reges talia ostenta cædere aliqua illustri expiare, atque ad semet in capita procerum depellere, nobilissimo cuique exitium aestimauit. Enimvero multo magis, et quasi per iustam causam duabus cōiurationibus* promulgatis: quarum prior, maiorq; Pisoniana Romae, posterior Viniçiana Beneuenti cōflata, atq; detecta est. Cōiurati è uinculis triplicitiū catenarū dixerē causam, cū quidā crimē ultro faterentur, nōnulli etiam imputarent, tanquam aliter illi non possent nisi morte succurrere dedecorato flagitijs omnibus. Damnatorum liberi urbe pulsī, enectiq; ueneno, aut fame. Constat quosdam cū paedagogis, et capti-
rijs

De Senecæ
morte lege Tā
cir. lib. 15.

* Aliās, pro
uulgatis.

Tanq. ali. & c.
Hoc respōdit
se lectur Sulpi
tius Asper cē
turio.

rijs uno prandio pariter necatos, alios diurnum uictum prohibitos querere.

Cædes multorum passim facta, & alia eius gesta.

C A P.

XXXVII.

Saluidienus domum suam cõuerterat in usum triũ tabernarũ, quæ erant circa forũ, easq; loca uerat ciuitatibus. i. peregrinis, in usum stationum.

* Al. retinuit, fet.

Nullus posthac adhibitus delectus, aut modus interminendi, quoscunq; libuisset quacũq; de causa. Sed ne de pluribus refrã, Saluidieno Orphito obiectum est, quòd tabernas tres de domo sua circa forũ ciuitatibus ad stationem locasset: Cassio Longino iuriscõsulto, ac luminibus orbatò, quòd in uetere gentili stemmate C. Cassij percussoris Cæsaris, imagines* restituisset: Peto Thrasee tristior, & pædagogi uultus. Mori iussis non amplius, quã horariũ spatium dabat. At ne quid moræ interueniret, medicos admouebat, qui cunctãtes cõtinuò curarēt (ita enim uocabat) uenas mortis gratia incidere. Creditur etiã Polyphago cuidam Aegyptij generis crudã carnem, et quicquid daretur mädere assueto, cõcupisse uiuos homines lanianos, absumendosq; obijcere. Elatus, inflatusq; tantis uelut successibus, negauit quenquam principũ scisse, quid sibi liberet. Multasq; nec dubias significationes sepe iecit, ne reliquis quidem se parsurũ Senatoribus, eumq; ordinẽ sublatum quãdoque è Repub. ac prouincias, & exercitus equiti Ro. ac libertis permissurũ. Certè neque adueniens, neque proficiscens quenquam osculo impertiuit, ac ne resalutatione quidem. Et in auspiciando opere isõhmi magna frequentia clarè, ut sibi, ac po. Ro. bene res uerteret, optauit, dissimulata Senatus mentione.

Urbis incendium per eum factum.

C A P.

XXXVIII.

Sed

Sed nec populo, aut moenibus patrie pepercit, dicente quodam in sermone communi, ἐμὲ δεύωτ & γαία μὴ δῦτω πρὸς, imò inquit, ἐμοῦ δούτ. Planeq; ita fecit. Nam quasi offensus de deformitate ueterũ edificiorũ, & angustijs, flexurisq; uicorum incendit urbem tam palin, ut pleriq; Consulares* cubiculares eius cũ supatædaq; in prædijs suis deprehensos non attigerint, et quædam horrea circa domũ aureã, quorum spatium maximè desiderabat, ui bellicis machinis labefactata, atq; inflammata sint, quòd saxeo muro cõstructa erãt. Per sex dies septemq; noctes ea clade seuitũ est, ad monumentorũ, bustorumq; diuersoria plebe cõpulsã. Tunc preter immensum numerũ insularũ, domus priscorũ ductũ arserũt, hostilibus adhuc spolijs adornatæ, deorũq; ædes ab regibus, ac dẽm de Punicis, & Gallicis bellis uotæ, dedicatæq; & quicquid uisendũ, atq; memorabile ex antiquitate diuauerat. Hoc incendium è turri* Meccenaticæ prospectas, letusq; flammæ (ut aiebat) pulchritudine, ἀλωσῶν ἱλιζ de cantauit in illo suo scenico habitu. Ac ne non hinc quoq; quãtum posset, prædæ, & manubiarum inuaderet, pollicitus cadauerum, & ruderum gratulatum egestionem, nemini ad reliquias rerum suarum adire permisit, collationibusq; non receptis modò, uerũ & efflagiatis, prouincias, priuatorumq; census propè exhausti.

Clades, & probra in eum. CAP. XXXIX.

Accesserũt tantis ex principe malis, probrisq; quædam et fortuita, pestilẽtia unius aut umni, qua xxx. funerũ millia in rationem libitine uenerunt. Clades Britannica, qua duo præcipua oppida, magna ciuium, socio-

Id est, me morificè terra miserat igni. id est, me uitæ.

* Al. cubicularios. In præd. suis, substantis. Nō attiger, i. non ulcisci sunt aui.

Insulæ, domus magnatum feromotoræ.

* Alia, Meccenatiana. Id est, captiuatæ, expugnationem.

Collation, ut unusquisque pro facultatibus cõferret.

rumq; cæde direpta sunt: ignominia ad orientem legionibus in Armenia sub iugum missis, agræq; Syria retenta. Mirum, & uel præcipuè notabile inter hæc fuit, nihil eū patientius, quam maledicta, & cōiuita hominum tulisse: neque in ullos leniorem, quam qui se dictis, aut carminibus laceffissent, extitisse. Multa Græcè, Latineq; profcripta aut uulgata sunt, sicut illa:

Νέπου, ὄγιστος, ἀλκυονίδου, ἡν φοκτόντος.

Νέουμφοῦ Νέπου ἰδίου μητέρος ἀπ' ἑκτόφου.

Quis negat Aeneæ magna de stirpe Neronem?

Sustulit hic matrem, sustulit ille patrem.

Dum tendit citharam noster, dum cornua Parthus,

Noster erit Pæan, ille Hecatebeletes.

Roma domus fiet, Veios migrate Quirites,

Si non & Veios occupat ista domus.

Sed neque autores recupsiuit, & quosdam per indicè delatos ad Senatū, affici grauiore pœna prohibuit. Trāstulatem eū Ifidorus Cynicus in publico clara uoce corripuerat, quòd Nauplij mala bene cantaret, sua bona male disponderet. Et Datus Atellanarū histrio in cantico quondam, ὕμνον τῶν τρεῶν, ὕμνον μητέρος, ita demonstrauerat, ut bibentem, natantemq; faceret, exitum C. Claudij, Agrippinaeq; significans: & in nouissima clausula,

Orcus uobis ducit pedes.

Senatum gestu notaret: histrionem, & philosophum Nero nihil amplius quam urbe, Italiaq; submoit, uel contemptu omnis infamie, uel ne satendo dolorem, irritaret ingenia.

Defectio Galliarum in eum.

C A P. XL.

Talem

TAlem principem paulominus per xiiii. annos perpeffus terrarum orbis, tandem destituit, initium facientibus Gallis, duce Iulio Vindice, qui tum eam prouinciam proproretore obtinebat. Prædictum à mathematicis Neroni olim erat, fore, ut quandoq; destitueretur: unde illa uox eius celeberrima, τὸ τελευτῆν τῶν ἑταίρων τῶν φη: quo maiore uenia mediteretur citharædicam artem principi sibi gratam, priuato necessariam. Sponderunt tamen quidam destituto ei ordinationem Orientis: nonnulli nominatim regnum Hierosolymorum, plures omnis pristinae fortunæ restitutionem. Cui spei priorior, Britannia, Armeniaq; amissa, ac rursus utraque recepta, defunctum se fatalibus malis existimabat. Ut uerò cōsulto Delphis Apolline, septuagesimum ac tertium annum cauendum sibi audiuit, quasi eo demum obiturus, ac nihil coniectans de ætate Galbæ, tanta fiducia non modo senectam, se etiam perpetuam, singularemq; concepit felicitatem, ut amissis naufragio pretiosissimis rebus non dubitauerit inter suos dicere, pisces eas sibi relaturos. Neapoli de motu Galliarum cognouit die ipso, quo matrem occiderat: adeoq; lente, ac securè tulit, ut gaudens etiam suspitionem præberet, tanquam occasione nata spoliandarum iurare belli opulentissimarum prouinciarum. Statimq; in Gymnasium progressus, certantes athletas effusissimo studio spectauit. Cœna quoque tempore interpellatus tumultuosioribus literis, hæc uenit excanduit, ut malum ijs, qui descissent, mimaretur. Deniq; per octo continuos dies non rescribere cuiquam, non mandare quid, aut præcipere conatus, rem silentio obliterauit.

Paulominus: pro penè.

Id est, paruum artem omnis terra nutrit.

Quidam. s. ma thematicorū.

Die ipso, non eodem tempore, sed postea eo anni die.

Reditus

Profcripta. p propalam scripta.

Id est, Nero Orestes, Alcmæon, matricidæ. Nouus spūsus Nero, propriam matrem interfecit.

Hecatebeletes: id est, à 15 gè feriens, sine longè iaculās.

Id est, bene uale pater, bene uale mater.

Or. no. du. pe. i. ad mortē du cimini.

Histr. f. Dat. Philo. f. Iudorum.